

Adhuc de eodem	lvi.
De sancta simplicitate & patientia libertini fidei sis ppositi.	lix.
De ozolano eiusdem monasterij & fure dephen so	lx.
De virtutibus sancti abbatris equicii.	lxi.
De virtutibus factoz cōstāci & marcellini.	lxii.
De virtutibus facti bonifacii episcopi.	lxiii.
De bonis eius inijs ab infātia & eius abstinen tia.	lxiiii.
De muliere voluptuosa p sanctuz fortunatū epi scopum a lezione demonum curata.	lxv.
De ceteris eiusdem episcopi virtutibus	lxvi.
De virtutibus factoz martini & seueri.	lxvii.
De factō benedicto abbate & eius virtute cōtra demones.	lxviii.
De spiritu pphetie quo futura vel absentia nunci abat.	lxix.
Qualiter in somnis apprens euidam quid agēdū esset ostendit.	lxx.
De quibusdam eius miraculis.	lxxi.
De sancta scolastica sorore eius & visionibus ei ostensis.	lxxii.
De iudeo signato qui episcopi temptationem a d monibus didicit.	lxxiii.
De sanctis episcopis datio mediolanēsi & sabino placentino.	lxxiiii.
De sancto ysaac spoletano.	lxxv.
Iterum de quibusdam eius miraculis.	lxxvi.
De factō florencō & vrsō sibi i solatiū dato.	lxxvii.
De sancto martino solitario.	lxxviii.
De scis stephano pfbro et mēa solitario.	lxxix.
De miraculis i quibusdā ecclesijs oñsis	lxxx.
De miraculis in dedicatione cuiusdam ecclesie de monstratis.	lxxxj.
De sancto gregozio q facti eleutherij pibus ro bur corpis accepit & de factō maximiano.	lxxxii.
De viro dei sancto iō & eius transitu.	lxxxiii.
De vita anime post obitum.	lxxxiiii.
Exempla quedam ad hoc probandum	lxxxv.
De viro dei seruulo & eius transitu.	lxxxvi.
De puuli blasemi interitu & dura morte quozū dam sanctorum.	lxxxvii.
De quozūdam obitu diuinitus reuelato.	lxxxviii.
De igne gehēnali qui iā reprobos exurit.	lxxxix.
Q ignē illū etiam in presenti mortalibus ad terro rem deus ostendit.	xc.
De visione cuidam militi ostensa.	xcj.
Qualiter misericordibus elapsione sue post mor tem suffragantur.	xcii.
De inquieto theodoro qui draconi traditus peni tuit & ypocrita monacho qui a dracone liberari non valuit.	xciii.
De igne purgatorio & pascatio dyacono	xciiii.
De pauore & cōsolatione factoz i obitu suo.	xcv.
Q reprobis in ecclesia sepeliri non pdest sed po tius obest.	xcvi.
Iterum exempla ad idem.	xcvii.
Qualitē hostie salutaris oblatio liberat animas a purgatorio.	xcviii.
De monacho ppietario p eandem hostiam sacraz liberato.	xcix.
Qualiter eadem hostia pprofite etiam viuis & libet eos a periculis.	c.
Qualiter debeant viuere qui eandem hostiam si bi volunt prodesse.	cj.
De contemptu mundi.	cij.

De bono hospitalitatis & elemosine.	cij.
De initio impi foce & strage belli. senon.	ciii.
De nece theoberti & theodorici regum.	civ.
De nece bzunichildis.	cvi.
De quibusdam incidētibz post obitū beati gre gorij pape.	cvi.
De scō iohē elemosināio et ei? misericordia.	cviij.
De facta ei? cōuersatione et humilitate.	cix.
Adhuc de doctrina et actibus eiusdem.	cx.
I. De imperio mauricii et subuersiōe pā tis antiochie.	

Mauricius quoque augustus
ubi sibi finem vite iminere
puidit elegit ad impiū quē
dam virū genere capadocū
strenuū ac sapientissimū q
et mauricius nūcupabatur
Cui etiam filiam suā cōstā
tiam ornata tradidit rega
libus indumētis dicēs. Sit
tibi iperium meum cū hac puella cōcessum. **V**tere
ergo eo feliciter. et habe in mente incessanter. eq
tatem et iusticiā. p̄cipua optimi impatoris esse in
signia. **Q**d postq dixit. spūm exalauit. **T**ūc mau
ricius purpura indutus. et dyademate coronatus
ad circū pcessit. et acclamatis sibi laudibus. et la
giciis s̄m morem muneribus p̄mus ex grecoꝝ gen
te romano potit? est imperio. **I**dem in. vi. libro
hic fuit vir fide catholicus. et reipublice satis vti
lis. **S**iquidē hui qui et auares appellatur. ei? sūc
industria supati. atq; edomiti. **S**igibertus. **C**e
pic autē impare mauricius anno domini d. lxxxiii.
mūdi scilicet quartimillesimo. cc. xlvi. et impauit
annis. xxi. **C**irca hoc temp? thuronis ver? d̄ fra
cto pane sanguis effluxit. **A**nno mauricii p̄mo. p
se armenia p̄ois incendiis captiuitate. epoz ac po
puloꝝ p̄urbant. ecclesiaz tamen. xlvii. martirum
apud armeniam sub licinio passo. nullo modo in
cendere potuerūt. **A**nno scōo. antiochia diuinit?
subuertitur hoc modo. **Q**uidam ciuis illi? adō ele
mosinis et hospitalitati dedit? ut nullo vnq; die
sine paupe vel hospite comederet cum vno die us
q; ad vespam vrbez circūisset. ut paupem vel hos
pitem inueniret. inuenit virum seniorez in veste
alba cum duobus sociis stantem in medio ciuita
tis. et inuitans eum ad hospitium hoc respōsū acce
pit ab eo. **N**on poteras o homo dei cum vestro si
meone hanc vrbe saluare. ne subueteret. **E**t hoc
sudarū quod in manu tenebat excussit sup vnā
medietatem vrbis. statimq; ipa medietas cū habi
taculis et habitatoribz est subuersa. **E**t volēs ad
huc excutere sudariū sup aliam medietatem vrbis
vix ab illis duobus sociis suis multa p̄ce flexus ē.
ut p̄ceret residue vrbis medietati. **S**icq; virū qui
hoc aspicebat attonituz cōsolatus ex saluatōe do
mus sue. discessit et vltra non cōpuit. **I** **D**e
sonio gūtrāni regis et regno fredegūdis et lādici

Anno quoque mauricii. ni. gūtrann? franco
rum rex in venando fessus. dū in gremio
armigeri sui dormiret iuxta riuum aque
vidit armiger ex eius ore puum aīal exire. **C**ui vo
lenti transire riuū nec ualenti. armiger gladio trās
riuū posito uiam ei eūdi et redeūdi pauc. **Q**uo
iterum in os eius intrāre rex expectatus est. et stu
pefactus dixit se p somniū per pontez ferreū trās
fisse. et sub quodā monte multos thesauros uidis
se. ubi cum rex perrexisset s̄m fidez somniū. mltos

thesauros inuenit eosq; acceptos san cte ecclesie
 xibus delezauit. Anno eiusdem .mij. hilpicus rex
 fracoꝝ i missu sue vxoris fredegūdis pimitur. lo
 tharius filius eiꝝ infans .mij. mensū in regno sub
 limatus regnauit. annis .xliij. **H**istoria fracoꝝ
 Itaq; fredegūdis viro suo hilpico ingeniose pem
 pro. ipa cum lothario rege paruolo suo et landri
 co que maiorē domꝝ palatij elegerūt. in regno re
 sedit. franci quoq; p̄dictū lothariū regem sup se
 in regno statuunt. **III. De pugna francoꝝ
 contra hildebertum regem australioꝝ**

Audiens vero hildebertus rex austrasiorū
 filius sigiberti omnia hec. hostem collegit
 Nam defūcto gūtranno patruale suo. re
 gnū burgūdie ipse acceperat. Igitur burgūdiones
 & austrasij & supiores frāci simul omoto magno
 exercitu p cāpanias digressi. pagū suessionicū cuz
 gūdebaldo & wintrione denastant. Hec audiens
 fredegūdis cum lādrico & reliquis fracoꝝ duci
 bus hostem cōgregat. & ad bruniacū villā veniē
 multa dona & munera francis dedit. eosq; ad pu
 gnādum contra inimicos suos incitauit. Cum au
 tem cognouisset qꝝ multus esset exercitus austrasi
 ozum. coadunatis frācis qui cū ea erant cōsiliū
 dedit eis dicens. De nocte cōsurgamꝝ cōtra eos
 cum lucernis. quas portāt ante nos pcedentes. &
 simul ramos siluaz in manibus nostris feramꝝ. cū
 tintinabulis sup equos ligatis. vt eorū vigiles &
 custodes equoꝝ nos cognoscere nequeāt. & illu
 cescente initio diei sup eos ineamus. & forsitā eos
 deuincemus. Placuit q; hoc cōsiliū. Cū autēz dnū
 ciatū fuisset placitū qua die ad plāduz in loco nū
 cupato crūcia in pago suessionico cōuenire debe
 rent. illa sicut cōsiliū dederat. de nocte p̄surgēs
 cum armoz apparatus. cū ramis in manibus. vel re
 liqua que supius diximus. ascensis equis lothari
 um puulū regem in brachio vehitās vsq; ad trun
 ciam puenerūt. Cum autē custodes hostiū austrasi
 ozum. ramos siluaz quasi in mōtibz i agmie frā
 coꝝ cernerent. & tintinū tintinabuloꝝ audirent.
 dixit vir ad sociū suum. Nōne hesternā die i illo &
 in illo loco cāpestrā erant. quomō nūc siluas eni
 mus. At ille irridens gum dixit. Certe hac nocte
 inebriatus fuisti. & modo deliras. Nūquid audis
 tintinabula equoꝝ nostroz iuxta ipam siluam pas
 centiū. Dum hec agerentur & auroza diei iniciuz
 daret. irruerūt frāci cum strepitu turbarū sup au
 strasios & burgūdiones dormientes. & intexfece
 runt maximam prem exercitus eoz a maiore vsq;
 ad minore. Gūdebaldo quoq; & wintrio p fugā
 delapsi vix euaserūt. landricus quoq; insecutus ē
 wintrionem. sed ille cursu velocissimi equi euasit
 At vero fredegūdis cuz reliquo exercitu vsq; ad
 remos accessit. at tota cāpania succensa cum mul
 tis spolijs reuersa est suessionis ciuitatem. Eo tem
 poze hildebertus rex austrasioꝝ habebat duos
 filios senioꝝ vocabatur theodobertꝝ ex concubia iu
 nioꝝ vero ex regina natus erat nomine theodericꝝ
 que cum auia sua brunichilde i burgūdiā i regnū
 gūtranni regis magni direxit. Eo tempore mortu
 us est hildebertus rex iunioꝝ. regnauitq; ānis .xx.
 Theodobertus autē filius eiꝝ in regnū patris sui
 successit. i. in austrā. theodericus vero in burgun
 dia. Eo tēpoze mortua est fredegūdis regina ple
 na dierū. & in basilica sancti vincencij martiris est
 sepulta. **III. De stimulatōne brunichildis &
 theoderici contra sanctum colūbanum.**

Theodericus ergo quia infra regni sui ter
 minos factum colūbanū haberet gratula
 batur. Ad que vir dei sepissime cuz veni
 ret cepit increpare eum. cur cōcubinaꝝ adulteri
 is misceretur. & non potius ad regalem pleꝝ pro
 creandā legitimo cōiugij solamine frueretur. Cuz
 q; ad eius impinm rex obtempans se ab omnibus
 illicitis segregari responderet. eius auia brunichil
 dis cōtra virū dei stimulata est. verebat enim ne
 si rex abiectis cōcubinis reginā auie p̄fessz digni
 tatis sue & honozis modū ap̄taret. Quadā igit
 die dum ad eam veniret. illa theoderici filios ad
 ulterimos ad eum adduxit. Quo scissitante quid si
 bi vellent. ait. Regis filij sunt. tu eos tua benedi
 ctōne roborā. At ille. Nequaꝝ illos regnatos
 scias. quia de lupanaribus emerferūt. Tūc illa fu
 rens puulos abire iussit. Egre diensq; vir dei aulā
 regiam. dum limitē trāsiliret. fragoz subito est ex
 ortus. qui totā domū quatiēs. omnibus terrorem
 incussit. nec tamē misere femine fu rozē cōpescuit.
 Tunc monasterij p̄positis p nūcios impat. ut nul
 li eozum extra terminos iter pandatur. nec recep
 tacula monachis eius vel quelibet subsidia tribu
 antur. Cernens vir dei regios animos cōtra se p̄
 motos. ad eozū frāgendam p̄tinaciā p̄perās apud
 pisam villā publicam. vbi tunc rex erat occidente
 sole puenit. Quod cum regi nūciatū esset. iussit i
 gio cultu optuna subsidia pari. deiq; famulo diri
 gi. Qui cum vidiisset dapes & pocula cultu regio
 administrata. quesiuē quid sibi d his agere velle
 Qui dixerūt. Tibi sunt hec a rege directā. Abho
 minatus ea sanctus dixit. Munera impioꝝ repbat
 altissimus. Nec dignum est ut ora famuloꝝ dei
 cibis eius polluantur. qui non solum in suis. veruz
 etiam in alioꝝ habitaculis dei famulis adituꝝ de
 negat. His dictis vascula omnia in frusta dirup
 ta sunt vnaq; & sicera solo diffusa. ceteraq; sepa
 tim dispsa. pauefacti ministri. rei geste causam re
 gi nūciāt. & ille pauefactus. cum auia sua dilu
 culo ad virum dei p̄perat. de cōmisso ueniā p̄canē
 Seq; postmodū emendare pollicetur. His pacatꝝ
 p̄missis ad monasteriū redijt. **V. De exilio
 eiusdem & de damnatis e carcere liberatis per eu**

Hec pollicita demonij iura nō diu seruata
 uiolantur. solitoq; a rege adulteria ppe
 trant. Quo audito. uir dei literas ad re
 gem uerbis plenas & comminatorias direxit.
 unde rursuz permota brunichildis animū regis cō
 tra eum excitauit. Epos etiam sollicitare aggressa ē
 ut eius religioni detraberent. ac statutum regule
 quam monachis suis indiderat. uirupando macu
 larent. Abactus itaq; rex luxouiuū uenit. p̄questꝝ
 est cum eo. cur a p̄uincialiū moribus discedēt. &
 intra septa secretioꝝa omnibus xpianis aditus nō
 pateret. Cui beatus colūbanus. ut erat audax &
 animo ingens ait. Si in hūc locum uenisti ut habi
 tacula seruoꝝ dei destruas. & regulareꝝ discipli
 nam macules. scito regnum tuū fūditus ruituruz
 & cum omni p̄pagine regia dimerfurū. Quod po
 stea rei p̄bauit euentus. His ergo dictis territꝝ
 foras refectozū quod ingressus fuerat celer r̄pe
 dauit. Cuzq; uiri dei duris increpatōnibus urge
 retur. ait. Martirij coronaz me tibi speras illatuz
 sed non sum tante demencie. ut hoc tantum scelꝝ
 perpetrem. Quipotius placet. ut qui alioꝝ moꝝ
 bus regulari tuo p̄posito discordas uia q̄ uenisti
 repedare studeas. Ad hoc ille se dicit de cenobij

septis non egressurū nisi violēter abstrahē. **D**iscessit ergo rex. & virum p̄cerem nomine bandulfum reliquit. qui virū dei a monasterio pellēs. penes nelsonionēse opidum ad exulādū p̄duxit. **I**bi ergo omozas. audiuit carcerē ī loco illo plenū esse damnatoz. **I**lluc p̄perās. & nullo obstāte ingressus verbū dei dānatis p̄posuit. **Q**ui cum sponderēt se si liberarētur emendaturos. & penitentiā acturos ille sup̄dicto ministro suo domoali p̄cepit ut ferrū quo cōpedes erant īnexi. apprehēderet & traheret. **Q**uod cū faceret. velut frutex putrefacta p̄pres p̄minuēt. **T**ūc egōi dānatos ex carce iussit. p̄ actoz. euāgelici cultus officio pedes lauit & limteo absterxit. **D**einde impauit vt ecclesiā peterēt. & cōmissū scelus sletibus abluerēt. **P**roperantes ergo ecclesie fores obseratas repiūt. **T**ribunus autem eū vidisset carcerem vacuū. ipse & milites dānatoz calcēs īsequi ceperūt. **Q**ui post tergū eorū appinquare videntes. & obseratas ecclesie fores. gemina vallati angustia. virū dei ut eruātur opellant. **I**lle sursum caput attollit. p̄caturq; deus. vt sua virtute ereptos ex ferro non sinat. dūno tradi satellitū nexui. nec morata dī bonitas. fores firmiter obseratas reserauit. & ī angustijs positū adiutum pandit. **P**ernici cursu intrāt ecclesiā fores vero post eoz introitū ī oculis militum absq; hūana manu obserant. ac si custos moze clauigero p̄niciter eas reserasset & obserasset. **N**ec quisq; postea dānatis inferre īuriā ausus est. quos diuina virtus eruiisset. **VI. De iterato eiusdem**

Post hec vir dei cernens q̄ nullis exilio custodijs angeretur. videbāt enim omnes ī eo dei virtutes flagrare. & ideo omnes ab eius iniurijs segregabātur. ne culpaz socij forent. ascendit dominica die ī cacumē montis illi. **C**unq; nullū videret qui iter ad monasteriū reuertendi p̄hiberet p̄ mediā urbem cum suis ad monasteriū regressus est. **Q**uo audito rex & auia eius atro p̄torib; aculeis ire stimulatī iubent cohorti militū. vt virū dei rursū vi abstrahant. & ad p̄stinum exiliū reuocent. **Q**ui cū tribuno venientes. se p̄taq; monasterij puagātes cum p̄quirūt. ille ī atrio ecclesie sedebat. libzūq; legebat. vbi cum sepe venisset. & p̄pe eū trānsisset ita ut nōnulli ī eū pedibus offenderēt. obcecātī luminib; ipm nequaq; videbant. **E**ratq; spectaculū pulcherrimū. quia et ille orans cernebat querētes. & illi ī medio eorum positū non videbāt. **V**eniens autē tribunus & intuitus p̄ fenestrā. vidit virū dei inter ipos lectū residere. & legere. cernensq; dei virtutē. ait. **N**equaq; amplius errore infanie. cor nostrū decipiat. **N**on enī potestis inuenire. quē virtū diuina regit. **R**enūciantib; illis talia regi. ille aucto furoze bertarium comitē & sup̄dictū bandulfū destinauit. **Q**ui cum eū ī ecclesia p̄fallentē repissent. sic eum allocuti sunt. **V**ir dei p̄camur. vt regis p̄ceptis obedias. egressusq; quo p̄mū huc veisti itimere p̄gas. **A**t ille se ait iam sepius esse testatū. nisi vi traheretur se nō discessurū. **I**lli gemino vallati piclo cum formidine palliū eius attingerūt. alij genibus puoluti p̄cabāt. vt tantū sceleris culpā illis ignosceret. qui non suis desiderijs. sed regis obteparēt p̄ceptis. **V**idēl uir dī piclū alioz eē si seueritati sue satisfaceret. cum omnī eulatu egressus ad aualonē castzū puenit. **S**ed p̄sq; illuc pueniret. ī via custos equoz theodorici ei occurrit. eūq; lanctia trahere voluit. sed eum mox diuina vltō pe-

culit. nā dextra quā contra factum tetēderat torpente lanceā ante pedes suos terre defixit. & ipse a demone correptus. ante vestigia sancti corruit. **Q**uem cernens ille corā se vltōne diuina percussus die illa noctūq; penes se tenuit. & sequenti die ad se accersit. deoq; fauente curatus ad p̄pria r̄meauit. **VII. De quibusdam miracul eiusdem**

Quodam tempe dū vir dei p̄ ligerim ad urbem thuronicā puenisset. ad beati martini sepulcrū accessit. ibiq; tota nocte ī oratione excubauit. **S**ublato deinde p̄adio ad scapham redijt. suosq; multa tristitia depresso reperit. **I**ngrens autē inuenit preterita nocte quecunq; ī scapha habuerāt furto p̄diuisse silq; aureos quos ī pauperes non erogauerat furtim ablatos fuisse. **Q**uo audito. ad sepulcrū sancti redijt. questus se nō idcirco ad eū excubias excubasse. vt ille sua ac suoz damna patrari sineret. **N**ec moza is qui facellū cū aareis furatus fuerat. cepit ī flagella corporis & penas clamare. illo & illo ī loco aureos occultatos se habere. **Q**uod videntes socij. omnes curzūt. furto sublata omnia reddūt. virūq; dei p̄cantur. ut tantū sceleris culpas ignoscat. **P**ost hec ad meldense opidū venit. quo vir nobilclangericos. theodoberti cōiuiā. vir sapiens. & cōsiliarius regis gratus. miro gaudio eū recepit. **Q**ui domū eius benedixit. & filiā eius nomie pharam deo vouit. **Q**uodā etiam loco p̄pe sueuos cū mozaretur reperit habitatores loci sacrificiū p̄fanum litare velle & cuppam magnā. l. circiter modioz. cereuisia plenam ī mediā positā esse. **C**ūq; īnq; reret quid de illo agere vellent. aiūt se deo suo nō dano quē alij mercuriū aurumāt. velle īmoliare. **A**udiens opus pestiferū vas insufflauit. miroq; modo vas cum fragoze dissolutū ē. & ī frustra dī. uisū. visq; rapida cū liquoze cereuisie p̄rupit. vn de & datē itelligi dyabolū ī vase occultatū ut caperet animas sacrificiū. **S**tepefacti barbari. aiume virum dei habere āhelitum. qui posset dissoluere vas ligamimibus munitū. **M**ultiq; verbis eius ab errore castigati. ad xpm cōuersi sunt baptizati. **C**ūq; sub quodam scopulo iter vasta heremi ieiunio corpus cōficeret. & nichil aliud p̄ter sup̄dicta ruris poma ī cibos capit. hora refectionis p̄pinqūate. chanoaldū ministrū direxit. ut cōsuetam mēsuram pomoz deferret. **Q**ui abiens visum inter ruris frutices rubos puagari p̄spexit. ac poma labēdo carpere. festinus ergo redijt. patriq; indicauit. **I**lle imparauit vt iret. partemq; furticuz ī cibos fere dimitteret. aliā sibi resuari iuberet. **A**bit ergo. & iussa impleuit. diuisitq; virga frutices. rubusq; que poma ferebant p̄tē suā ut fera cōmedat iubet. aliamq; partē ī vsum viri dei resuet. **M**ira ī fera obediētia. nequaq; sibi ex parte p̄hibita cibos capere ausa ē. sed ī segregata & permisfa sibi fruticum p̄te tantūmodo pabula requisuit quādiu vir dei ī loco illo cōmoratus est.

VIII. De cōpletōne p̄phetie eius super domo theoderici regis & obitu ipi & quibusdā alijs

Porro theodericus penes metense opidū diuinitus percussus. inter flagzātis ignis incendia mortuus est. **P**ost quē brunichildis filiū eius sigibertum ī regno suffecit. **A**t lotharius memor p̄phetie viri dei. collecto exercitu fines regni q̄ sue ditōni debebāt volēs recipere. sigibertū captū peremit. fratresq; ei. v. theodrici filios cum auia brunichilde cepit. & pueros q̄oz

separim pemit. b. unichildem vero ignobiliter ca-
 melo imposita hostibus girado monstravit primo
 post que domitor equoz caudis irretita misera-
 bilite vita puavit Funditus ergo radiatusq; the-
 oderici stirpe delata. lotharius trium regnozuum-
 monar chia solus potitus est. & sic beati colubani
 pphetia in omnib; impleta est. Obijt aut vir san-
 ctus. xj. kl. decemb. Huius vita scripsit frater io-
 nas. cetera eius miracula quida alius. In quadam
 petra vestigium pedis eius dextri sic impressum
 est sicut & hodie appet. ac si aliquis sigillu in cera
 impressisset. vnde & ipse locus ob reuerentia sancti.
 lingua rustica vocatur. ad vnam sancti colubani.

Sigibertus. Anno mauricij. vij. nimie pluuie i-
 undat. vt omis dicent. qz aq diluuit sup iundarec
 & tanta clades fuit. ut nllz gūioze a seculo fuisse me-
 mimerit Magn? ec draco i modū valide ebis cum
 imunerabili spēciū multitudine p tiberim in mare
 descēdit. a qb? suffocate bestie maris. & ad lit? p
 iecte. putredine aerem corrupūt. Anno sequenti
 hormildam regem pparū a p̄his excecātū filius ei?
 cosozoe occidit & ad mauriciū impatorē cōfugit.
 eiusq; uirtute p̄las debellans. regnū p̄laz accepit
 & ānis. xxxvii. regnauit. Leunigildo wisigotho-
 rum rege mortuo. richardus filius eius reguit
 annis. xv. In ytalīa facta vltra fidē pene diluuiū
 omniū. post multā cōfusione rezz subsecuta est
 per cladem inguinariā imedicabilis mortalitas ho-
 minum.

**IX. De peste inguinaria que accidit
 rome & electōne gregozij pape**

Ex gestis eius
Eo namq; tempe tiberis fluiuiū ita ripas
 suas excessit. vt sup muros vrbis influēs
 maximam ptem regionis occupaz. & plu-
 res domos euerteret. Tunc etiā multitudine serpe-
 tiū cum ingenti dracone p mediū fluiuiū in mari d-
 scenderūt. & salis fluctibus p̄focati ad litus eie-
 cti sunt. De quorū fetore secuta est plaga pessia-
 qua inguinariā vocant. Que tanta fuit. vt etiā ip-
 sum papā pelagiū occideret & passim suberactis
 habitatorib; plurime domos in vrbe vacue r̄ma-
 nerent. Sed quia ecclesia sine rectore esse nō p ote-
 rat. gregozū licet totis viribus renitētem plebs
 omnis elegit. & electōnem eius impator mauricū
 cōfirmavit. Cū ergo benedici deberet. & laes po-
 polū deuastaret. smonem fecit ad populū. vt pe-
 tentiam agentes letaniā cum p̄cessionē facerent.
 & p remouenda peste deū attentius exoraret. Dū
 omnes simul orarent cū lacrimis. morbz ille intati-
 tū desecuit. ut in hora p̄na. lxxx homines expiaret
 Finito itaq; sermone & peste cessante. volēs effu-
 gere. sed non valens. quia semp portas vrbis pp-
 ter eum vigiles obseruabāt. obtinuit tamen a ne-
 gociatoribus ut in dolio sup quadrigam educeret
 de vrbe. & sic triduo latuit. donec illū oratōnibus
 & ieiunijs roman? popul? colūna lucis tertia no-
 cte sup eum emissa obtinuit. In qua colūna. ange-
 los ascendentes & descendentes quida reclus? p
 spexit.

**X. De quibusdam euentibus illius tē-
 poris.**

Sigibertus.
Anno mauricij. x. in gallia quida in silua ce-
 dens ligna. adeo a muscis infestatus est.
 vt p bienniu amens fieret. Deinde sub re-
 ligionis habitu exhibebat se pseudo pphetam. de-
 inde magum. Deinde etiam sanitates sup isir mos
 faciēs. xpm se esse dicebat. & p xpo se adorari iu-
 bebat. Nolentes se adorare cuz populo. qui ei ml-
 tus adhibebat. impetebat hostiliter Qui postea a

quodam fideli occisus est. & ita sequaces ei? dñi
 p̄si sunt. Richardus rex wisigothoz. terminos ro-
 manoz in quietauit. Hoc tempore regnabat in hi-
 bernia insula philtan? Ec in scotia regnabat bren-
 dinus. cui frater erat nomine adel? De cui? adel-
 fi filia. que vocata est gelgebes. genuit rex hibernie
 philtanus factum furleum. & fratres eius voil-
 lanum & vitanum. Hucusq; gregozius thuronen-
 sis historiam francoz digessit. Anno sequenti tūni-
 ca domini nostri iesu xpi in ciuitate zaphat. nō lō-
 ge a hierosolima. cōfessione symeonis iudei inuen-
 ta. & ab epis gregozio antiocheno. & thoma hiero-
 solimitano. & iohāne cōstātinopolitano. hierusa-
 lem i loco vbi crux xpi veneratur est posita. Gas-
 thericus cameracens epus claret. Anno sequenti
 richardus rex wisigothoz sinodo. lxij. epoz apd
 tholetum cōgregata. ibiq; arriana heresi abdicata
 & anathematizata. se cum tota wisigothoz gente
 cōfirmat in fide catholica. Cōstātinopoli nascē
 puer quadripes. & alter duos vertices hñs. Que
 p̄digia p̄tendunt aduersa locis in quibus nascūl
 Anno sequenti agilulfus rex longobardoz in ro-
 manos insurgit. Sed agente theudelinda regina.
 non multo post cum eis fedus inijt. Huic regine
 gregozius papa libros dyalogi sui misit. His die-
 bus irruentes longebardi in montē cassinū diripu-
 erunt omnia que in monasterio sancti benedicti in-
 uenire potuerunt. neminem vero tenere valuerūt
 sicut idē famulo suo domini p̄miserat. ut si res gē-
 tibus tradēt. animas suaret. Monachi aut fugien-
 tes. romam petierunt. codicem regule a beato be-
 nedicto editum. & pondus panis. atq; mensuraz
 vini secum deferentes. Sol a mane usq; ad meredi-
 em mioratus est usq; ad tertiā sui ptem. Anno se-
 quenti gūtrānus rex factitate clar? dozm̄t i xpo
 Regnum eius cessit fratrueli suo hildeberto.

**XI. De legatōne augustini in angliaz & cō-
 uersione illius gentis.**

Eodem anno gregozij papa quod ipse oli-
 facē intenderat. augustinū cum alijs ad
 p̄dicandū in āgliam destinauit. Ex ge-
 stis eius. Itaq; serui dei mellitus augustinus & io-
 hānes ad eandem insulam directi cum multis ali-
 is deum timentibus monachis. intra breue tēpis
 spacium. regem illum qui in capite insule moraba-
 tur cum suo populo cōuerterūt. Quibus de? tan-
 tam faciendorum miraculoz gratiā cōtulit. ut vē-
 bum dei quod ore p̄dicabāt. signoz efficia cōfirma-
 rent. Vnde factum est. ut paucis elabentib; ānis
 etiam ceteri reges ipsius insule cuz his qui erant
 ipis subiecti accedēt ad fidem xpi. De cuius gē-
 tis ouersione simul & miraculoz p̄digijs. q̄ ibidē
 fiebant. ita beatus gregozius in libris moralibus
 p̄hibet dicens. Ecce ligna britānie que nichil aliō
 nouerat q̄ barbarum frendē. iam dudum in diu-
 nis laudibus hebraea cepit verba sonare. Ecce quō-
 dā tumidus. iam substratus factozum pedib; ser-
 uit oceanus. Eius barbarus motus quos terreni
 p̄ncipes edomare ferro nequuerāt. hos p diuina
 formidine sacerdotum ora simplicibus v̄bis ligāt
 Et qui cateruas pugnātium infidelis nequaq; me-
 tuerat. iā nunc fidelis hūiliū linguas timer. Quia
 enim p̄ceptis celestibus verbis. clarescentib; quo-
 q; miraculis. uirtus ei diuine cogitatōnis infūdi-
 tur. eiusdē deitatis terroze frenat. ut prae agere
 metuat. ac totis desiderijs ad eternitatis gratiam
 uenire cōcupiscat. Quod totū ut fieret. ita eadez

beato gregorio dei gratia cōcessit. vt merito ab anglozum populis debeat aplus appellari. **H**ugo libro. vi. Quā gentem p̄fatorū labore viroz deo lucifaciens. lodonie & elboraci metropolitanos cōsecrauit ep̄os. **S**igibertus Anno mauricij. xv. factus colūbanus abbas & p̄biter doctor scotoz & pictoz obiit. qui posteris suis multa factitatis monimēta reliquit. p̄ter q̄ rustica simplicitate pascha dominico die celebrari debere neq; dicit neq; docuit. Marculfus abbas baiocacensis factitate claruit in gallia. **XII De cōuersione cātuariorū & regibus nordanimbrozum.**

Anno sequenti edilbertus rex angloz qui cantuarij vocant p̄dicte augustino euz gente sua baptizat. Porro gens angloz qui mercij dicitur. & gens nordanimbroz qui ad aquilonarē p̄em humbri fluminis habitent ita vocant. sub regibus echelfrido & elle nōdū audi erat verbum vite. **G**uiderimus malmesbiriē. Annis. xcix. fuere nordanimbri duces cōmuni habitu cōtenti. sub impio cātuariarū. Quib; nordanimbriis p̄mi p̄fuerūt frater hengestij ocha eiusdē filius hebula. Sed āno ab incarnatōne dñi. d. xlviij. post mortem hengestij. lx. ducatus in regnū ē mutatus. regnauit. q̄ ibi p̄m; yda vir nobilis etate & viribus integer. wodenio quippe fuerūt tres filij. wodegius a quo reges cātuariarū wihlegij a quo reges mercōz. beldegi a quo reges westsaxonū & nordanimbroz p̄ter duos. Yda igit̄ a beldegio. nonus. xij. ānis regnauit. post hunc alla annis. xxx. Huius tempe venales ex anglia pueri romam deducti. saluti omnium cōpatriotarū suorum occasionē dederunt. p̄ beatū gregoriū tūc archidiaconū. Quos ille cōspicatus quesuit ab astātib; qui gen; unde domo respōiū est genere esse anglos. puincia deiros. est enīz deira puincia nordanimbrie. alle rege subditos. paganis mo dditos. Quod extremū dolentib; suspirijs p̄secutus. reliquis eleganter allusit. vt angli āgelis similes de ira dei eruerent. & alleluia cātare docerent. **A**llatamen rex nescio quo infortunio de xp̄ianitate nichil audire meruit. Sed ad filiū eius manauit electō. Post allā regnauit elderic; yde filius ānis v. post quē filius e; echelfridus. Hic fugauit regez scotoz edam. in quo bello mortu; est frater echelfridi thethalous. ciuitatem ligo nū que nūc castra dicitur expugnauit. p̄us in monachos debachat; qui p̄ salute populi supplicaturi frequentes cōueniāt. Quoz maximus cōuentus erat in loco qui dicitur bancoz. Eduuinū alle filiū regno & puincia eliminauit. Qui fugiens. uenit ad reualdū regez orientaliū angloz. qui cōtra eum pugnauit. & eū de; occidit. amisso p̄us filio remero. Regnauit autem eldefridus ānis. xxij. Hic habuit ex acca filia alle sozoze euuini filios duos osualdū duodēnē. & osuimū quadrimū. Qui occiso patre i sco etiā sūt delati. Post echelfridum regnauit euuinius. **XIII. De factō goare & falsa eius accusatōne apud archiep̄m suum.**

Sigibertus.

Anno mauricij. xvij. sanctus goar ueniēs ex aquitania. claret in gallia. Ex gestis ei; Hic i suburbano treuerico iuxta fluiū uuocara ecclolaz fecit. multozq; ibidem reliquias factoz collocauit. Ibi die noctuq; deo seruiabat in ieiunijs. vigilijs p̄dicatōne. & oratōne. multozq; paganos verbo cōuertit. & egrotos ml-

tos oratōne sanauit. **V**nde dyabolus uirtutibus eius inuidens. multas ei tribulatōnes ingessit. Ita q; contigit vt legati ep̄i treuerici nomine rustici scilicet alboinus & almanus ad cellā uiri dei q̄si speculatores aduenirēt. ut ibi aliquā rem nouā uimānam inuenire possent. **V**iderūt ergo q; more solito mane post psalmodiā & missam. cū p̄grimis & paupibus in caritate cibum sumeret. Quod ip̄si non caritate sed gulostate fieri estimātes. accusauerūt eum apud archiep̄m. dicentes se eū uidisse sine tempamento mane comedere. vel potuz sumere. Qd̄ audiens archiep̄us statim iussit ip̄os legatos illic redire & factū n̄ dei goarem sibi p̄sentari dicens. q; inquisitōnez de ip̄o facere ueller. vt posset scire quo ingenio vel arte talia p̄sup̄siss; plebi sibi cōmisit exempla monstrare. Qui uenientes ad factum goarem. locuti sunt ei dolose. putātes q; accusatōnem illam p̄ quā eum infamauerūt possent blandicijs uerboz obtegere. **A**rchiep̄; in quē noster rusticus salutem tibi mādat. iubetq; vt ad colloquiū ip̄si; treueris festinanter accedas. **H**ec audiēs hō dei fact; goar. cū gaudio dixit. **F**aciat michi de; faciat vt possim ei obedire. quia obediētia sine mora est faciēdia. **N**octe illa fecit illi cenam s̄m uires suas. & ip̄e in dei laudibus vt solebat fuit p̄seuerans. **M**ane autē factō. postq; cursū suū finiuit. missaz solēnia celebrauit. cūq; oplet; diuinū officiū die illo. dixit mīstro suo. **F**ili fac nobis lectum diem de abūdantia nostra. vt isti legati archiep̄i simul nobiscum faciant caritatē. q; in itinere sunt. & forsitan de; aliquē p̄grimū. vel pauperem adducet. vt p̄ter epulemur. **Q**uod audiētes illi non potuerūt malignitatem cordis abscondere. nec ei uoluerūt cōsentire. **A**c factus ierodueto quodā p̄grimo. p̄ caritatem comedit cum illo. **Q**uod uidentes legati. cū leticia strauerūt equos dicentes. **N**unc manifeste uidim;. qd̄ domino nostro archiep̄o nūciemus. **XIII. Qualiter ad uersarioz suoz famem & sitim sedauit.**

Accepto itaq; a uiro di cibo & potu i uascul ad uaticū itineris abulātes cū eo ceperunt. fame & siti uehementer urgeri. **M**iserūtq; manus ad sistarcia & ad utrem. & nichil inueniūt cum utiq; de domo facti goaris. sufficentem in eisdem deportassēt alimoniam. **E**t ait albinus ad almanū. **T**alem ego famem & sitim nunq; habui. **E**t hec dicens. cecidit de equo suo. quasi mortuus. **A**lmanus uero cōuersus. ait ad famulum dei odarem. **S**uccurre nobis pie sacerdos xp̄i quia fame & siti morimur. **S**actus goar cum hoc audisset. cum gaudio dixit. **H**odie filij quādo ome indignū uidistis caritatem facere. non obuissetis recusare. **I**sta uero que nunc patimini. ad corripiendū uos deus meus pmittit fieri. **D**um hec illis diceret. quos uehemēter cruciabat fames. uenerūt tres cerue mire magnitudinis. quasi factā trinitatem p̄figurantes. steterūtq; alonge. ip̄os qui loq; bantur aspicientes. **Q**uas euz uidisset uir domini & inuocasset sanctam trinitatem. iussit eas stare. **Q**ue cum stetissent. apprehendit uasculum suum. & multit eas. **Q**uod cū factū fuisset. p̄cepit eas abire & ex ip̄o lacte limuit mēbra p̄dictoz uiroz & statim nullum dolorē lassitudinis qui in eis de imedia acciderat senserunt. **H**oc remedio cōfortati. mox vt miserunt manus ad sacculos. inueniūt que apta erāt ad māducandū et bibendum. usq; ad abūdantiam. et ceperūt epulari. **C**ūq; mirarēt

de his que viderant et stupentes timeret ceperunt incitatis equis velociter iterare donec veniret treueris ciuitatez. Seruus aut dei goar p oratoria et ecclesias sanctoz sicut solitus erat facere pgebat. Et sepe dicti legati festinanter venientes ad epm metropolitanu inuenerunt eum in synodo se derent in solio suo vna cum clero. Narrauerunt qz ei omnia que acciderat eis vel que facta viderant ab ipso facto goar. Que cu audisset cu iracundia cepit dicere. Inquam intelligetia cordis considerare valeo. consuetudo istius primacis viri q sic mane comedit & bestias mulget. sine dubio potius deputanda est gulositati q caritati. Inquirend est tamen quobrem vel quo huane laudis desiderio hec faciat. & vtru ex pte dei sit an ex decepti one aduersarij. **XV. Qualiter voce pueri peccatum epi coactus publicari fecit.**

Aux uerba opleuerat. & ecce vir dei goar intravit in domu in qua ipse archiepiscopus residabat. Ingressus domu itaqz cepit quaquersum aspiciere. si forte esset locus ubi possit stare discipulus eius. & capam suam pendere vel abscondere. Diu ergo circumpiciens vidit in angulo domu quasi similitudinem fustis. qui certe non erat fustis sed radius solis. qui p fenestram penetrabat interiora mansionis. Cuius appiasset ad radiu solis. specie grossioris price pendentis. appendit capam suam super ipsum. ibiqz stare precepit ministrum suum. Qd cum vidisset rusticus archiepiscopus. vna cu clero suo dixit Videtis quid nuc fecit. Vere si hec causa ex deo fuisset tam mane non comedisset vel bibisset. quia anteriores facti p elemosinas & ieiunia intraverunt in regnum dei. hoc aut mirabile factum quod video. quid sit oimodis nescio. sed inde non mediocriter stupeo. Mane comedit & bibit. bestias mulget. capam eam in radio solis suspendit. Quid plura Accedat propius. ut reddat rationem circumspectibus. Tunc venit quidam portans in brachio suo infantem tres noctes habentem. qui fuerat pectus in concha marmorea. ubi paupule feie solent infantes suos iactare. Quem videns archiepiscopus inquit ad factum goarem. Nunc optet ut ostendas nobis ministerium tuum. si verum sit an falsum. Si verum est. p vera obedientiam precipio tibi. ut facias istum infantem nobis inolescere genitorem suum. & genitricem suam. Si hoc facere potes. credemus tibi & virtutibus tuis. Sin aut nichil tibi credere debemus. Tunc vir dei suspiravit graviter. & lacrimas fudit. vehementer admirans. quobrem pontifex suorum vitupator operum talem sibi inanem atqz ineptam obedientiam facere precepisset. & fudens orationem ait Trinitas facta te inuoco. atqz te infans in nomine eiusdem trinitatis coniuuro. ut genitorem tuum p nomen denomines. & genitricem tuam similiter. Respondens infans dixit. Iste rusticus episcopus est pater meus & mater mea afflagia nuncupatur. Quo audito episcopus cecidit velociter ad pedes facti goaris. dicens. Nunc scio vere. & credo dei te factum fore seruum. cui scelerata mea que sic absconsa putabam ut nullus alius preter me & illam mulierem. & unum puerum meum vnquam nosse posset. ita sunt tibi patefacta p ipsius nati mei verba. Hec audiens beatus goar. stupore miraculi repletus. atqz quasi in excessu factus mentis dixit ad eum. Heu heu domine. quare p me miserum peccata tua actenus latentia facta sunt manifesta. melius quidem fuisset spontanea & secreta coram deo confessio. q ista contra votum tuum ignominiosa pu

blicato. Deinde solite ac benigne monuit eum ad penitentiam dicens. Quantum saluator noster pius est ad dimittendum. tamen nos oportet peccatos esse ad penitendum. Ego autem inquam pietas diuina me exaudire. & vitam dignabitur condonare. vñ. annis penitentiam p te compellente fraternam caritate iam deservisti liberari facere. **XVI. Qualiter in archiepiscopo postulatus & renuens beneficio mortis euasit.**

Ante igitur factitatis famam vel noua gesta audiens sigibertus rex francoz statim transmissis legatis suis. iussit factum goar ad se venire. Mirante autem rege atqz dicente omnia que facta fuerant a facto miracula. vniuersus populus vniuersim clamabat ad regem. quatenus ipsum dei virum constitueret treuerice ciuitati episcopus. Quod rex gratanter audiens. petijt beatum goar vna cum consensu sacerdotum & clericorum ut episcopus fieret treuerorum. Statim autem ut vir dei hec audiuit. dixit. Melius est michi mori q super episcopatum adhuc uiuentem ministerium illius accipere. & peccare in conspectu domini. Considera nunc o rex. si te deus regem seculi constituit. scito tamen regem sempiternum te habere in celis. Ideo dimitte rusticum penitere facinora sua sicut vis ut dominus dimittat tibi peccata tua. Hec audiens rex suspiravit graviter & ait. Per salutem principum voluntarie obediám consilij tuis. ac tamen aliud non fiet nisi quod definiuit eius voluntate totius populi. scilicet ut episcopus treuerorum efficiaris. quauis contra uotum tuum. Cu hec audisset uir dei ingemuit & dixit. Glorioso princeps sine me prius ad cellam meam pgeret. ut ad insus tue celsitudinis dandum preparare me. Ait ad eum rex. Vade cum pace. Et transactis xx. diebus induciarum. iterum ueni metis ciuitatem ad colloquium predestinatum. Cuius puenisset ad cellam suam. cepit tristari. & a valida febre fatigari. & nimium corporali afflictione conterri. Quid multa. die ac nocte dominum precabatur ut ei donaret defensionis sue auxiliu. & eriperet eum de tam graui iugo. quod rex ei imponere cupiebat. Sicqz sex annos transigens ad regem redire non potuit. Sed tandem in bona senectute obiit in pace. pridie nonas iulij. **XVII. De quibusdam euentibus illius temporis. Sigibertus.**

Anno mauricij. xvij. aug. ab etherio archiepiscopo. consecratur aglorum episcopus. Hildebertus rex francoz moritur. cui theodericus & theodericus filij eius surrogant. Anno sequenti contentio inter romanam ecclesiam & arrogantiam iohannis episcopi constantinopolitani. uniuersalis patriarche nomen sibi usurpatis. sub pelagio papa concepta. & a gregorio iam inde non leuiter exagitata. non antea quiescere potuit. q iohannes ipse subita morte obiit. In nilo egypti flumine uisa sunt animalia huane forme. uir scilicet & mulier. usqz liberos super aquam extantes. Qui & ab hominibus p deum adiurati. a mane usqz ad nonam se uideri eos pauerunt. Anno sequenti augustinus episcopus aglorum. habita synodo cum britonum & scotorum episcopis quia sacerdotes et monachos inuenit aduersarios equitatis. quos noluit habere socios predicandis. terruit eos uaticinio future super eos calamitatis. Sanctus colubanus ex hibernia in burgundias uenit ibiqz pmissu theoderici regis. cenobium luxu uiu edificare cepit. Anno. xxi. mauricij orientales angli cum rege suo sigiberto p mellitum episcopum conuertuntur ad christum. Per archiepiscopum augustinum translata est dignitas archiepiscopatus q

prius lodonis erat ad catuariensem ecclesiam. Anno eodem mauricius imperator cum vxore & filiis a foca pimitur & impat focas annis vnj.

XVIII De pena mauricij iuxta reuelationes dei sibi pntialiter inflicta vt euaderet futuram

Hugo vbi supra.

Mauricius augustus du esset vir deu timens malebat i hoc seculo facinoroz suoz cozpar li supplicio vindicta pfoluere. q tormentis gehenalibz cruciari Quod cu iugit in suis ozatonibus dominu deprecare. exaudiri meruit Quadam itaqz nocte dum in stratu suo quiesceret. vidit p somniu ante se eneam astare saluatoris effigiem que erat ante portam palatij. ex qua est emissisa vox ad eum dicens. Date mauriciu. Et tenetes eum quida iudicarij ministri. exhibuerut ei. Tunc ait ad eum saluatoris imago. Vbi vis reddam tibi mala que meruisti. hic an in futuro seculo. Et ille. O amatoz hominu domine. hic potius q in illo. Tunc iussit diuina vox tradi eum. & constantia eius vxorem. & omnem eoz cognationem. face militi. Expectus vero. misit ad accersendu philippi cum generu suu. Cui sibi assistenti dixit mauricius. Scis inter agmina nostra. aliquem militem nomine focam. Cui ille. Scio vnum Et impator. Cuius est qualicatis. Qui ait. Iuuenis tu midas. & temerarius. Tunc referens augustus philippico somniu. glorificauit magnifice dominu. p huiusmodi fuerlatone Ipa etia nocte apparuit in celo stella que dicitur cometes. Nata sunt pterea eade tempestate poigia in suburbanis bizancij. puer videlicet quadupes. & alter duos vertices habens. Sz & apd egyptum in nilo flumine sicut iam dictu est. apparuerut duo aialia huane forme vir scilicet et mlie Et vir quidem erat pectorosus. & vultu terribilis. rufa coma. canisqz pmixtis. Qui etia usqz ad lubos cuctis demonstrabatur nudus. & reliqz cozpis mebra cooperiebat aqua. mulier quoqz mamillas habebat. & femineu vultuz. cesariesqz plixas. & usqz ad horz nona omnis populz admirabatur hec aiantia videns. Post hec aut mauricius augustus in hostili terra positus. cu milites suos ferro & rapinis abstinere copelleret. nec tame eis osueta stipendia largiretur. focacem rogare ceperunt. ut impij regnu sup eos acciperet. Quibz sepe dictz focas obaudiens. regalem purpura supsit. Quod audiens mauricius animo dissolutus. rebus aduersum se fluertibus cessit. & in quandam silua mari cotinga fugit. In qua cum vxore & v. filiis iussu focae cesaris interceptus est.

XIX De moribus & coulatone beati gregori pape Ex gestis eius

Gregorius itaqz aduertens se ideo summu potificez a deo constitutu ut iuxta illud ppheticu radicem vicoz euelleret. & tutesqz plaret omnes cosuetudines quas cõtra aplicam traditonem nouiter pollulasse cognouerat anathematis intermiatone damnauit. A cubiculo suo non solu iuuenculos. sed & omnes seculares exclusit. clericoz vel monachoz prudentissios sibi familiares consiliarios elegit. Qui factimonia vel sapientia carebat subsistendi cozã eo fiduciam non habebat. Mox ut papa factus est. supsticosu vniuersalis vocabuli nomen refutauit pmusqz se suu suoz di i eplis suis nomiauit. Mediocribus indumetis ad sue huilitatis iudiciu i potificalibz utebatur. Paupibus itaqz seruebat. vt qualibet aboz species eis suo tempe ministraret. Ex qbus

paupibus du vnu in quoda recessu mortuu vispiliones reppissent. gregorius estimas eum slipsis inopia pisse. per aliquot dies a missaz celebratõe penitendo cessauit. Aplatus sui gloria ita vilipendebat. vt agelus domini ad quenda heremita q vnu cattu p releuado tedio secum habebat. de eodem gregorio testaretur dicens. Maiorem delectationem habes in hoc cattu q gregori in omni impio romano. Tante huilitatis fuit. vt cum ide heremita pegrinus ei in soleni apparatu pcedeti se pster nere vellet. ipe eidem pegrino poz de equo descendens. metaneu faceret. Crimina semel audita. nlla tenus indiscussa pteribat. Subdyaconem ordinarivertit. nisi cotinctia a coniugio psteretur. Nulluz qz altius pgradi pmisit. nisi cuius castitas in subdyaconatu pbata fuisset. **XX De miraculo veri cozporis xpi per eum ostento.**

Pater familias queda rome nobilis erat q religionis & deuotionis studio oblationes facere. & die dominica ad ecclesia de ferre. sumoqz pontifici. ecclesiastice cosuetudinibus & familiaritatis eiusdez gra offerre solebat. Que cum quada die ex more ad onicadu de manu apli ci ordme suo accederet. illiqz pontifex hostia dni ei cozporis porrexisset dicens. corpus domini nostri hiesu xpi pstit tibi in remissionem peccatoz omniu & vita eterna. subrisit. Quod vir domini cernens illi onionem sacra retraxit. & sepatim super altare reposuit. eamqz dyacono suadam vsqz ou cucti comunicaret fideles tradidit. Expleto vero sacro misterio. interrogauit ea beatus gregorius dicens. Dic ergo quid cordi tuo emerbit. cum comunicatura risisti. Ait illa. Recognoui inqz illam portuicula ex eade oblatone fuisse. qua ego pprijs manibus feci. & tibi obtuli. Et cu ea te intellexerim cozpus domini appellasse subrisit Tunc sanctus dei pontifex smonem exinde fecit ad populuz. & hortatus est eum. vt dnm suppliciter exoraret. qtenus ad multoz fidem corroboraã carnes oculis ostendet quod infidelitas huius mulieris mentis oculis videre & fidei lumimibz aspice debuisset. Quod cum fuisset oratu. ipe vna cuz populo & eadem muliere exurrexit. & ad altare cuctis enentibus. & sese ad cernendum celeste spectaculu copmenibus cozpalem pallaz releuauit. & vniuerso populo ipaqz muliere intuete ptem digiti auricularis sanguine cruentata inuenit. ac mulieri dixit. Disce inqz veritati. vel modo iam credere ptestati. Panis quem ego do caro mea est. & sanguis meus vere potus est. Sed pscius odor noster infirmitatis nostre ea potestate qua cucta fecit ex nichilo. & corpus sibi ex carne semp virginis opan te spufacto fabricauit. pane & vnu aqua mixtur manente ppria specie. in carne & sanguine suuz ad catholicam pccem ob repatonem nostra. spūs sui sanctificatõe puerit. Indeqz vniuersos iussit diuina pcaru clemetiam. vt in forma pstinã sacrosactum reformaret misteriu. quatenus mulieri ad sumendum fuisset possibile. Quod et factum est. Vno stupefacta mulier plurimu in sancta religione et fide pficiens. picipatone dominici sacrameti consecretata est Et omnes qui viderant in diuino amore et orthodoxa credulitate feruētius excreuerūt.

XXI De pibus cozpalii quas p reliquijs misit et de quibus sanguis exiuit.

Vidam quoqz nobilis et potens cu familiaritatem aplice sedis adeptus est. misit

p legatos cōdigna exenia ad sedem pontificalē. pe-
 tens reliquias beatorū aplozū ac martirū sibi crās
 mitti. Quos sanctus aplicus honorabiliter susci-
 piens aliq̄diu secū morari fecit atq; indefinēt san-
 ctōz aplozū memoriā ac cimiteria martirū. ex
 more p̄isco p̄ huiusmōi negotio missas celebran-
 do. & reliquias in eozū veneratōe cōsecrando cir-
 cūiens. p̄fatōzq; legatos sibi comites semp habēs
 cum explicuisset eozū celebratōnes. quoz reliq̄e
 petebantur. p̄culatim eozū pannos p̄secratos
 sup̄ quibus sancta celebrauerat. diuidit. & singu-
 lis singillatim bustis imposuit. munitisq; eis sigil-
 lo suo petitoribus tradidit. Qui accepta benedi-
 ctōne gaudētes p̄fecti sunt. Sed dū iter carpente
 ei qui p̄mus ceteris habebat amica hūanitati surri-
 puit curiositas. dicens. quid inquit domini p̄ci-
 osi subisse laborem. cū nescirent quid p̄ciosi domi-
 ni suo referrent. De cetero autē crescente collatō
 ne verboz. & virefcere suggestionē socōz. cōfra-
 ctis dignitatis aplicis sigillis. apte sūt bustule. &
 in singulis singule panni sūt repte porciūcle. Mox
 q; cum indignatōne romāz regressi. archidiaconū
 adeūt cōquirentes. ut quid inquit domini apli-
 cus tam vilipendit dominū nostrū. qui tātam gra-
 tiam se apud eum obtinuisse spauerat. q; sic volu-
 erit illi illudere. & nos de honoratōne et offensionē
 sue addicere. Festinauim? liquidē nos ossa aplozū
 uel martirū p̄ciosā hinc ferre. sicut decuerat tācū
 virū uti domini noster est. a tanta nichilominus
 sede quesita. tam longo & difficillimo satis itine-
 re. & dare nobis sūt panni modice porciūcule. ac
 si huiusmōi p̄niculi genus apud nos nequiuisset
 inueniri. Quos archidiacon? molesta increpatōe
 redarguit. cur in tātam p̄sūptōnem erupim. ut a
 postolica sigilla corrumpt. hortās eos ut rediēt
 & que acceptant domino suo euz honore deferret.
 Sed nullaten? monitis ei? acquiescentes. vsq; ad
 domini gregozij venere p̄sentiā. factozq; cōp̄to
 patientissime eoz tulit stalticiā. eozq; sacrosactis
 missaz solēnijs p̄cepit interesse. Vnde cū ad locū
 sui s̄monis est ventum. suadet populo dei & san-
 ctōz gratiam exorare. quatinus in hac re dignē
 aptissime sic suam potentiā patefacere. ut qd̄ mer-
 reatur fides euidentius mī? creduli & ignozātes
 possit cōgnoscere. Et data oratōne accepit ab eo
 cul tellum qui temerauerat signa. & sub altare cor-
 poris facti petri acceptā vnam panni porciūcle p̄
 mediū secuit. Ex qua statim sanguis decurrit &
 omnem eādē p̄culā cruetrauit. Videntes igitur
 legati & populi stupendū miraculū. ceciderūt p̄-
 ni in terrā adorātes dominū. Et factō silentō. dix-
 it beatus gregozius. Scitote fratres. quia in conse-
 cratōne corpis & sanguinis domini. cū ob sancti-
 ficatōnem reliquiaz in honore aplozū vel martirū
 eius offerebant. semp illoz sanguis hos p̄anos in-
 trauit. qui effusus est p̄ nomine eius. Et edificas
 tis in fide cūctis qui viderant. monitisq; itez h-
 gno suo bustulis. voti sui munera legatis tradidit
 & cum gaudio ad dominū suū reuersi. hec ei p̄ or-
 dinez narrauerūt. Qui facta reuerenter suscepit
 & in loco venerabili dōdidit. quo deus etiā frequē-
 tiora miracula q̄ in ecclesia beati petri fecit.

**XXII. De duobus magis quos intuitu solo
 excecavit & anima traiani quā ab inferis euocavit**

Paterfamilias erat rome ditissim? sed nō
 minus vicijs plenus q̄ rebus. Qui q; sibi
 vxoz sua displicuit. cōtra p̄ceptūz domini

diuorciū fecit. Quod beatū gregozū non lauit.
 Qui cum suauissimis monitōibus & diuini iudi-
 cij terrozibus eū indefinenter suadere cōtendēt. vt
 eam in gratiaz reciperet pactā. ille p̄max ei? mo-
 nita spreuit. Quem beatus gregozū ab ecclesia s̄
 anathemate nisi resipisceret sequestrauit. Quā ille
 sententiam egre ferens. duos magos pecunijs lo-
 cauit. vt ad factū aplicū apodixen artis sue ad
 vindictā exercerent. Qui quadā die vt cum ad p̄-
 cessionem ex more p̄gentem viderūt equū illi? re-
 pente maleficijs suis vexari a demonib? fecerunt.
 Statim ille nomen domini iesu inuocauit. & eoi-
 to signo crucis ab equo demonia p̄turbauit. Re-
 spiciensq; in p̄tem. mox vt magos vidit cecati sūt
 & ab eisdem demonibus puasi retrosū ceciderūt.
 Vnde id eoz nequitia p̄petratum intellexit. eozq;
 ad se duci iussit. Qui interrogati. cum ordinem rei
 p̄didissent. papa respondit. Perpetuo ceci esse de-
 betis. ne videntes ad cōsuetam peruersitatē redi-
 re temptetis. In nomine domini iesu. a vexatōne d̄
 monū liberi sitis. Qui mox a demonib? emūdati.
 & credētes. baptizati sūt. Sed p̄petua cecitate dā-
 nati. iubente beato gregozio de cetero stupe eccle-
 siastica alicū sūt. Beatus igitur gregozius cū quo-
 dam tempore ante palatia traiani transiret. recoz-
 datus clemētie eius vt plenius uidelicet sup̄ enā-
 ratum est. amarissime cepit flere. & p̄ eo tādiu an-
 te altare sancti petri s̄ca orauit. donec vox ad eū
 dormientem dixit. traianū p̄cibus eius a penis in-
 fernalibus liberatū. sed de cetero caueret ne pro
 aliquo infideli defūcto orare p̄sumeret.

**XXIII. De trāitu eiusdem & pena succes-
 soris eius sibi detrahentis.**

Quā autē sedis? beat? gregozij annis. xij
 āno domini. de. vij. migravit ad dominū.
 Cui? caput ansegius monach? archiep? senonensis
 a roma trāseculit ad senon. āno domini
 dccc. lxxx. & in ecclesia facti petri vini collocauit
 honorifice. Post obitū beati gregozij cū famez
 grauis totā p̄ntiaz fatigaret. venerūt ad succes-
 sozem eius religiosi & pauperes. quibus sanctas
 gregozij ministrare solebat. & dixerunt. Dñe pa-
 pa quos pat̄ noster gregozij pascere solebat tua
 sanctitas fame perire non sinat. Quib? verbis in-
 dignans papa sic semper respondebat. Si gregozij
 us ad famā sue laudis cūctos populos euāit sus-
 cipere. nos omnes nō possum? pascere. Sicq; va-
 cuos remittebat. Vnde sanctus gregozij terdo
 ei apparuit. & tercio blande corripuit de sua d̄ra-
 ctōne. & illius tenaciā. & pauperū necessitate. At
 ille nec ad misericordiā se flexit. nec a d̄rectōne cō-
 p̄scuit. nec manū ad misericordiā extendit. Vnd̄
 illi quarto aparēz. horribiliter redarguit. & com-
 mimans illum in capite percussit. cuius dolore vexa-
 tus in breui defūctus est. **XXIII. De li-
 bzis ab ipso beato gregozio compolis.**

Hic pontificatus cū a papa pelagio d̄ mo-
 nasterio ad ecclesiasticū officiū assūptus
 leuita esset ordinarus. & p̄ responsis ce-
 lesiasticis cōstātinopolim apocrifarius directus
 a fratribus enixe rogatus. maximeq; a leandro
 hispalensi ep̄o. qui p̄ causis visigothoz legat? cō-
 stātinopolim aduenerat cōpulsus est vt libzū be-
 ati iob multis inuolutū misterijs enodaret. Quoz
 quomō iuxta literam intelligend? qualiter ad xp̄i
 & ecclesie sacramēta referēd? quo s̄sū vnicuiq;
 fidelium sic aptandus. p̄. xxxv. libroz seriem mira-

ratione pdocuit. In quibus ita de virtutibus viciis
 isqz differuit. ut non solū eadem verbis videatur
 exponere. sed formis aliquo modo visibilibz dmo
 strare. Vnde non dubiū eum pfectōnem ipaz as-
 secutū virtutū. quarū tam efficaciter intīmāre va-
 luit effectū. Porro eo tempe quo ad pontificatū
 raptus est. dū a iohāne rauēnatis vrbis epō ipre
 hensus fuisset. cur a pastorali officō delitescendo
 se subducere vir tam ydoneus voluisset. hac occa-
 sione cōpulsus libz pastorale pposuit. In quo ma-
 nifeste apparuit. qualis ad ecclesie regimē assumi-
 qualiter ipi rectores viuere. qua discretōne sin-
 gulas quasqz psonas instruere. quātaqz cōsidera-
 tōne ppiam quotidie debeant fragilitatē pensare
 Sed & euāgelioz omelias. xl. cōposuit. q̄s in du-
 obus codicibus equa sorte distinxit. Libros eti-
 am dyalogoz. m. edidit. ī quibz rogatu petri dy-
 aconi sui virtutes sanctorū quos in yr. alia clario-
 res nosse vel audire poterat. ad exemplam viuen-
 tiū in posteros collegit. ut sicut in libris expositio-
 num suaz quibz sit virtutibus insudādū edocuit
 ita etiam de scriptis sactoz miraculis que virtu-
 tum earū sit claritas ostenderet. Primā quoqz &
 vltimā ezechielis ptem que videbāt obscuriores
 p omelias. xxij. quātum lucis intus habeāt demō-
 strauit. Scripsit pterea vir sactus & alia nōnulla
 sed etiam eplas quāplures. Eoqz magis miruz est
 tot euz & tāta cōdere volumina potuisse. quē om-
 ni sepe iuuētutis sue tempe creber visceruz dolor
 cruciabat. hōis atqz momentis omibz fracta sto-
 machi virtute laceffebat. lentis quidem sed tamē
 cōtinuū febribus ābelabat. Fatigabat eū pterea d
 ordmandis vrbis vigilijs. ne ab hostibus capere-
 tur sollicitudo cōtinua. vrebant animū eius inces-
 sante filioz hinc inde discrimina nūciata.

**XXV De miraculo circa eum ostenso duz
 visionem ezechielis exponeret**

DEniqz a fideli & religioso viro & ei fami-
 liarissimo. fideliē p? obitū ei? narratū didi-
 cimus. qz cum visionem vltimā ezechielis
 interpretaretur. offensū velū inter ipm & excepto
 rem eūdem tractatus sui. illo p interualla plixi?
 recitante isdem minister eius stilo pforauerit. &
 euentū p foramē cōspiciens. vidit colubā niue cā-
 didiozem sup caput eius sedentem. rostrūqz ipsi?
 ore diu tenere appositū. Que cū se ab ore eiusdem
 amoueret. incipiebat pontifex loqui. & a notario
 graphiū ceris impmi. Cum vero recitebat sancti
 spūs organū. minister eius oculū foramini iteruz
 applicabat. eūqz ac si in oratōne leuatis ī celū ma-
 nibus simul & oculis. colūbe rostrū moze solito
 cōspicabat ore suscipe. Quod tandē eodem spīri-
 tu reuelāte. sactus pontifex cognouit. & vehemē-
 tissime tristis effectus. intermiatus est auctozita-
 te aplica miraculū diuini in se ppetrati cōsciū. ne
 in vita sua id alicui quoquo modo patefacēt. Qd
 is iterum secretū custodiens. post defūctōem sā-
 ctissimi sacerdotis opulsus quorūdā inuidia. qui
 obtrecebāt virū beatissimū. p̄sūptionis tumore
 tāta ac talia de celestiu archanoz mysterijs fuisse
 locutum. ita hec se p omnia vidisse fideliter reue-
 lauit. **XXVI De libro moraliū amisso & p
 miraculum inuenio**

Dost decessū beati ysidori. qui beato lean-
 dro germano suo in archiepātu hispalē-
 si successerat. libri moraliū beati gregozij
 m iob. quos eodem leandro petente ediderat. per

negligentiā amissi sunt. ita ut in tota hispania nō
 inuenirēt. Post aliquot ānos. ximdesimo? rex his-
 panie osilium. xxx. epōz in vrbe toletana pgrega-
 uit. & oim cōsilio raionem cesaragustanū ep̄m. q̄
 diuine scripture feruentior amator erat. rome cū
 eplis suis p libris eiusdem requirendis misit. Qui
 cum de die in diem videret peticōnem suā a papa
 differri. quali p̄ multitudīne libroz alioz p̄fati li-
 bz non possent in arcio sedis aplice inueniri tan-
 dem petijt & obtinuit vna nocte licentiā in eccle-
 sia beati petri vigilandi. Vbi cum enixius deum
 obsecraret. ut iā iamqz p̄spezū iter suum facēt. ml-
 titudinē viroz reuerendoz cōspexit ecclesie ianu-
 as ingredientē. & ordine decenti. bimos ac bimos
 ad altare sancti petri incedentē. Territ? itaqz cuz
 se mouere nō auderet. vidit duos ex illis ad se ue-
 nientes. ex quibus vnus dulciter eum salutatum
 p̄cūctat? est quis esset. vnde & cur venissz. Qui
 cum p̄tinus ei causā sui aduent? exposuisset. ille
 digitum p̄tendēs in scrinio iquit illo qd cernis cō-
 tinentē libri quos queris. Tūc ep̄s p̄fitens. obse-
 cro inquit domine. ut apias michi seruo tuo. que
 sit illa tam p̄clara viroz p̄cessio. Cui ille respōdit
 Duo illi quos vides p̄cedētes. seqz adiuuicē inser-
 ta manu cōplectētes. apostoli sūt petr? & paul?
 Ceteri vero successores eoz romani p̄tiffices eo-
 dem ordine quo eos secuti sunt in pontificatu. &
 nūc ī p̄essione sequūt. Tūc ep̄s magis exhilara-
 tus. obsecro iquit domine. dic michi quis ip̄e sis
 qui mecū tam dulciter loqueris. At ille. ego sum
 ait gregorius. p cuius libris tāti laborem icimeris
 sustinisti. Et adiecit ep̄? Edic etiā obsecro michi
 si hic est. & quis nam est beatus pater augustin?
 cuius libros non min? q̄ tuos semp dilexi. Ille re-
 spondit. Beatū augustinū excellentissimū virum
 de quo loqueris. altior a nobis cōtinet loc?. Hoc
 dicto. statim cum socio suo qui secū venerat. ad
 cetum alioz redijt. Post hec vidit ep̄s qz omēs
 ad altare sacti petri submissis capitibus reuerentē
 inclinātes. eodē ordine quo venerāt ianuā ecclesie
 repeterent. In crastinū aut omnia que viderat pa-
 pe retulit. acceptosqz moraliū libros in hispaniā
 detulit. Hec visio in omnibus libris moraliū. āre
 ipm plogum p totam hispaniam inueniē

**XXVII De excerptis p̄dictozum libroz
 & primo de cura regiminis. A Acto**

Deter libros beati gregozij sup nominatos
 extat & apud nos cōmentariolus ei? sup
 cārica cāricorum. & liber de cōflictu vi-
 cioz & vitium. Quem tamen pleriqz as cribūt
 augustino. quidā aut gregozio. Porro registrum
 gregozij. i. liber eplaz eius decretaliū p. x. libros
 ptiales diuiditur. Qui cōtinet eplas numero. dc.
 xc. De his aut omnibus pauca capitula q̄ sequūt
 causa breuitatis hic inseruim? Gregozij in pa-
 storali libro primo. Pensandū valde est ad culmē
 quisqz regiminis q̄liter veniat. atz ad hoc rite per-
 ueniens. qualiter viuat. & bene viuens q̄liter do-
 ceat. & recte docens. ifirmitatē suā quotidie quā-
 ta cōsideratōne cognoscat. ne aut humilitas acces-
 sum fugiat. aut puentōni vita contradicat. aut uī-
 tam doctrina delituat. aut doctrinā p̄sūptio ex-
 tollat. Nulla ars doceri p̄sumiē. nisi intentā prius
 meditatione discat. Ab ip̄itis ergo pastorale ma-
 gisterium qua temeritate suscipiē. quādoquidem
 ars est artiu regimē animaz. Sepe vero ip̄icia pa-
 stoz meritis p̄gruit subiectoz. quia quāuis lumē

scientie culpa sua exigente non habeat districto ta-
men iudicio agere. ut p eoz ignorantiam hi etiam q
sequuntur offendat. Vnde scriptum est. Obscurent
oculi eoz. ne videant. & dorsum eoz semp incur-
ua. Obscuratis enim oculis dorsu flectit. quia cu
lumen scientie pdunt qui p eunt. pfecto ad portā
da peccatoz curuāt onera eoz q sequunt. Et sūt n
nulli q solerti cura spūalia pcepta scrutant. sed q
intelligendo penetrant viuēdo cōculcāt et quod
verbis pdicant moribus ipugnāt. vnde fit vt cū
pastoz p abrupta gōdie. ad p̄cipitiū grex sequat.
Hinc p pphetam dōmim? ptra cōtemptibilem pastoz
scientiā querit dicens. Cum limpidissimā aquam
biberitis zc. Hinc rursū de sacerdotib? dicit. Fa-
cti sunt domui israhel offendiculū iniquitatis. Ne-
mo quippe in ecclesia amplius nocet. q̄ q̄ puerse
agens nomen vel ordinem sctitatis habet. Delī-
quentē quippe hūc redarguē nullus p̄sumit. & i
exemplum culpa vehementer extendit. quādo p
reuerentiā ordinis peccato: honoratur. Sepe sul-
cepta cura regiminis eoz p diuersa diuerberat. &
impar quisq; inuenitur ad singula. dū cōfusa men-
te diuidit ad multa. Vnde sapiens p̄inde admo-
net dicens. Fili ne in multis sint actus tui. Quia
videlicet nequaquā plene in vniuscuiusq; opis ratō
ne colligitur. cum mens p diuersa p̄tē. Cūq; so-
ras p insolentem curā trahitur. a timoris icimi so-
licitate uacuat fit in exteriorū dispensatōne solis-
cita. & sui solūmodo ignara. Scit multa cogitare
se nesciens. Hec aut pferentes non potestātē rep̄-
hendimus sed ab appetitu illius cordis infirmitatē
munimus ne imp̄fecti quisq; culmen regiminis ar-
ripe audeant. & qui in planis stātes titubant. in
p̄cipicio pedem ponant. **XXVIII. De illis
qui ex diuersis causis recusant officiū pastozis.**

Sunt autē nonnulli. qui eximia virtutū do-
na p̄cipiunt & p exercitātōne ceterozum
magnis muneribus exaltāt. Qui nimirū
culmen regiminū si vocati suscipere uult. ipa si-
bi plerūq; dona adimūt. que non p se t̄mmodo. s;
etiam p alijs acceperūt. Cūq; sua & non aliorū
lucra cogitant. ipis se que p̄uata habere appetunt
bonis p̄uant. Hinc petro dōmim? ait. Si diligis
me. pascce oues meas. Si ergo testimoniū dilectio-
nis est cura pascēdis. quisq; virtutibus pollens.
gregem dei tenuit pascere. pastozē sūmum cōmū-
citur non amare. Ideo enim xp̄us p omnib? mor-
tuus est. vt qui viuūt iam non sibi viuāt sed ei q
p ipis mortu? est & resurrexit. Hinc moyses ait.
ut uxorem fratris sine filijs defūcti sup̄stes fratē
accipiat. atq; ad nomē fratris filios gignat. Sunt
itaq; nonnulli q magnis (ut diximus) muneribus
ditati. dum solius cōtemplatōnis studijs inardē-
cunt. parere utilitati p̄ximoz in pdicatōne refu-
giunt. de quo si districte iudicent. ex tātis p̄cul-
dubio rei sunt. quātis venientes ad publicū p̄des-
se potuerūt. Quia enim mente is q p̄ximis p̄futu-
rus enitesceret. utilitati p̄ximoz secretuz p̄ponit
suum. quādo ip̄e sūmi patris vnigenitus. vt mul-
tis p̄desset. de sinu patris egressus est ad publicū
nostrum. Et sūt nonnulli q ex sola hūilitate refugi-
unt. ne eis qbus se imp̄es estimāt p̄ferant. Quoz
p̄fecto hūilitas. si ceteris quoq; virtutib? cingit
tunc ante oculos dei vera est. cum ad resp̄uēdū
hoc qd utiliter subire p̄cipit p̄max non est.

**XXIX. Qualiter hoc officiū recipiendū sit
& qualiter declinandū.**

Quoniam ergo alicui regiminis culmen impo-
nitur. si iam donis p̄uentus est. & ex eo. d
debet fugere. & inuic? obedire. Quāuis
nōnunq; pdicatōnis officiū nonnulli laudabiliter
appetit & ad hoc nonnulli laudabiliter coacti p̄-
huntur. Esaias quippe dōmim? q̄renti quem mitte-
ret. vltro se obtulit dicens. Ecce ego. mitte me. Hi
eremias aut mittit. & tamen ne mitti debeat hūili-
ter reluctat dicens. A. a. domine de? zc. En ab
vtriusq; exterioris diuersa vox prodijt sed non a di-
uerso fonte dilectōnis emanauit. Per actiū em
vitam p̄desse p̄ximis cupiens esaias. officiū p̄-
dicatōnis appetit. Per cōtemplatiū vero Hieremi-
as pditoris amori inherere cupiens. ne mitti ad p̄-
dicandū dbeat cōtradicit. Quod ergo laudabiliter
alter appetit. hoc laudabiliter alter expauit. Iste
ne tacite cōtemplatōnis lucra loquendo p̄det. ille
ne damna stu diosi opis tacendo sciret. Sed hoc
in vtriusq; subtiliter iteudum est. quia & is qui
recusauit plene non restitit. & is qui mitti voluit
p̄us se p altaris calculū purgatū vidit. ne aut nō
purgatus adire quisq; sacra misteria audeat. aut
quem sup̄na gracia elegit. sub hūilitatis specie su-
pbe cōtradicat. Quia igit valde difficile est pur-
gatū se quemlibet posse cognoscere. pdicatōis of-
ficiū tutius declinat. non tamen declinā. p̄ma-
citer debet. cū ad suscipiendū hoc sup̄na voluntas
agnoscit. Qd moyses vtrūq; miro ope expleuit.
qui p̄esse tante m̄tē tudini & noluit & obediuit
Hinc ergo & quisq; p̄cipites colligant cum quan-
ta culpa ex appetitu p̄prio ceteris p̄ferri non mē-
tuūt. si scti vni plebiū ducatū suscipere deo eti-
am iubente timuerūt. Moyses suadete dño trepi-
dat. & infirmus quisq; vt honozis on? accipiat a-
belat. Et q ad casum valde urget ex p̄p̄is. hūme-
rum libenter opp̄mendū p̄derib? sūmitit aletis

XXX. De vanis argumentis abiciozorum.

Plerūq; q̄ p̄esse cōcupiscūt ad vsum sue li-
bidinis. instrumentū aplici s̄monis arri-
piunt. quo ait. Si q̄s ep̄atum d̄siderat. bo-
num opus d̄siderat. Qui tamen laudās d̄sideri-
um. in pauozem protim? vertit quod laudauit di-
cens. Optet aut ep̄iscopū irrep̄hensibile esse. No-
tandum quoq; q̄ hoc illo in tempe dicit. quo quis
q; plebibus p̄erat. p̄mus ad martirij tormēta d̄i-
cebat. Tunc ergo laudabile fuit ep̄iscopatū quere-
re. quando p hunc quemq; dubiū nō erat ad sup-
plicia grauiora p̄uenire. Vnde ipsum quoq; ep̄i-
scopatus officiū boni operis exp̄essione d̄finitur
cum dicit. Si quis ep̄iscopatū d̄siderat. bonū o-
de. Sacrum ergo officiū non solū nō diligit oīo
sed nescit qui ad culmen regiminis abelans in oc-
cultā cogitatōne ceteroz subiectōne pascit. lau-
de p̄pria letat. ad honozem eoz eleuat. rerū effluē-
tia exultat. S; plerūq; hi qui subire pastozale ma-
gisteriū cōcupiscūt. nonnulla quoq; bona opeā
animo p̄ponūt. & quāuis hoc elatōne appetāt ope-
raturus tamen se magna pertractāt. fitq; ut aliō
in imis intentio sup̄primat. aliud tractātis animo
superficies cogitationis ostendat. Nam sepe sibi
de se mens ip̄sa mentit. & fingit se de bono ope-
re amare quod non amat. de mundi autem gloria
non amare quod amat. Cūq; percepti p̄mici. pa-
tus officio p̄frui seculariter ceperit. libenter ob-
liuiscitur quidquid religiose cogitauit. P̄nsert er-
go quisq; qd subiect? egerit. & rep̄te agnoscit
si p̄relatus bona agere que p̄posuerat possit quia

nequaquam valet in colmine humilitatem discere qui in imis positus non desijt supbire. Nescit laudem cum suppetit fugere. qui ad hanc didicit eum deesse abelare. Ex antea ergo vita se quisque iueniat. ne in appetitu se culmis imago cogitatio illudat. Quauis plerumque in occupatone regimimis ipse quoque boni opis usus pducitur. qui in tranquillitate tenebat quia qeto mari recte nauem & impius nauta dirigit. turbato aut tempestatis fluctibus. etiam picus se nauta confundit. Quid nanque e potestas culmimis nisi tempestas mentis.

XXXI Quam eminentis vite debeat esse qui prelatonis officium suscipit

Inter hec itaque quid tenendum est. nisi ut virtutibus pollens coactus ad regimen veniat. virtutibus vacuus nec coactus accedat. Considerandum quippe est. quia cum causa populi electus presul suscipit. quasi ad egrum medicus accedit. Si ergo adhuc in eius corpe passiones viuunt qua presuptione per cullum mederi sperat. qui in facie vulnus portat. Ille igitur modis omnibus debet ad exemplum viuendi pertrahi. qui cunctis carnis passionibus moriens. iam spiritualiter viuunt. qui prospera mundi postposuit. qui nulla aduersa preimescit. Qui ad aliena cupienda non ducit. sed propria largit. Qui per pietatis viscera citius ad ignoscendum flexit. sed nunquam plus quam deceat ignoscens ab arce rexit. dimis inclinat. Qui nulla illicita perpetrat. sed perpetrata ab alijs ut propria deplorat. Qui ex affectu cordis aliene infirmitati compatitur. sicque in bonis proximi sicut in suis profectibus letat. Qui sic studet viuere. ut proximorum quoque corda arentia doctrine valeat fluentis irrigare. Qui orationis vsu & experientia didicit. ut obtinere a domino que poposcerit. possit. Si enim homo apud hominem de quo minime presumit fieri intercessor erubescit. quia mente apud dominum intercessionis locum per populo arripit qui familiare se eius gratie esse per vite meritum nescit. Aut quomodo ab eo alijs veniam postulat. qui utrum sibi sit placatus ignorat. Est adhuc & aliud sollicitus formidandum. ne qui placare iram posse creditur. hanc ipse ex proprio reatu mereat. Quid cum his qui displicet ad intercedendum mittit. irati animus ad deteriora puocat. Tacum itaque debet actionem populi actio transcendere presulis. quantum distare solet a grege vita pastozis. Oportet namque ut se metum non studeat. quanta tenende rexitudinis necessitate cōstringit. sub cuius estimatone populi grex uocatur. **XXXII Qualis esse debeat in cogitatione & ope in silentio & sermone in oratione & contemplatione.**

It ergo necesse est cogitatione mundum. ut in alienis quoque cordibus pollutio maculas tergat. quia necesse est ut esse munda studeat manus que diluere sordes alienas curat. ne tacta queque deterius inquinat. si sordida insequens luctu tenet. Sit oratione precipuus. ut viam vite subditis viuendo denunciet. & grex qui pastozis vocem morosque sequit. per exempla melius quam per uerba grauiat. Illa namque vox libet audire. cor penetrat. que dicentis vita comodat quia quod loquendo impat ostendendo adiuuat ut fiat. sit discretus in silentio. ut in verbo. ne aut tacenda proferat aut proferenda reticeat. Sepe namque rectores impudici humanam gratiam amittere formidantes. loqui libere recta premissit. nec iam gregis custodie pastoz studio. sed mercenariorum vice deseruiunt. quia veniente lupo su

giunt. dum se sub silentio abscondunt. Hinc per prophetam dominus dicitur querere. Non ascendisti ex aduerso. Hinc rursum delinquenti populo dicitur. Propheti tui viderunt tibi falsa & stulta. nec aperiebant iniquitatem tuam. Clavis quippe apertionis est sermo correctio. quia increpatio culpam detegit. quare sepe nescit etiam qui perpetravit. Prouidendum quoque rectoribus est. ut non solum praua nullo modo sed ne recta quidem nimie & inordinate proferant quia sepe dictorum virtus perditur. cum apud corda audientium loquacitas incauta oportunitate leuigat. Unde paulus discipulum de instantia predicacionis admonens dicit. Predica uerbum in ista oportune impositum. Dicitur quoque impositum oportune. quia scilicet apud auditoris mentes ipsa sua uilitate se destruit si habere impositum oportunitate nescit. Sic etiam rector singulis compassione proximi per cunctis contemplatione suspensus. quia tunc ad alta caritas mirabiliter surgit. cum ad ima proximo se misericorditer attrahit. & cum benigne descendit ad ima ualenter recurrit ad summa. Tales quoque se se qui presunt exhibeant. quibus subiecti occulta quoque sua proderent non erubescant. ut cum temptacionum fluctus puuli tolerant. ad pastozis mercedem quasi ad matris sinum recurrant. **XXXIII Qualiter se debet subiectis equare & qualiter proferre**

Sit autem & bene ageribus socius. & honore supposito equalem eis se credat. in nullo se proferat. omnes homines natura equales genuit. sed uariante merito ordine alios alijs culpa postponit. Ipsa autem diuinitas que accessit ex uicio diuino dispensat iudicio. ut quia equare stare non valet omnis homo. alter regat ab altero. Unde cum est qui presunt non in se potestatem debent ordinis sed equalitatem pensare conditionis nec fesse se hominibus gaudeant sed prodesse. Antiqui etiam patres non reges hominum sed pastozes pecorum fuisse memorant. Et noe ac filijs eius dicit. Terrorem uester ac tremorem sit super cuncta animalia terre. Quorum uidelicet terrorem quia esse super animalia proprie profecto esse super homines prohibet. quia contra naturam superbire est ab equali uelle timeri. Et tamen necesse est ut rector a subditis timeatur. quando ab eis deum minime timeri deprehendit. ut humana saltem formidie peccare metuat qui diuina iudicia non formidat. Nou enim propositi ex hoc quesito timore superbiunt. in quo non suam gloriam. sed subditorum iusticiam querunt. In eo enim quod metu sibi a peruerse uiuentibus exigunt. qua si non hominibus. sed animalibus dantur. quia ex qua pre bestiales sunt subditi. ex ea debent etiam formidini subiaceri prostrati. Sed plerumque rector dum ad usum eius cuncta subiacet. dum ad uotum uelociter iussa complent. dum omnes subditi si qua bene gesta sunt laudibus efferunt. male gestis autem nulla auctoritate contradicunt. dum etiam plerumque laudat quod reprobare debuerat. sed uictus ab his que infra superpetunt. super se animo tollit. & dum foris imenso fauore cum datur. inter ueritate vacuat atque sui oblitus in uoces se spergit alienas talique se esse credit. quale foris audit. non quale intus discernit. Subiectos despicit. & quos forte potestate excedit. transcendisse se etiam vite meritis credit. Cunctis se estimat amplius sapere. quibus se uidet amplius posse. Sicque usque ad eius similitudinem ducit. de quo scriptum est. Omne sublime uidet. & apostate quippe similis angelo efficit. dum homo hominibus esse similis designatur. Hic autem potentiam bene

regit. qui & tenere illam nouerit & impugnare. Qui scit & per illam super culpas erigi. & cum illa ceteris equalitate cōponi. equalem se euz illa ceteris cernere. & tamen se peccātibus zelo uitio- nis anteferre. **Sūmus** itaq; locus bene regit. cum is qui p̄est uicijs potius q̄ fratribus dominatur.

XXXIII. Q. erga subiectos suari dbeat &

Per uq; etiā dignū ē ut **Amor & vigor** eosdem quos corrigimus tacita nobis cor- gitatione p̄feramus. **Illoz** nanq; uicia per nos discipline uigore feriuntur. in his uero que ip̄s si omittimus. ne uerbi quidem ab aliquo inuectioe laceramur. **Tāto** ergo apud deum obligatōes su- mus. quāto apud homines multe peccamus. **Disci- plina** uero nostra subditos diuino iudicō tāto li- beriores reddit. quāto hic eoz culpas sine uictoria non deserit. **Seruāda** itaq; est & in corde humilitas. & in ope disciplina. **Atq;** inter hęc solerē ite- endum est. ne dū imoderatius custodiēt uirtū hūi- litatis. soluātur iura regimīs. **Teneāt** ergo recto- res exteri. quod p̄ alioz ueritate suscipiūt. & uent interioris qd̄ de sua estimatōne p̄imescūt. **Sz** tamen quibusdā signis decenter erūpentibz. eos apud se esse humiles etiā subiecti dephendāt. q̄ti- nus & in auctoritate eoz quod formidēt uideāt & de humilitate quod imitent agnoscat. **Curādū** q; est. ut rectorē subditis. & matrem pietas. & patrem exhibeat disciplina. ne aut districtō rigi- da aut pietas sit remissa. **Erga** subiectos enim in esse rectoribus debet. & iuste p̄sulens misericor- dia. & pie seuiens disciplina. ut nec multa aspira- te exulcerent subditi. nec nimia benignitate soluā- tur. **Sit** itaq; amor sed non emolliens sit vigor. sz non exasperās. ut p̄ uinū putrida mordeatur. per oleum sanāda foueant. **Caput** subiectoz sūt cun- cti qui p̄sunt. **A** subiectis itaq; inferiora gerēda sunt. a rectoribus sūma cogitāda. ut scilicet oculum qui p̄uidendū gressibus p̄minet cura pulue- ris nō obscuret. **Aliquādo** subiectoz uicia p̄uē- ter dissimulāda sūt. sed quia dissimulāt indagāda aliquādo & apte cognita mature tolerāda. aliquā- do uero subtiliter occulta p̄scrutanda aliquādo le- niter arguēda. aliquādo aut uehemētē increpā- da. **XXXV. Q. diuersi diuersimode admo- nendi sūt ut aliter egeni q̄ diuites & leti q̄ tristes**

Idem in secūdo libro.

Sicut longe ante nos uenerande memorie gregorius nazanzenus edocuit nō vna ea- demq; cūctis exhortatōe agruit. quia nec cūctos p̄ mox q̄litas astrigit. sepe nāq; alijs offi- ciūt. q̄ alijs p̄sūt. qz & plezq; herbe q̄ qdā ania- lia nutriūt alia occidūt. & leuis sibilus equos mi- tigt. carulos instigat & medicamentū quod hūc morbzū iminuit. alteri vires iūgit. & panis qui vi- tam fortiū roborat. puuloz necat. **Pro** qualitate igit̄ audiētū d̄bet formari sermo doctoꝝ. ut etiā ad sua singulis agruat. & tamē a p̄nis edificatōis arte nūq̄ recedat. **Aliter** itaq; ad monendi sūt in ope. aliter locupletes. **Illis** nāq; debemus offer- re solatiū contra tribulatōnem. istis uero inferre metū contra elatōnem. **Illis** dicē elegi te i camio paupertatis. de istis uero dicē. diuitibz huius secu- li p̄cipe. non sublimē sape. nec sp̄are in incerto di- uitiaz. **Aliter** leti aliter tristes. **Habēt** enim leti ex- p̄inquo luxuriā. tristes iram. **Discant** itaq; leti ex mimaz asp̄itate qd̄ timeant. audiant tristes p̄e- mioꝝ gaudia de quibus p̄sumāt. **XXXVI.**

Q. aliter admonendi sūt subditi q̄ p̄lati & ser- ui q̄ domini

Alter admonendi sūt subditi. aliter p̄lati. **Illos** ne subiectō cōterat. istos ne locus sup̄ior extollat. **Illi** ne minus impleāt que iubent. isti ne plus iusto iubeāt que cōpleāt. **Illi** discant quomō ante occulti arbitri oculos interi- ora sua p̄ponant. isti quomō etiam p̄missis sibi ex- empla bene uiuendi exteriū p̄beant. **Scire** etem p̄lati debēt. quia si p̄uersa nō nūq̄ p̄petrant. tot moribus digni sūt quot ad subiectos suos p̄diti- onis exempla trāsmittūt. unde necesse est ut tāto cautius se a culpa custodiāt. quāto p̄ p̄ua q̄ faci- unt non soli moziūt. sz & alioz anime quos p̄uo exemplo destruxerūt. **Admonēdi** sūt illi ut tanto circa se solicius uiuāt. quanto eos aliena nō impli- cant. isti uero ut sic alioz curas expleant. quatinz & sua agere nō desistant. & sic in p̄pria solicitu- dine ferueant. ut a cōmissoz custodia mie torpes- cant. **Sicut** scriptum est. **Fili** si spononderis pro amico tuo zē. **Pro** amico spondere. est alienā niaz i piculo sue p̄uersationis accipere. **Verb** ozis sui illa queat. quia dū cōmissis sibi cogit̄ bonā dicere. ip- sum necesse est p̄us que dixerit custodire. **Ap̄** di- strictū enim iudicē cogit̄ in ope tāta exoluē. quā- ta eum cōstat alijs uoce p̄cepisse. **Admonēdi** sūt qui p̄sunt. ut p̄ circūsp̄exionis studiū oculos p̄u- giles inuis & in circūie habeant. & celi animalia fieri cōtēdant. quatinus & interno iudici i semet- ip̄is placere studeāt. & exempla uite exteriū p̄e- bentes. etiam ea que i alijs corrigēda sūt dephē- dant. **Subditi** uero admonēdi sunt. ne p̄positoꝝ suoz uitam temē iudicēt. si quid eos fortasse age- re rēphensibiliter uideēt. ne cum culpas eoz cōside- rant. cōtra eos audacōes fiant. **Sed** sic si qua ual- de sūt eoz p̄ua. apud semetip̄os diuidicēt. ut tū diuino timore cōstricti. ferre sub eis iugum reue- rentie n̄ recusent. **Cum** em̄ ega p̄posito delinq̄m̄z ei? ordinatōni qui nobis eos p̄tulit obuiam? di- cente moysē. **Non** contra nos est marmur uestru- sed contra dominū. **Aliter** admonēdi sūt sui. aliē domini. **Illi** ut in se semp humilitatē conditionis aspiciant. & dominos nō despiciāt. ne deuz offen- dant. si eius ordinatōni supbe contradicāt. isti uo- ut nature sue memoriam non amittant. sed quos p̄ conditōnem subditos tenēt. p̄ nature consortiū sibi equales agnoscant. **Illi** ut sciāt se suos esse do- minoz. isti ut cognoscant se suos esse suorum.

XXXVII. Q. aliter impudentes q̄ ve- recundi & mudi q̄ beniuoli.

Alter admonendi sūt impudentes. aliē ve- ro uerecūdi. **Illos** nāq; nō nisi increpatō dura p̄pescit. istos autē plerumq; ad meli- us exhortatio modesta p̄ponit. **Illos** melius corri- git qui inuehendo rēphendit. istis maior p̄fectz adducit. si hoc quod in eis rēphendit quasi ex late- re tangat. **Aliter** impatiētes aliter patiētes. **Impa- tientibus** nāq; dicēdum est quia dum frenare spi- ritum negligunt. p̄ multa etiam que non apperūt iniquitatum abrupta rapiunt. quia uidelicet men- tem furoz impellit. quo desiderium non trahit. & agit p̄mota uelut nesciens unde postmodum dole- at sciens. **Audiant** ergo quod scriptum est. **Meli- or** est patiens uiro forti zē. **Animus** quippe non a- liquid exteriū. sed semetip̄m sibi p̄i subigit. quā- do eum patientia intra se frenare p̄pellit. **Audiat** etiam qd̄ electis suis ueritas dicit. **In** patientia

vestra pos. a. u. Sic enim cōditi mirabiliter sum? ut ratō animā & anima possideat corpus. Ius vero anime a corpis possessione repellit. si non p̄us aīma a ratōne possidet. Patientes vero admonēdi sūt. ne in eo quod exterius portāt. interius doleant. sed illos etiam studeāt diligere. quos sibi necesse est tolerare. ne si patientiā dilectō nō sequit̄ in deteriozem odij culpā virtus ostensa cōvertat̄. Vnde caritas inquit patiens est. benigna ē. Quia quos ex patientia tolerat. amare etiā ex benignitate non cessat. Virtus est coram hominib? aduersarios tolerare sed virtus coram deo diligere. quia hoc solum deus sacrificium accipit. quod ante ei? oculos flama caritatis accendit. Admonendi sunt beniuoli ut sic alienis bonis cōgaudeāt. quatinus & p̄zia habere occupat̄. Sic p̄ximoz facta diligenda laudent. ut ea etiam imitando multiplicēt. ne si in hoc p̄sentis vite stadio ad certamen alienū deuoti fautores. sed pigri spectatores assistant. post certamen sine brauiō remaneāt. & tūc eozū palmas afflicti respiciant. in quoz laboribus nūc ociosi p̄durāt. Valde quippe peccat? si aliena benegeste non diligimus sed nil mercedis habem? si ea que diligimus inquam possimus non imitamur. En etiam grauius extrema vltione feriēdi sūt. quibus placuit quod imitari noluerūt. Inuidi autē admonendi sūt. ut p̄p̄dāt quāte cecitatis sūt qui alieno p̄fectu de ficiūt. & aliena exultatōne p̄turbescūt. qui alioz bona que habere nō possunt. si diligerēt sua facerēt. Nostra sūt nimirū. que & si imitari non possum? in alijs amam? & amatiū sūt quecūq; amant̄ in nobis. Hinc ergo pensēt inuidi. caritas quāte virtutis sit. que alieni laboris opeza nostra sine labore facit. **XXXVIII.**

Q. aliter impuri q̄ simplices & egri q̄ incolumes

Alter admonendi sūt simplices. aliter impuri. Simples quidē ut sicut fallaciam semp vtiliter vitant. ita veritatem semp vtiliter p̄ferant. & simplicitatis bono prudēciam adiugant. scdm illud. Volo vos sapiētes esse i bono. simplices autē in malo. Impuri vero ut q̄ grauis sit quē culpa sustinet duplicitatē labore agnoscant. dū enim dephēndi metuūt. semp in p̄bas d̄fensiones querūt. semp pauidis suspitōnib? agitātur. Nil autē ad dephēndū puritate tutius. nil ad dicendū veritate facilius. Nam dū fallaciā suam tueri conātur. duro cor labore fatigat̄. Aliter admonendi sūt incolumes. aliter egri. Incolumes q̄ dem vt salutem corpis exerceant ad salutē mētis ne si eam ad vsū nequicie inclinent dono deteriorēs fiant. Egri vero. vt eo se filios dei esse sentiat̄ quo illos discipline flagella castigāt. Considerent q̄ quāta sit salus cordis molestia temporalis. q̄ ad cognitōnem sui mētē reuocat. & q̄ plerūq; sal? abijcit. infirmitatis molestia reformat. que etiā ad missa peccata diluit. & ea que admitti poterāt cōpescit. que sūpra ab exteriorib? plagis cōcussē mēti penitentie vulnera infligit. Cōsiderent quoq; i cessāter. quāta redemptor noster ab his quos creauit mala ptulit. q̄ tot abiecta diuicioz p̄ba sustinuit. insultantiū alapas accepit. a p̄fidoz sp̄tis faciem non abscondit. flagella & collaphos pertulit. sp̄mis caput supposuit. fel in siti sua accepit sub irrisione adoratus tacuit. vitam mortuis p̄parās. vsq; ad mortem ip̄a vita puenit. Cur itaq; asperū crediē. vt adeo homo toleret flagella p̄ mal? si tāta de? ab hominib? ptulit mala p̄ bonis. aut

quis sana intelligentia de p̄cussione sua ingratus existat. si ip̄e hinc sine flagello non exijt. qui hic sine peccato vixit. **XXXIX.** **Q. aliter taciti q̄ loquaces.**

Alter admonendi sunt nimis taciti aliter multiloquio vacates. Insinuari nāq; nimis tacitis debet. quia dum quedā vicia incaute fugiūt. occulte deterioribus implicant̄. nam sepe linguam qui imoderatius frenāt. in corde grauius multiloquiū tolerant. vt eo plus cogitatōes in mente ferueant. quo eas violenta custodia iōi secreti silentij angustat. Plerūq; nimis taciti cum nōnulla iniusta patiūt. eo in acroizem dolorem p̄deūt. quo ea que sustinent nō loquūtur. Nam si illatas molestias trāquille lingua diceret. mēs a dolore cōscientie aliena maneret. Vulnera enim clausa plus cruciat. Nam cū p̄teredo que interius feruet eijciē ad salutem dolor apit̄. Admonendi sūt itaq; vt si p̄ximos sicut se diligūt. minime illis taceant. vnde eos iuste rephēndūt. Vocis enim medicamē vrozq; salutē cōcurrēt. dū & ab illo q̄ infert actio praua cōpesciē. & ab hoc qui sustinet doloris feruor vulnerē apto tempat̄. Qui em̄ p̄ximoz mala respiciūt. & cum in silentio linguā premunt quasi cōspectis vulnerib? vsū medicamēnis subtrahūt. & eo mortis actores fiūt. quo virus cum poterant curare noluerūt. Lingua itaq; discretē frenāda est. nō insolubiler liganda. Sic scriptum est. Tempus tacendi. & tempus loquēdi. At contra admonēdi sūt multiloquio vacates vt vigilanter aspiciant. q̄ mens eozum quot sup uacuis verbis a silentij sui censura dissipat̄. quali tot riuus extra se ducit. Vnde & redire interi? ad sui cognitōnem nō sufficit. quia p̄ multiloquiū sp̄sa. a secreto se intime p̄siderationis excludit. totāq; se insidiantis hostis vulneribus detegit. q̄ nulla munitione custodie circūcludit. Vnde scriptū est. Sicut vrbs patens & absq; muroz ābita. ita vir qui nō potest in loquendo cobibere sp̄m suum. Quia enim murum silentij nō habet. patet inimici iaculis ciuitas mentis. plerūq; dum ociosa verba cauere negligimus ad noxia puenim? Ocio sum aut verbum est. quod aut ratōne iuste necessitatis. aut intentōne pie vtilitatis caret. Si ergo ratio de ocioso verbo exigēt pensemus que pena multiloquiū maneat. in quo etiam p̄ noxia verba peccatur. **XL.** **Q. aliter mansueti q̄ iracūdi et hūiles q̄ elati.**

Alter admonendi sūt mansueti. aliter iracūdi. Sepe enim mansueti dissolutōnis corpescūt tedio. sepe iracūdi rectitudinis fallunt̄ zelo. Dum ire sue stimulum iusticie zelum putant. & cum viciū virtus crediē sine metu culpa cumulat̄. Ideo sp̄s sanct? i colūba & igne mōstratus est. quia scilicet omnes quos implet. & columbe simplicitate mansuetos. & igne zeli ardētē exhibet. Admonendi sūt ergo mansueti vt habere etiam emulationem iusticie studeāt. iracūdi vero vt emulationi quā se habere estimant mansuetudinem subiungant. Sepe iracundi etiam se declinantes insequuntur. rixe occasionem commouēt. labore contentionis gaudent. Quos tamē melius corrigimus si in ipsa ire sue commotione declinamus. perturbati quippe quid audeant ignorat. sed ad se reducti. tanto libentius exhortationis verba recipiunt. quanto se tranquilli? toleratos erubescūt. Mentī autem furore ebrie. omne quod dicit̄ p̄sū

videtur. **C**uz vero ita iracundi sic alios impediunt
ut declinari omnino non possint. non apta ex pro
batione. sed sub quadam cautela sunt reuerentie p
cendo ferendi. sicut legitur quod percussit abner asael a
uersa hasta in inguine. cum insequens eum nollet de
sistere. **A**uersa hasta frequentem ferire. est furem
tem tranquille ex quibusdam tangere. & quasi pcon
do supare. **A**liter humiles. aliter elati. **I**llis dicatur.
quia dum se deiciunt ad dei similitudinem ascendunt
istis quia dum se erigunt in apostate angelum imitatio
nem cadunt. **Q**uid itaque elatione deiectionis. que dum
supra se tendit ab altitudine vere celsitudinis elon
gatur. **E**t quid humilitate sublimius. que dum se in
ima deprimat. a totum suo manenti supra summa coniungit.
Plerumque nonnullis qui sibi humiles videntur. is qui
hominibus deferri non debet timor coniungit. & cum
quodam increpanda sunt vicia illi reticent ex timore
& tamen tacere se estimant ex humilitate. **P**lerumque
etiam elatos comitari solet libere vocis assertio. &
loquitur per impatientiam elationis. & tamen loqui se
credunt per libertatem rectitudinis. **V**nde & elati ad
monendi sunt ne plusquam decet sint liberi. & humiles
ne plusquam expediat sint subiecti. ne aut illi defensionem
iusticie vertant in exercitacionem superbie. aut
isti cum student plusquam necesse est hominibus sub
iici appellatur etiam eorum vicia venerari. **XLI**

Quod aliter abstinentes & aliter gulosi.

Aliter admonendi sunt gulosi. aliter abstinentes.
Illos enim superfluitas locutionis. leuitas
opis atque luxuria. istos vero sepe impatience. sepe vero superbie culpa comitant. **N**isi enim
gule deditos imoderata loquacitas rapet. diues
ille qui epulatus quotidie splendide dicitur in lin
gua grauius non arderet. **R**ursus quod gule deditos
leuitas primum opis sequatur. auctoritas sacra testatur.
dicens **S**edit populus manducare & bibere &
surrex. **Q**uos tamen plerumque edacitas ad luxuriam
pertrahit. quia dum satietate venter extendit
aculei libidinis excitant. tantoque longius a seculo pa
rente recedit quanto per imoderatum usum dum man
ad cibum tendit. penitus primi lapsus iterat. **A**bsti
nentes vero admonendi sunt. ut abstinentiam suam &
semp sine imitacione custodiant. & nunquam hanc apud
occultum iudicem eximie virtutis credant. ne si forte
magnum esse meriti credatur cor in elatione sub
leuet. **H**inc namque per prophetam dicitur. **N**unquid hoc
est ieiunium quod elegi. sed frange inquit esurientem pa
nem tuum etc. **Q**ua in re pensandum est virtus absti
nencie quod pura respiciat. que non nisi ex alijs virtu
bus commendat. **N**ouerint quoque. quia tunc deo ab
stinentiam placentem offerunt. cum ea que sibi de alijs
subtrahunt. indigentibus largiuntur. **A**udiatur quoque
quod per prophetam dominus redarguit dicens. **N**unquid
ieiunium ieiunastis michi etc. non enim deo sed sibi iei
unat. qui ea que venter subtrahit non inopibus tri
buit. sed venter postmodum offerenda custodit.

XLI **Q**uod aliter misericordes aliter rapaces
& aliter inter utrumque medij.

Aliter admonendi sunt qui iam sua misericor
diter tribuunt. aliter qui aliena rapere con
tendunt. **A**dmonendi namque sunt qui sua mise
ricordie dant. ne cogitacione tumida se super eos quod
bus terrena largiuntur extollant ne idcirco meliores
se estimant quia contineri per se ceteros vident. sed
a celesti domino dispensatores se positos subsidio
rum temporalium cognoscant. & tanto humiliter prebeant.
quanto & aliena esse intelligunt que dispensant. **V**n

de & necesse est. ut solite prebeant. ne commissa in
digne distribuatur. ne aliqua quibus nulla. ne nulla quod
bus aliqua. ne multa quibus pauca. ne pauca prebeant
quibus impedit multa debuerat. ne precipitacione
ne hoc quod tribuunt inutiliter sperant. ne tarditate
petentes cruciet. ne recipiende hic gratie intentio
surzeperat. ne datonis lumen transitorie laudis appe
titus extinguat. ne oblatum munus coniuncta tristitia
obsideat. ne in bene oblato munere animus plusquam
deus hilarescat. ne sibi quidquam cum totum recte imple
uerint tribuant. & simul omnia postquam pegerint pre
dant. **N**am ne saltem aliquid illis prebeant. quibus om
nino conferre nichil debent. audiatur quod scriptum
est. **D**a bono. & non recipis peccatorem. **N**onnulli
enim huius mundi diuites. cum fame crucientem christi
pauperes. effusi largitibus nutriunt histriones. **Q**ui
vero indigentem etiam peccatori panem suum non quia
peccator est sed quia homo est tribuit. non peccato
rem sed iustum nutrit. quia in illo non culpam sed na
turam diligit. **A**dmonendi sunt etiam ne cum peccata com
missa elemosinis redimunt. adhuc redimenda comite
tant. **Q**ui enim escam vel vestimentum pauperibus
largitur. sed tamen anime vel corporis iniquitate polluitur.
quod minus est offert iusticie. quod maius est
culpe. sua enim dat deo. & se dyabolo. **A**t contra
admonendi sunt qui aliena rape contendunt. ut solite
te audiatur. quid veniens ad iudicium dominum dicat.
Esurium & non dedistis michi ad manducandum etc.
quibus & permittit dicens. **D**iscedite a me. ma. in
etc. **H**inc ergo colligendum est quanta damnatione
plectendi sunt qui aliena rapiunt. si tanta aduersio
ne feruntur quod sua indifferere tenuerunt. prebeant quod
mereat iniusticia illata. si tanta percussione digna est
pietas non impensa. **A**dmonendi sunt qui nec aliena
appetit. nec sua largiuntur. ut sciant quod ea de qua
superi sunt cunctis hominibus terra communis est. & id
circo alimenta quoque hominibus communem prebet. **I**n
cassum ergo se innocentes putant. qui commune dei
munus sibi preuatim vendicant. qui cum accepta non
tribuunt. in proximorum nece grassantur. quia tot pene
quotidie piment. quot morientium pauperum apud se
subsidia abscondunt. **N**am cum quilibet necessaria in
digentibus ministrat. sua illis reddimus. non non
stra largimur. & iusticie potius debentur quam misero
rdie opera implemus. **H**inc enim psalmista dicit.
Disperdit deo pauperibus etc. **Q**uidam vero nonnulli
quod dicere solent. **C**oncessis utimur. aliena non que
rimus. & si dignam misericordie retributionem non
agimus. nulla tamen peruersa perpetramus. **A**t il
lum diuitem qui induebat purpura & bisso. e. c. f.
post hanc vitam vltima flammas suscepit. non quia ali
ena rapuit vel aliquid illicitum gessit. sed quia in
fructuose proprijs usus fuit. & imoderato usu totum
felicitatis tradidit. **A**dmonendi sunt ergo tenaces. ut
nouerint quod hanc prenam deo iniuriam faciunt. quia da
ti sibi omnia nullam misericordie hostiam reddunt.

XLII **Q**uod aliter admonendi sunt discordes
quod pacati & prosperitate fruentes quod miseri.

Aliter admonendi sunt discordes. aliter pa
cati. **Q**ui abstinentiam a concordia seperat
audiatur quod dicitur. **L**audate eum in timpa
no & choro etc. **I**n timpano sicca et percussa pell
resonat. in choro autem voces societate concordant.
Quisquis itaque corpus affligit. sed concordiam de
serit. deum quidem laudat in timpano. sed non lau
dat in choro. **A**dmonendi sunt pacati. ne dum nimis
humanam pacem desiderant. proprios hominum mores

nequaquam redarguat. & consentiendo pueris. ab au-
 toris sui se pace distugant. Nam iofaphat q̄ tot d̄
 antea vita p̄conijs attollit. de achab regis ami-
 cicijs pene picurus increpat. & ei a domino p̄ p̄-
 phetā dicit. Impio p̄bes auxiliū d̄c. Admonendi
 sūt ergo ne si ad correptionis verba p̄siliant. tem-
 palem pacem sibi p̄turbare formident. & rursus ad
 mone n̄di sūt vt eandem pacem integra dilectōne
 interius teneant. quā p̄ infectōne vocis sibi extri-
 secas turbant. sicut dauid qui dicit. Cum his qui
 oderūt pacem erā p̄. Admonendi sunt qui in
 hoc quod temporaliter appetūt p̄sperant. ne cū cū
 cta ad votū suppetūt. dantem querere negligant
 sed in his que danē aīm figāt. ne p̄grinatione p̄
 patria diligant. ne subsidia t̄meris in obstacula p̄
 uentōnis p̄uertāt. Quisquis enim p̄speritatē qua
 vicitur. apud iudiciū cordis melioris vite amore
 non rep̄mit. fauore vite trāseūtis in p̄petue mor-
 tis occasionem vertit. Solerter autē cōsiderent. q̄d
 p̄sentis vite p̄speritas aliquādo idcirco datur. vt
 ad meliorem vitam p̄uocet. aliquādo vero vt in
 eternū plenius dānet. De p̄mo dicitur. Dedit eis
 regiones gentiū. & labores populorū possiderūt
 d̄c. De sc̄do in inferno diuici cruciatio dicit. Res-
 cepisti bona in vita tua. r̄c. Idcirco enim hic bona
 recepit & malus. ut illic plenius mala recipet. qui
 hic nec p̄ bona fuerat cōuersus. At cōtra admonē-
 di sūt qui ea quidem que mūdi sūt cōcupiscunt.
 sed tamen aduersitatis labore fatigātur. vt solici-
 te p̄pendant. creator dispositoz q̄ cūctoz quanta
 sup̄ eos gratia vigilat. quos in sua desideria nō re-
 laxat. Egro quippe quem medicus despat. conce-
 dit vt cūcta que cōcupiscit accipiat. Nam q̄ saua-
 ri posse credit. a multis q̄ appetit p̄hibet. Et pue-
 ris nūmos subtrahim? quib? tota simul patrimo-
 nia hereditibus seruamus. Cōsiderent quoq; q̄ ple-
 rūq; etiā iustos cū temporalis potentia sustollit.
 velut in laqueū culpa cōphendit. XLIII.

Quo aliter cōtinentes q̄ coniugati.

Admonendi sūt cōiugati. vt cū vicissim q̄
 sunt alterius cogitāt. sic eoz quisq; place-
 re studeat coniugi. vt non displiceat cōdi-
 tori. Sic ea que mūdi sunt agant. vt tamē appete-
 re que dei sūt n̄ omittāt. Sicq; qui habent vxores
 tāq; non habētes habeāt. Vxorem quippe q̄si non
 habent habet. qui curā carnif ex necessitate toleāt
 sed eterna gaudia ex desiderio spūs expectat. Ad-
 monendi sūt. vt suscipiēde plis causa meminerint
 se p̄uctos. & cum imoderate admixtioni seruien-
 tes. p̄pagatōnis articulū in vsum trāfferūt. volu-
 ptatis p̄pendāt q̄ licet extra non exeant. in ipso
 tamen coniugio iura trāscendūt. Vnde ne-
 cesse est vt crebris exoratiōib? doleant q̄ pulcraz
 copule speciem admixtis voluptatibus fedāt. At
 p̄tra admonendi sūt qui ligati cōiugijs non sunt.
 vt p̄ceptis celestibus eo recti? seruiāt. quo eos ad
 curas mūdi iugū carnalis copule nō incliat. vt tā-
 to eos patiorēl quāto & expeditōres dies vltim?
 inueniat. ne quo meliora agere vacātes possūt. sed
 tamen negligūt. eo deteriora supplicia mereantur.
 Audiant quod paul? dicit illis quos ad celibatus
 gratiā instruit. Non vt laqueū vobis inijciam r̄c.
 Plerūq; actione seculariū. p̄funditē vita vtimentū
 cum & illi vltra habitū assumūt opera. & isti iux-
 ta ordinem p̄prium non excitāt corda. Hinc per p̄-
 phetam dicit. Erubescē syon ait mare. Quasi em̄
 p̄ vocem maris ad verēcūdiam syon adducit. q̄n

per opationē uite seculariū. atq; in hoc mūdo flu-
 ctuātium. eius qui munitus & quasi stabilis cerni-
 tur. vita rephatur. Sic ergo in humano genē. &
 quidam in meliori ordine deteriorē sūt. & quidā
 in deteriori meliores. quia & isti sorte extremi ha-
 bitus bene viuendo trāscendūt. & illi superioris
 loci meritum moribus non exequēdo diminuunt.

XLV. Quo aliter admonendi sūt qui peccata
 deplangūt & qui non.

Admonendi sūt qui peccata deplorāt opū
 vt singula queq; admissa peccata p̄sident.
 & dum per vnūquodq; errois sui iniqui-
 nationem deflent. simul se ac totos lacrimis mun-
 dent. Vnde bene per hieremiam dicit. Diuisiōes
 aquarū deduxit ocul? meus. Admonendi sūt. vt d̄
 misericordia quā postulat p̄sumāt. rursūq; sic d̄ spe-
 fiduciam habeant. ne incauta securitate torpescāt.
 plerūq; enim hostis callid? mentem quā peccato
 sup̄latauit. cum de ruina sua afflictaz respicit. se-
 curitatis pestifere blandicijs seducit. Q̄d figurate
 circa factū dīne memorat. Dina quippe vt mulie-
 res videat extranee regionis egrediē. quādo vna
 queq; mens studia sua negligens. & actiones alie-
 nas curans. extra habitū atq; extra ordinem p̄pri-
 um vagat. Quā sicheem p̄iceps terre opprimat. q̄
 inuentam i curis exteriorib? dyabolus corripit.
 Deinde quia mens cum a culpa respiscit afficit.
 atq; admissum flere conatur. corruptoz autē spem
 ac securitates vacuas ante oculos reuocat. q̄tmus
 utilitatem tristitie subtrahat. recte illic ad iungitē
 Tristemq; blandicijs delinuit. Modo em̄ alioz ū
 facta grauiora. modo nichil esse quod perpetrātū
 est. modo misericordē deum loquit. modo adhuc
 tempus subsequēs ad penitētiā pollicet. vt duz
 per hec decepta mens ducit ab intentōne penitē-
 tie suspendat. In p̄mo quidem pente didicim? q̄
 tribus modis omis culpe nequitiam p̄petramus.
 suggestionē scilicet delectatōne cōsensu. Primuz
 per hostem. secūdo p̄ carnē. terciū vero p̄ spūm
 p̄petrat. Vnde & illic serpens p̄ua suggestit. eua
 quasi caro delectatōni se subdidit. adam vero tan-
 q̄ spūs suggestionē ac delectatōne superatus ab-
 scellit. Admonendi sunt qui peccata admissa d̄plā-
 gunt. nec tamen deserunt. vt sciant. quia flendo
 se inaniter mūdant. q̄ viuendo nequiter inquināt.
 Nam & sus in volut abzo luti dum lauat. sordidi-
 oz redditur. Et q̄ admissa plangit nec tamen d̄sit
 pena grauioris culpe se subijcit qui & ipam quaz
 impetrare flendo potuit veniam cōtemnit. et q̄si
 in lutosa aqua semetipm voluit quia dum fletib?
 suis vite mūdiciam subtrahit. ante dei oculos sor-
 didas etiā ipas lacrimas facit. Hinc scriptū est.
 Ne iteres verbum in oratōne tua. Verbum nan-
 q; in oratōne iterare. est post fletū p̄mittere quod
 rursūm necesse sit flere. At contra admonēdi sūt.
 q̄ admissa deserunt. nec tamen plangunt. ne iaz re-
 laxatas estimēt culpas. quas et si agēdo non mul-
 tiplicane. nullis tamen fletibus mūdant. Neq; em̄
 debitor absolutus est q̄ alia non multiplicat. nisi
 et illa quibus se ligauerat soluat. ita et cum deo
 delinquimus. nequaquam satisfacimus si ab iniquitate
 cessamus. nisi et voluptates quas dilexim? econ-
 trario appositis lamentis insequamur. Nec tamen
 deus nostris cruciatibus pascit. sed delictoz mor-
 bos medicamentis contrarijs medet. vt qui volu-
 ptatibus d̄lectati discessimus. fletibus amaricati
 redeamus. et qui per illicita deflendo cecidimus.

etiam a licitis nosmetipsos restringendo surgam?
XLVI. Qualiter illi qui mala sua laudat & qui e contrario

Admonendi sunt qui illicita quae faciunt etiam laudat. ut consideret quod plerumque plus ore quam ope delinquant. Ope namque per semetipsos solos peccata perpetrant. ore autem per tot personas iniquitatem exhibent. quot audientium mentes iniquitatem laudantes docent. Admonendi sunt ergo: ut si eradicare mala dissimulant. saltem seminare primescant. De talibus enim scriptum est. Peccatum suum sicut sodoma predicauerunt. Et alibi. Clamor sodomorum & peccatum in voce est culpa in actione. Peccatum vero cum clamore. est culpa cum libertate. At contra admonendi sunt qui accusant peccata nec tamen deum timent. ut proinde propeendant. quid in districto dei iudicio pro sua excusatione dicturi sunt. quod de reatu criminum suorum etiam semetipsos iudiciis non excusantur. Hi itaque quid aliud quam proones sui sunt. qui voces contra culpas proferunt. & semetipsos operibus reos trahunt. Nam cum accepta ad adiutorium scientiam negligunt. hanc contra se in testimonium vertunt. Quorum nimis nequicia cum malum agit quod diiudicat. venturum iam iudicium hic degustat. ut tanto illic grauiora tormentata percipiat. quanto hic malum non deserit etiam quod ipsa condemnat.

XLVII. Qualiter illi qui in minimis frequenter excedunt & qui bona incepta non perficiunt.

Admonendi sunt qui quavis in minimis tamen frequenter excedunt. ut nequaquam considerent qualia sed quanta committunt. facta sua si despiciunt timere cum pensant. debent formidare cum numerant. Sollicite quoque considerent. quia nonnunquam in peccata veterius quam in maiori culpa peccant. Maior enim quo citius quia sit culpa cognoscitur. eo etiam celerius emendatur. minor vero dum quasi nulla creditur. eo peius quo & securius in usu retinetur. Unde fit plerumque ut mens assueta malis leuius nec grauiora prohorrescat. atque ad quandam auctoritatem nequiciae per culpas nutrita perueniat. ut tanto in maioribus contemnat primescere. quanto in minimis delictis non timendo peccare. Leuari namque non appetit. qui & hoc ipsum quia cecidit nescit & qui dolorem vulneris non sentit. salutis remedia non requirit. Admonendi sunt qui inchoata bona minime consumant. ut considerent quia dum proposita non perficiunt. etiam quae fuerant cepta conuellunt. Si enim quod gerendum est sollicita intentione non crescit. etiam quod fuerat bene gestum decrescit. In hoc quippe mundo humana anima. quasi in mari nauis est contra ictum fluminis descendens. vno in loco nequaquam stare permittitur. quia ad ima relabitur nisi ad summa conuertatur. Si ergo inchoata bona fortis manus operantis ad perfectionem non subleuat. ipsa operandi remissio contra id quod operatum est pugnat. Hinc per salomonem dicitur. Qui mollis est. **XLVIII.** Qualiter illi qui mala occulte agunt et bona publice & qui e contrario

Admonendi sunt qui mala occulte agunt et bona publice. ut in fine reorum mentis oculos figant. pensentque humana iudicia quanta velocitate euolant. diuina autem iudicia quanta immobilitate perdurant. Dum ergo occulta mala sua diuinis iudiciis. recta autem sua humanis oculis atponunt. & sine teste est bonum quod publice faciunt. & non sine eterno teste est quod latenter delinquant. Cumque pro recto ope laus transitoria queritur. eterna retributione res digna vili pretio vendatur. At contra ad-

monendi sunt qui bona occulte faciunt. & tamen qui buso factis publice de se mala opinari permittunt. ne cum semetipsos actionis recte virtute viuificant in se alios per exemplum prae estimacionis occidant. ne minus quam se proximis diligant. & cum ipsi salubrem vini potum sorbeant. intentis in sui consideratione mentibus pestiferum veneni poculum fundant. dicente apostolo. Peribit infirmus in tua scientia frater tuus. Sic autem inquit peccantes etiam plerumque autem fit ut bonum opus & in occulto sit cum sit publice. & rursus in publico cum agitur occulte. Qui enim in publico bono ope non sua sed superni patris gloriam querit. quod fecit abscondit. quia illum solum testem habuit. cui placere curauit. & qui in secreto suo bono opere deprehendi ac laudari occupauit. & si nullus fortasse vidit. hoc tamen coram hominibus fecit. quia in tot testibus in bono ope secum duxit. quot humanas laudes requisit. **XLIX.** Qualiter vox predicatoris temperari debet inter vicia contraria.

Anta vox exhortacionis arte temperanda est. ut cum diuersa sint auditorum vicia. & singulis inueniantur agrua. & tamen sibi metipsi non sit diuersa. aut inter passiones media vno quidem ductu teatetur. sed more bicipitis gladii tumores cogitationum carnalium ex diuerso latere incidat. quatinus sic superbis predicet humilitas. ut tamen timidus non augeat metus. sic timidus infundatur auctoritas. ut tamen superbis non crescat effrenatio. Sic prouidentibus laudet virginitas corporis. ut tamen in iugibus despecta non fiat fecunditas carnis. Sic ergo predicanda sunt bona. ne ex latere iubeantur mala. Sic laudanda sunt bona summa. ne despiciantur vltima. Sic nutriatur vltima. ne dum credunt sufficere nequaquam tendant ad summa. Ecce dum demonstrare qualis esse debeat pastor inuigilo. pulcrum deprimi hominem pictor fedus. aliosque ad perfectionis dirigo licet. qui adhuc in delictorum fluctibus versor.

L. De afflictu vicioz & virtutum & primo de superbia cum filiabus suis & horz strarijs.

Superbia dicit. Certe multis imo pene omnibus melior es verbo. scientia. diuitijs. honoribus. Cunctos ergo despice. cunctis te superiorem attende. Humilitas respondet. Memento quia puluis & cinis es. quod putredo & vmis es. Qui etiam si aliquid es. nisi tanto te humiliter quanto magnus es. perdis omnino quod es. Quod si ille per mus angelus de tanta sublimitate per superbiam cecidit. quomodo tu ad tantam celsitudinem superbiens de imis ascendes. Ceterum. filius dei humiliat semetipsum &c. Si tanta humilitate se depmit diuina maiestas. quod super ire in aliquo audet humana infirmitas. Inanis gloria dicit. Ostende bonum cum ceteris quod agis. ut a cunctis bonus dicaris. ut a cunctis venerabilis predicentur. & nemo te despiciat. sed debitum tibi honorem quisque persoluat. Timor domini respondet. Imo si boni aliquid agis non per transitorijs honoribus age sed per eternis. Occulta quod agis. in quantum vales. quod si ex toto non vales. sit in animo occultandi voluntas. & non erit ostentatione vlla temeritas. nec criminis erit inani festare quod semper vis celatum habere. Simulatio dicit. Quia nichil boni in abscondito facis. ne a cunctis cognitis detesteris. finge te foris esse quod inter non appetis. Vera religio respondet. Imo magis satage esse quod non es. & iuxta domini sententiam peris munda quod intus est. ut fiat & id quod de foris est mundum. Contemptus. i. inobedientia dicit

Quis tu ut peioribus obtemperes magis te q̄ illos decuerat impare. qui tibi non possunt ingenio vel industria cœquari. Obtempera igitur magis domini pio & nō sit tibi cura de aliquo. Subiecto respōdet. Si domini obtemperandū est impio. hūano s̄b̄di necesse est megisterio. ip̄o dicente. Qui vos audit me au. &c. Non est em̄ potestas nisi a deo zc.

LII. De inuidia & ira cum filiabus suis & virtutibus contrariis

Inuidia dicit. In quo illo vel illo minor es cur ergo eis vel equalis. vel superior nō es. Fraternalis cōgratulatio respondet. Si ceteros virtutibus ancillis. tucius in loco infimo q̄ in sumo temetip̄m obseruabis. semper em̄ de alto peior ruina fit. Si autē alij tibi superiores sūt quid hoc te ledit. Odiū dicit. Absit ut illū ames. quē in omnibus tibi cōtrariū vides. qui tibi insultat. peccata tua im̄perat. & te dictis opibus atq; honoribus p̄ire festinat. Nisi enim tibi inuideret. nequa q̄ se tibi ita p̄ferret. Dilectio respondet. Nūquid quia hec que narras odio habēda sūt in homine. p̄terea nō est amāda dei imago in homine imago scilicet xpi qui & in cruce positos inimicos suos dilexit. & ante crucis tormentū admonuit dicēs. Diligite inimicos vestros zc. Detractio dicit. Quis potest sustinere vel silentio tegere quāta ille v̄l ille p̄ua cōmittit. nisi forte qui sentit. Libertas iuste cōrectōnis respondet. Nec tacenda sūt mala proximi. nec cōsentienda. sed caritate fraternalis in facie proximi redarguēdus. non occulte detrahēdus. Ira dicit. Que erga te agunt. equanimiter ferri nō possunt. imo hec patienter tolerare peccatū est. qz si non eis cum magna exaspatione resistit. cōtra te demiceps sine mēsurā cumulāt. Petentia respōdet. Si passio redemptoris ad mentem reducit. nichil tam durū quod non equo animo toleretur. xpus enim passus est nobis relinquēs exemplū zc. Sed quāta sūt in opatione passionū illius ea q̄ patimur. Ille enim opprobria irrationis. alapas. sputa. flagella. spinas. crucemq; sustinuit. & nos miseri ad nostram ofusionē vno hōmone fatigamur. vno verbo deijcitur. At plura sūt inquis q̄ omittit. & me sepius offendit. Ad hec non ego sed dominus respondet. Non dico tibi vsq; septies. sed vsq; s̄. Quā multa autē sūt q̄ suas iniurias tarde relaxent. dei vero citius indulgent. fitq; nōnunq̄ vt occasione domini iniurias vindicādi suas vindicēt irati. Tumor dicit. Testem habes deū in celis. nō tibi sit cura. quid de te homines suspicēt in terris. Satisfactio respondet. Non est dāda detrahendi occasio. nō susurradī suspitio. sed aut si sūt q̄ corrigantur manifestāda. aut certe si desūt humili p̄testatione neganda. quia & ap̄tus monet. nullam occasionem dare aduersario maledicti gratia.

LIII. De tristitia cum filiabus suis & virtutibus contrariis

Tristitia dicit. Quid habes unde gaudeas. cum tāta mala de proximis portas. Spirituale gaudiū dicit. Memēto. quia nostre religionis ap̄li ibāt gaudentes a spectu concilij. quoniam digni zc. Nullus ergo locus merori sit. vbi tāta leticia succedit. Torporis ignauie dicit. Si lectioni p̄muato studio semp̄ istis caliginē oculorū incurris. si indefinenter lacrimas fūdis. ipsos etiam oculos amittis. si p̄telatis vigilijs p̄fallis. in saniam capitis acquiris. si quotidiano labore te cōficias. ad opus sp̄uale p̄surgere non poteris. Ex

ercitiū respondet. Quid tibi ad hec p̄ferenda tam longa spacia p̄ponis. Nūquid scis si crastina victurus sis. Discute torporis inertiam. semp̄q; memento quia regnū celorū non tepidi & molles sed violenti diripiūt. Dissoluta vagatio dicit. Si deū esse vbiq; credis. cur vnū singulariter locū vbi tanta mala p̄petrantē custodis. & non poti⁹ ad alia transis. Firma stabilitas respondet. Si ita est vt asseis quia deū vbiq; esse fateris. ergo nec iste loc⁹ d̄se rend⁹ est quem fugere appetis. quia in ip̄o de⁹ ē. At inquis meliorem requiro. meliorem inuenio. Cui respondeo. Nūquid meliorem. aut etiā talem inuenis. qualē dyabolū & hominē p̄didisse cognoscis. Memor esto itaq; quia p̄m⁹ āgel⁹ de celo ruit. & p̄m⁹ homo de paradiso expuls⁹. ad erūnam hui⁹ seculi puenit. loth exercitio malorū p̄bat⁹. iter sodomitas fact⁹ fuit. in monte vero securitate torpens peccauit. Despatio dicit. Que & quanta & q̄ innumerosa crimina & delicta commisit. & pene in melius nec dum vitam mutasti. Mala cōsuetudine obligatus teneris. exurgere conaris. sed peccatorū oneribus p̄grauat⁹ relaberis. Quid ergo agendum est. quādo & de p̄teritis immet certa damnatio. & de p̄sentibus nulla succurrit emendatio. Spei fiducia respondet. Si de criminibus agit. ecce dauid adulterij simul & homicidij re⁹. de inferni faucibus dei misericordia liberat⁹ describitur. Ecce manasses omnium peccatorū nefandissim⁹. & sordidissim⁹. atq; sceleratissim⁹. p̄ misericordiam dei de morte ad vitam redijt. Sic maria magdalene post innumerarū fornicationum inq̄nationē. sic petrus post negationem. latro post seditionē & fraternalis sanguinis effusionē. paul⁹ quoq; post ecclesie d̄i p̄secutionem. Vbi ergo tot tātaq; p̄cedunt exempla. dēt locū desparationis mala colloca cum etiā scriptū sit. Quacūq; die ingemuerit peccator zc. De cōuersione vero in melius non mutata. quid aliud respondeā nisi vt quod heri quisq; non egit. agat hodie. dum adhuc licet viuere. Sēperq; viribus desup acceptis. p̄ue p̄suetudini resistens. dicat mane & vespere. Dixi nūc cepi &c.

LIII. De cupiditate et gula et luxuria cum filiabus suis et virtutibus contrariis

Cupiditas dicit. Valde sine culpa es. q̄ quedā habenda concupiscis. quia nō multiplicari appetis. s̄ egere p̄timefcis. et qd̄ male aliis retinet. ip̄e meli⁹ expendis. Mūdi cōrēpt⁹ respondet. Quāto quisq; pl⁹ habere cepit. tāto amplius habere concupiscit. fitq; ut modū in concupiscendo non habeat. dū innumeris huius seculi curis deseruire festinat. Hic autem auaricie morbus nūq̄ melius cōpescitur. q̄ cū dies mortis iugiter meditatur. Ventris igluuies dicit. Ad esum de⁹ omnia mūda creauit. et qui saturari cibo respuit quid aliud q̄ muneri concessio p̄tradit. Parsimonia respondet. Omnia quidem ad esum deus mūda creauit. sed ne comedendi mēsurā homo excederet. abstinentiam impauit. Nā inter cetera sua mala. saturitate panis maxime sodoma perijt. Quā p̄ter sicut eger ad medicinam. sic ad sumēdas dapes quisq; debet accedere. nequaq; scilicet in illis voluptatem appetens. sed necessitati succurrēs. ipsa veritate dicente. Attendite ne grauenē corda vestra c̄ra. zc. Et apostolo. Esca veneri zc. Huius autem ille plene viciū superat. qui in sumēdis dapibus non solū parsimoniā tenet. vt. s̄. refectionē semper esuries imperet. verum etiā accuratōres

& lautiores epulas excepta corporis infirmitate. & hospitum susceptione stemnit. Inepta leticia dicit. **V**t quid animi gaudiū let? abscondis. Egre dere in publicum letus et dic aliquid unde vel tu vel pximi tui rideant. Moderatus meror respōd; **C**ompme inanem leticiam. quia necdū euasisti. pe nalem erūnam. necdū de exilio redisti ad patriam **N**onne apud omnes infamis iudicāe. qui carcera lib us tenebris reclusus gaudere conat. **A**n forte memoria excessit quod domin? dicit. **V**e vobis q nunc ridetis zc. **E**t alibi mundus autem gaude bit zc. **M**ultiloquium dicit **N**equa q̄ ille reus tene tur. qui plura quidem sed bona loquitur sed ille qui saltem rara sed mala dicere p̄batur. **D**iscreta taciturnitas respondet. **V**erum est quod dicitis. sz dum multa bona p̄ferri vident. sepe cōtingit ut a bonis locutō inchoans ad aliquid p̄uū diriuetur. dicente scriptura **I**n multiloquio peccatū non de erit. **T**enendus est ergo modus in loquēdo. & ab ipis nōnunq̄ vitilibus verbis p̄cedū. sicut dauid fecisse se dicit. **H**umiliatus sum inquit. & si. a. b. **F**ornicatio dicit. **S**i deus misceri hominē in volu ptate coitus nollet. in ipso hūani generis exordio masculū & feminā non fecisset. **C**arnis mūdicia re spondet. **N**ubendi licentia quibusdā. i. his qui cō tinentiam non sūt p̄fessi tribuit. fornicatio vō n̄ li cōceditur impūne. **A**ppetitus seculi dicit **Q**uid pulcri? quid ve delectabili? esse potest. q̄ quod in p̄senti vita quotidie cernim? **O** q̄ mirabilis ce li camera in sole & luna & siderib? q̄ oblectabil terra in nemoz floribus. in fructuū suauitatis i pratorz riuozq; amenitatib? zc **A**moz patrie re spondet **S**i te ita delectat que sub celo sūt. cur n̄ magis ea que sup̄ sunt. **S**i carcer ita pulcer est pa tria ciuitas & domus qualis est. **S**i talia sūt q̄ co lunt pegrini. qualia sūt ea que possidēt filij. **Q**ua p̄pter recedat amor p̄senti seculi. & succedat a moz futuri. **LIII. De miraculis factoz pe tri & pauli. Idem in registro libro. n̄. ad p̄stā tiam augustam.**

Serenitas vestre pietatis religiōis studio & factitatis amoze cōspicua. p̄pter eam q̄ in honorem facti pauli apli in palatio edi ficatur ecclesiaz. caput eius dē facti pauli apli aut aliud quid de corpe ipsius suis ad se iussionibus a me p̄cipit debere trāsmitti. **A**lla p̄cipitis. que face re nec possum nec audeo. **N**am corpa factozuz pe tri & pauli apostoz tātis in ecclesijs suis coruf cant miraculis atq; terrorib? vt neq; ad ozandū sine magno illic timore possit accedi **D**eniq; dum beate recordatōnis decessor meus. argentū quod supra sacratissimū corpus facti petri apostoli eāt longe tamē ab eodem corpe fere quīdecim pedib; mutare voluit. signū ei non pui terroze ap paruit **S**ed et ego aliquid similitē ad sacratissimū corpus facti pauli apostoli meliozare volui. & qz necesse erat vt iuxta sepulcrum eius effodi altū? d buisset. p̄positus loci ipsius ossa aliqua nō quidē eidem sepulcro cōiūcta repperit. **Q**ue quoniā le uare p̄sumpsit. atq; in alio loco trāspōnere. appa rentibus quibusdā tristib? signis. subita morte d fūctus est. **P**reter hec autē facte memorie p̄deces sor meus idem ad corpus facti laurentij martiris quedā meliozare desiderās. dum nescis vbi corpz esset venerabile collocatum. effoditur exquirēdo & subito sepulcrū ipsius ignorāter apertum ē. **E**t hi qui p̄sentes erant atq; laborabāt mōachi et mā

tionarij: qui corpus eiusdē martiris viderūt. om nes intra decem dies defūcti sūt. ita vt null? vi te supesse potuisset. qui factum & iustū corpz il lius viderat. **C**ognoscat autē trāq; illissima domi na. quia romanis cōsuetudo non est. quādo factoz rum reliquias dāt. vt quicq; tangere p̄sumant de corpe. sed tātūmodo in p̄xide p̄adiū mittitur atq; ad sacratissima corpa sanctorz ponit **V**nd cō tigit q̄ beate recordationis leonis pape tempore sicut a maioribus tradit. dū quidā greci de talib? reliquijs dubitarent. p̄dictus pontifex incidit. & ex ipa incisione sanguis effluxit. **I**n romanis nāq; vel totius occidentis p̄tibus omnino intolerabile est atq; sacrilegū. si factoz corpa tangere quisq; fortasse voluerit. **Q**z si p̄sūpserit. certum est. qz hec temeritas impunita nullo modo remanebit. **P**ro qua re de grecoz p̄suetudine qui ossa leuare sanctorz se asserūt. vehementer miramur. & vix credimus. **LV. Adhuc de corpalibus eozuz & cathena facti pauli.**

DE corpiibus vero beatoz apostoz quō ego ducturus sū dum cōstet quia eo tem pore quo passi sunt ex oriente fideles ve nerūt. qui eoz corpa sicut ciuiū suoz repeterēt **Q**ue ducta vsq; ad scōm vrbis miliarū. in loco q̄ dicitur catacumbis collata sūt. **S**ed dū ea exindē le uare omnis eozū multitudo cōueniens niteretur. ita eos vis conitruū atq; fulguris nimio metu ter ruit ac dispsit. vt talia denno nullatenus te. n̄ p̄a re p̄sumerēt **T**unc autē exētes romani. eoz corpa qui hoc ex pietate domini meruerūt. leuauerūt. & in locis quib? nūc sūt cōdita posuerūt. **S**udarium vero quod similiter trāsmitti iussisti. cum corpo re eius est. quod ita tangi non potest. sicut nec ad illius corpus accedi. **S**ed quia serenissime domie tam religiosū desiderū n̄ debet esse vacuū. de ca thenis quas ipse factus paulus aplus in collo & in manibus gestauit. & quib? multa miracula in populo demonstrantur. p̄rem vobis aliquā trāsmite tere festinabo. si tamen hanc tollere limādo p̄eua luezō. **Q**uia dum frequenter ex cathenis eisdem multi venientes benedictōne petunt. vt parū qd ex limatura p̄cipiant. assiste sacerdos cū lima & aliquibus petentib? ita cōcite aliquid de cathenis ipis excutitur. vt mora nulla sit. quibusdā vero petentibus diu p̄ cathenas ipas lima duc ē & ta men vt aliquid exinde exeat non obtinetur.

LVI. De clauē aurea sancti petri. Idem in libro sexto theocliste & andree.

SANCTI petri apostoli clauem a sacratissi mo eius corpe trāsmittam. de qua videli cet clauē hoc est gestū quod nāro miracu lum. **D**um eam quidā longobard? ciuitatem igref sus in trāspadania p̄tibus inuenisset. quia sancti petri clauis esset despiciens. sed p̄ eo q̄ eam aure am vidit. facere sibi ex illa aliquid aliō uolēs. edu xit cultellum vt illam incidere. **Q**ui mox cultellū cum quo eā p̄ p̄tes minuere voluit. arrept? p̄ spi ritum sibi in gutture defixit. eademq; hora extin ctus cecidit. **E**t dum illic rex lōgobardoz aueha rich. atq; alij multi eius homines adessent. & ipse qui se p̄cussit. rat seorsum mortuus. clauis vero se orsum iaceret in terra factus est omnibus vehem tissimus timor. vt eandem clauem de terra leuare null? p̄sumeret **T**ūc quidam longobard? catho licus. qui sciebatur orationi & elemosinis dedit? minul? nomine vocat? est. atq; ipse hanc leuauit

de terra. Autharich vero p eodem miraculo aliaz
clauem auream fecit. atq; cu ea piter ad sacre me
morie decessorez meu trāsmisit. indicās quale per
eam miraculū cōtigisset. **LVII. De quibus-**
dam miraculis facti andree apostoli. Idem in
libro octauo ad rusticānam patriciam

De elemosina quā beati andree apli mona
sterio fecistis. quid necesse est me aliquid
dicere. cum scriptum sit. absconde elemo
sinā in sinu paupis. & hec p te ozabit. Si ego apd
secretas aures domini habet ipsa bona opatio vo
cem suam. siue nos clamemus siue taceam. hoc ip
sum quod bene egistis clamat. Indico tamen quia
tanta miracula. tāta cura. tanta custodia mōacho
rum. in eodem monasterio eius dem apli est. ac si
specialiter abbas monasterij ipse sit. Nam vt pau
ca de multis loquar. que abbate ac pposito mona
sterij narrātib? cognoui quadā die duo exide fra
tres trāsmissi sunt qui aliquid emere p mōasterij
humilitate debuissent vnus iunior qui prudētior
videbatur. alter senior q custos iunioris esset. Per
reuerūt vterq; & de p̄cio quod acceperūt. ipse q
custos iunioris missus fuerat. nesciente altero de
eodem p̄cio furtū fecit. Qui mox vt in monasteri
um sūt reuersi. atq; āte oratorij limē venerūt ar
reptus a demonio is qui furtū fecerat cecidit &
vexari cepit. Dimissus aut a demonio pcurrenti
bus mōachis requisit? est. ne forsitan de eo quod
acceperat furtū fecisset. Negauit atq; itez vexat?
est. Octo itaq; vicibus negauit. octo uicib? vex
atus est. Post octauā vero negationē cōfess? ē.
quātos nūmos furto abstulerat. Et agēs peniten
tiam pstratus se peccasse testat? est. pceptaq; pe
nitētia vteriq; ad eū demoniū n̄ accessit. Alio quo
q; tempore dum in die natalicō eiusdē apli iam me
ridianis horis fratres quiescerēt. subito quidam
frater ap̄tis oculis cecatus cepit tremē. voces in
gentes emittere. quib? vocib? testabat? ferre se n̄
posse quod petiebat. Cōcurrerūt fratres. viderūt
cecū oculis ap̄tis tremētem & clamātem. & a p̄sen
tibus alienū. nichilq; quod foris agi poterat scētiē
tem. eumq; in manibus leuauerūt atq; āte altare
sacri andree apostoli piecerūt. ipi quoq; p eo in
oratorie pstrati sūt. Qui statim ad se reuersus. qd
passus fuerat cōfessus est. quia senex quidā ei ap
paruit. & canē nigrū ad eum dilaniādum dimisit
dicens. Quare de monasterio isto fugere voluisti
Cunq; euadere d̄ canis moribus nullo mō potu
issem. venerūt quidā monachi. & eūdem senex p
me rogauerūt. Qui statim iussit canem abscondere
& ipse ad me reuersus sū. Qui etiam sepe cōfess?
est postea dicens. quia eo die quo ista p̄tuli. psiliuz
habueram de eodem monasterio fugere.

LVIII. Adhuc de eodem

Alius quoq; monachus discedē ex eodem
monasterio latēter voluit. Cūq; hoc mte
tractasset. voluit oratorij ingredi. & sta
tim demonio traditus. vebemētissime vexat? est.
Reliquebat? vero a demonio & si extra oratorij
stetisset. nichil patiebat? aduersi. si vero conat? fu
isset ingredi. statim maligno spūi tradit? vexaba
tur. Cūq; hoc sepi? fieret. culpā suam cōfess? est
quia de monasterio egredi cogitabat. Tūc p illo
fratres collecti sese p tridū i p̄cib? astrinxerūt.
atq; ita curatus est. vt ad eum postmodū nunq;
malign? spūs accedēt. Dicebat aut eūde se beatū
apostolū dum vexaret? vidisse. seq; ab eo increpa

tum eē cur voluisset abscedē. Alij quoq; duo fra
tres de eodē monasterio fugerūt. atq; aliqua p?
colloquēdo fratribus signa dederūt. quos p ap̄iā
descēdentes hierosolimā tēderēt. Qui exeutes di
uerterūt de itinē. & vt a sequētibus inueniri mimi
me potuisset. reclusas criptas iuxta flameā portā
inueniētes in eis se occultauerūt. Cū vero vespi
nis horis requisiti minime in cōgregatōne inuen
ti essent. ascensis caballis eos quidā fratres secuti
sūt p metroni portam exeutes. vt eos in lacinam
portam vel ap̄iā viam segrent. Subito psiliū eis oz
tum est. vt eos in salariā viam requirēt extra ci
uitatem. Igit? p̄gētes deflexerūt in salariā. eos vō
minime inueniētes p portam flameā decruerūt re
uerti. Cūq; reuertēt. mox vt equi eorū āte cri
ptas illas venterūt in quibus se absconderāt. fixe
runt gradum. Pulsati & cōpulsī. passū mouē no
luerūt. Cōsiderauerūt monachi. rem talem sine mi
sterio eē non posse. Attēderūt ad criptas vidēt
earum adit? missa maceria dānatos. S; caballis su
is nūq; euētibus. descēdentesq; deposuerūt lapī
des qui in introitu criptaz positi fuerāt. Ingie
sūt. eosq; in eisdem tenebrosis latibul? osternatos
terre inuenerūt. Qui ad monasteriū reducti. ex eo
dem miraculo ita meliorati sūt. vt eis mulcū p̄fue
rit. ad paz temporis de monasterio defuisse.

**LIX. De sacra simplicitate & patientia lib
tini fūdensis prepositi. Idem in dialogo li. pmo**

Atr reuerēdissim? libertin? regis totile cē
poze. fūdensis monasterij preposit? fuit.
dumq; darida gothoz comes cū exercitu
in eūdem locum venisset. dei seru? ex caballo quo
sedebat ab hominib? eius est piect? Qui iumen
ti dānū libēter ferens. etiaz flagellū quod tenebat
diripientib? obtulit dicens. Tollite. vt habeatis
qualiter hoc iumentū minare possitis. Quibus di
ctis. p̄tin? se in oratorie dedit. Cursu aut rapido
predicti ducis exercitus puenit ad fluuiū nomie
vulturnō. vbi equos suos ceperūt singuli hastis
tūdere calcaribus cūentare. sed tamen equi vberī
bus celi. calcarib? cūentati. fatigari poterāt. mo
neri non poterāt. sicq; aquam fluminis tangē. qua
si mortale precipitiū p̄tmescebant. Cūq; diu sedē
do sessores singuli fatigarent. vn? eorum iculit.
quia ex culpa quaz suo dei in via facerent. illa sui
itineris dispensia tolerabant. Qui statim reuersi
post se. libertinū repiūt in oratorie pstratū. Cui
cum dicerēt surge. tolle caballū tuū. Ille respōdit.
Ite cū bono. ego op? caballo non habeo. Descen
dētes vero inuitū eum in caballo de quo deposue
rant leuauerūt. & p̄tin? abscesserūt. Quorū equi
tanto cursu fluuiū traherūt. ac si alue? aquam mi
nime habēt. Sicq; factū est. vt dū suo dei vn? su
us caballus redditur. omnes a singulis recipent.
Eodem tempore i campanie p̄tibus buccellim? cuz
frensis venit. De mōasterio vero p̄fati dei famu
li rumor exierat q̄ multas pecunias habēt. Ingres
si oratorij franci ceperunt seuiētes libertinuz
querē. libertinum clamare. Vbi ille in oratorie p
stratus iacebat. mira valde res. querētē seuiētes
q; franci in eum impingebant. & ipsum vidē non
poterant. Sicq; sua cecitate frustrati. a mōasterio
vacui sunt regressi. Quadam die is qui post hono
rati exitum monasterij regimen tenebat. cōtra eū
dem libertinum in graui iracundia exarsit. ita vt
eum manibus cedēt. Et quia virgam qua eū ferire
posset minime inuenit. p̄phenso scabello suppedaneo

ei caput & faciem tunc dicit. totūq; illius vultū tu-
mētem & liuidū reddidit. Qui vehementer cel? ad
stratū pprium tacit? recessit. Expletis himnis ma-
turimalibus ad lectū abbatis venit orationem sibi
hūiliter petijt. Cūq; ille p utilitate monasterij ad
pstitūtionem cause egressus fuisset. multi viri no-
ti ac nobiles qui eum valde semp honorabāt. admi-
rati requirebāt. quid hoc esset quod tā tu mentem
& liuidā faciē habēt. Quib? ille dicebat. Hestēno
sero peccatis meis facientib? in scabello suppedno
impegi. atq; hec peuli. Sicq; vir factus suans in
pectore honore veritatis & magistri. nec patris
pdebat viciū nec falsitatis crimen incurrebat.

**LX. De ortolano eiusdem monasterij & fu-
re deprehenso.**

In eodem monasterio. quidam magne vite
monachus erat ortolan? Fur vero venire
psucuerat p sepē ascendē. & occulte ole-
ra auferre. Cūq; ille multa plācāret que minus
inueniret. & alia pedibus sculcata alia dirēpta cō-
spiceret. totū ortū circūiens. inuenit iter vno fur
venire cōsueuerat. Qui in eūdem ortū deābulās
repperit etiam serpentem. Cui picipiens dixit. Se-
quere me. Atq; ad aditū furis pueniens. impauit
serpentē dicens. In nomine hiesu xpi picipio tibi.
vt aditū istum custodias. ac furem huc ingredi nō
pmittas. Protinus serpens totū se in itinere in trās-
uersū retendit. ad cellā monachus redijt. Cūq;
meridiano tempe cūcti fratres quiescerent. more
solito fur aduenit. ascendit sepem. & dum in ortū
pedem poneret. vidit subito quia tensus ser-
pens clausisset uiam. Extremefact? post semet-
ipm cōcidit eiusq; pes p calciamētum in suae ser-
pis inhesit. Venit ortolan? pendētem in sepe fu-
rem repperit. Serpentē aut dixit. Gracias ago dō
implesti quod iussi. Recede mō. Qui ilico absces-
sit. ad furem vero pueniens ait. Quid est frae. tra-
didit te michi deus. Quare in labore monachorū
furtū totiens facere psūpsisti. Qui hec dicens. pe-
dem eius a sepe in qua inheserat soluit. eumq; si-
ne lesione deposuit. Cui dixit. Sequere me. Quē
sequentē duxit ad aditū orti. & olera q furto ap-
petebat auferre. ei euz magna dulcedine p̄buit di-
cens. Vad & post hec furtū nō facias. sed cū neces-
se habes. huc ad me ingredere. & que tu cum pec-
cato labozas tollere. ego tibi deuotus dabo.

LXI. De uirtutib? facti abbatis equicij.

Ar factissim? equicius nomine in ualīe pti-
bus. p vite sue merito apud omnes illic
magne admiratōni habebat. Hūc cum in
iuuentute sua acri certamine carnis incētia fa-
tigarent. & hac in re a deo remediū cōtinuis pre-
cibus querēt. nocte quadā assistente āgelo eunus
chizari se vidit. eiusq; uisioni apparuit q; omnen
motū ex genitalibus eius mēbris absideret. Atq;
ex eo tempe ita alienus extitit a temptatōne. ac si
sexum non haberet in corpe. Qua uirtute fretus
ex dī auxilio vt uiris āte perat. ita excepit postmo-
dum etiam feminis p̄esse. Quadā uero die. vna dī
famula ex monasterio uirgnū ortuz est ingressa.
Que lactucā cōspiciens concupiuit. eamq; signo
crucis benedicere oblita. auide momordit. Sed ar-
repta a dybolo protinus cecidit. Cūq; vexare-
tur eidem patri equicio sub celestite nunciatum
est vt ueniret citius. & ut orando succurreret.
Moxq; vt portā monasterij idem pater est ingres-
sus. cepit ex eius ore quali satisfaciēs ipē qui hāc

arripuerat dyabolus clamare dicens. Ego quid fe-
ci. Ego qd feci. Sedebā michi sup lactucā. Venie
illa & momordit me. Cui gū idigōe vt abscedēt
pcepit vir dei. & locū in dei famula non haberet.
Qui primus abscessit. nec eā cōtingere ultra p̄ua-
luit. Quidā uero felix nomine. miris p̄uicie no-
bilis. cū eundem venerabilem uirū sacrum ordīne
non habere cōspiceret. & p singula loca discurre-
re. atq; studiose p̄dicare. eū quadā die familiari-
tatis ausu adijt dicens. Qui sacrum ordīnem nō ha-
bes. atq; a romano p̄tifice sub quo degis p̄dica-
tōnis licentiā non accepisti. p̄dicare quomō presu-
mis. Qua eius inquisitōne cōpulsus vir fact? in-
dicauit predicatōnis licentiā qualitē accepit dicēs.
Ea que michi loqueris. ego quoq; mecū ipse pra-
cto. Sed nocte quadā speciosus michi p uisionē
iuuenis asicit. atq; in lingua mea medicinale ser-
ramentū. i fleothomū posuit dicens. Ecce posui
verba mea in ore tuo. egredere ad predicatōnē. At-
q; ex illo die etiā cū uoluerō. de dō tacē nō possū.
Tātus quippe illū ad colligendas animas deo fer-
uor accenderat. vt sic monasterijs p̄reter. quati-
n? p ecclesias p castra p uicos. p singulorū quoq;
fidelīū domos. cūquaq; discurreret. & corda au-
dierum ad amorem patrie celestis excitaret. Erat
vero valde uilis in uestib? atq; ita despect? vt
si quis illū fortasse nesciret. salutaris etiā saluta-
re despiceret. Et quotiens ad alia tendebat loca.
iumentū sedere cōsueuerat. quod esse despicibili-
us iumentis omnibus in cella potuisset. repiri. in
quo etiā capistro p freno et ueruecū pellib? p sel-
la utebat. **LXII. De uirtutibus factoz cō-
stacij & marcellini.**

Ar factus cōstacius. ecclesie beati stepha-
ni māsonarius. dū in eadem ecclesia oleū
deesset. & vnde lāpades accenderet om-
nimodo non haberet. omnes ecclesie lampades a
qua impleuit. atq; in medio ex more papirū posu-
it. quā allato igne succendit. Sicq; aqua arsit in lā-
padibus. ac si oleum fuisset. Perpende ignē cuius
meriti uir iste fuit. qui necessitate cōpul? eleu-
ti naturā mutauit. Quia uero ualde opinio facti-
tatis eius excreuerat. multi hūc ex diuersis p̄uic-
tīs āxie uidere sitiebāt. Quadā ignē die. ex longin-
quo loco ad uidentem eū quidā rusticus uenit.
Eadem uo hora casu cōtingerat. vt uir factus stās
in ligneis gradibus reficiendis lāpades deserui-
ret. Erat aut pusill? ualde. exili forma atq; despe-
cta. Cūq; is ad uidentem eum uenerat. quis nā
esset inquireret. hi qui illum nouerāt mōstrauerūt
quis esset. Sed sicut stulte mentis homines me-
tū ex qualitate corporis metunt. eum puulum
atq; despectum uidentem. non credidit q ipse esset.
Cui ipsum esse dum a pluribus fuisset astructum
de spexit & irrisit dicens. Ego grandem hominē
credidi. iste autem de homine nichil habet. Qd
vt uir dei cōstantius audiuit. lampades quas refi-
ciebat p̄tinus letus relinquens. cōcitus descendit
& in eius rustici amplexū ruit dicens. Tu sol? es
qui in me oculos aptos habuisti. Ex qua re pensā-
dum est. cuius apud se humilitatis fuit. qui despi-
cientem se rusticum amplius amauit. Qualis em
quisq; apud se lateat. cōtumelia illata p̄bat. Eius-
dem quoq; āchonitane antistes ecclesie. uenerabi-
lis uirtute carcellus fuit. cuius gressum dolore ni-
mis podogra cōtraxerat. eumq; familiares sui ubi
uicesset esset. in manibus ferebāt. Quadā uo die.

per culpa in curie eadem ciuitatis succensa est. Cūq; vehementer arderet. cōcurrerūt omnes vt ignē extinguerent. Sed illis aquā certatim p̄iciētib; cum obistere nullus valeret. deduct; manib; uenit ep̄us. & tāta piculi nēcitate p̄puls; familiāib; suis se portatibus p̄cepit dicens. Cōtra ignē me ponite. Cepit autē miro modo in semetip̄m incendium retorqueri. ac si reflectōne sui impetus exclamaret se trāsire nō posse. Sicq; factū est vt flamma frigeret. & cōtingere ulterius quicq; edificij non auderet. Perpēdis petre cuius factitatis fuerit. egrū hominem sedere. & flamas exorando p̄mere. **LXIII. De virtutibus facti bonefacij ep̄iscopi.**

Hic vir vite venerabilis. bonefacij noie qui in ea ciuitate que ferentis dicij ep̄iscopatu officio tenuit. moribus impleuit. Hic factis missar; solēnijs. cui; ad nobilib; viri fortunati mensam inuitatus venisset. p̄puls; deo hūmum diceret sicut quidam ludendi arte solent vitium querere. repente ante ianuā vir cum simia astitit. & cimbala percussit. Quem factus vir sonitū dōiget; dixit. Heu heu mortu; ē miser iste mortu; ē miser iste. Ego ad m̄sā refectōis veni. os ad huc ad laudē dei n̄ apui. & ille cū simia veniēs cimbala percussit. Subiūxit tamen & ait. Ite & p̄ caritate ē cibū potūq; ēbuit. scitote tamē q̄ mortuus est. Qui infelix vir. dum panes & uinū ex eadē domo p̄cepisset. egredi ianuā voluit sed saxum ingens subito de tecto cecidit. ei; i vertice; venie. die vero altero scdm viri dei sentētiā fūdij; fmiuit vitā. Qua in re aperte pensandū est. quatinus sit factis vitis timor exhibend;. templa etenim dī sūt. Et ad iracūdiā factus vir etabiē. quis aliud ad irascendū nisi eiusdem templi inhabitator exciatur. Tāto ergo metuenda est ira iustoz quanto & cōstat. quia in eoz cordibus ille p̄sens est. qui ad inferēdam vltōnem quā voluerit inualid; nō ē. Alio tempe ostātius p̄biter nepos eius equū suū xij. aureis vendidit. quos in p̄piaz arcam ponēs ad exercendū aliquod op; discessit. Cū subito ad ep̄m paupes venerūt. qui importune p̄cabant. vt eis aliquid largiret. Sed vir dei quia quod tribueret non habebat. estuare cepit in cogitatōe. ne ab eo paupes vacui exirent. Cui repente ad memoriā redijt. quia cōstātius equū vendidisset. & p̄cium in arca sua haberet. Absente igitur eo accessit ad arcam & pie violentus claustra arce cōmīuit & xij. aureos tulit. eosq; indigentib; diuisit. Itaq; cōstantius reuersus arcam fractā. reperit. & caballi sui p̄cium quod illic posuerat non inuenit cepit magna voce p̄strepere. & cū furore clamare. Cūq; eum vir dei locutōne blanda tempore uolūisset. cepit ille cū iurgio respondere dicēs. Omnes tecū viuūt. ego solus hic ante te viuere non possū. Redde michi solidos meos. Quib; vocib; p̄mot; ep̄iscop; . beate marie se mp̄ virginis ecclesiam est ingressus. Et eleuatis manibus stando cepit orare. Repente in sinu suo. xij. aureos inuenit. quos in sinū furentis p̄biteri p̄iecit dicens. Ecce habes solidos quos quesisti. Sed hoc notū tibi sit quia post mortem meam tu huic ecclesie ep̄iscop; noueris. p̄pter auariciā tuā. Ex qua sentētie veritate colligit. quia eodē solidos p̄elbit p̄ adispicendo ep̄iscopatu p̄pabat. Quadā die ingressus ortū. magna hūc erucāz. multieudine inuenit esse cooptū. Qui omne olus dep̄ire aspiciens. ad

easdem erucas ouerfus dixit. Adiuuro vos in noie domi nostri hiesu christi. r̄cedite hinc atq; hec olera comedere nolite. Qui statim ad viri dei v̄bū ita omnes sūt egressi. vt ne vna quidem itra spaciū orti remaneret. **LXIII. De bonis ei; in itijs ab infantia & eius abstinentia.**

Eo tēpe quo cū matre sua puer habitabat egressus hospitiū. nonnūq; sine linea crebro etiā sine tunica reuertebat. qz mox uenudū quēpiam repisset vestiebat. Die quadā maē eius horreū ingressa. pene omē triticū quod sibi ī stipendio totius anni pauerat. inuenit a filio suo pauperibus exp̄sū. Cūq; semetip̄sā alapis pugnif; qz tunderet. q̄ quasi anni subsidia p̄didisset. superuenit bonefacij puer dei. eamq; verbis q̄b; valu it cepit cōsolari. Que cū nichil p̄solationis admittet. hāc rogauit ab horreo exire. seseq; illic p̄tinus in oratōnem dedit. Post paululū egressus ad horreū matrem reduxit. Quod ita tritico plenū ī nentū est sicut ante plenū non fuerat. Quada; v̄o die dū in vestibulo puer bonefacij staret. vulpes ex more venit. & gallinā abstulit. Ipse autē cōcitus ecclesiam intrauit. & se in oratōnem p̄sternens dixit. Placet tibi domine. ut de nutrimento matris mee māducare non possim. ecce enī gallinas quas nutrit. vulpes comedit. Qui ab oratōne surgens ecclesiam est egressus. Mox vulpes redijt. gallinā quā in ore tenebat dimisit. atq; ipsa mortēs. āte ei us oculos in terrā cecidit. **LXV. De muliere voluptuosa p̄ factum fortunatū ep̄iscopū a legione demonum curata.**

Matrona quedam nobilis in vicinis p̄tib; tuscie hēbat nurū. que intra breue quo filius eius eam acceperat. cū eadē socru sua ad dedicatōnem oratorij beati sebastiani martiris fuerat inuitata. Nocte vero eadē q̄ s̄bequēti die ad dedicatōnem predicti oratorij fuerat p̄sura. voluptate carnis deuicta. a uiro suo sese abstinere n̄ potuit. Cūq; mane facta cōscientiam deterrēt p̄petrata carnis delectatō. p̄cessionem vero imparet uerecūdia. p̄l; erubescēs vultū hominū q̄ dei metuēs iudiciū. cū socru sua ad dedicatū oratoriū p̄cessit. Mox uero ut martiris oratoriū sūt igresse matrone nurū malignus spūs arripuit. & coram omni populo uexare cepit. Eiusde uero oratorij p̄sbiter. dū hanc uehemētissime uexare cōspiceret. ex altari p̄m; sindonē tulit. eamq; coopuit. Et hunc rep̄ere simul & dyabol; inuasit. quia ultra uires uoluit quicq; p̄sumē. Ducta itaq; est ad fluuiū. atq; in aquam mersa. Ibiq; diutinis incantatōnib; agere malefici moliebant. ut is qui eā m uaserat dyabol; exiret. Sed miro dei iudicio. du; pueris arte ab ea vnns repellitur. in eam subito legio intrauit. Cepit ex hoc illa tot motibus agitari tot uocibus clamoribusq; p̄strepere. quot spiritib; tenebat. Tūc imito consilio. p̄ntes eius sue p̄fidie culpam fatētes. hanc ad uirum dī fortunatū ep̄iscopum duxerūt. ei; reliquerūt. Qua ille suscepta se diebus & noctib; in orationem dedit. Nō post multos dies. eam sanam atq; incolumē reddidit. **LXVI. De ceteris eiusdem ep̄iscopi virtutibus.**

Alio quoq; tempore. idem dei famulus ex obfesso quodam immūdu spiritū excussit. Qui spiritus aduēspascente iā die p̄grinum quēpiam eē se simulans. circumire cepit plateas ciuitatis & clamare. O uirum sanctum

fortunatū ep̄m. ecce quid fecit. pegrinū homines de hospicio suo expulit. quero vbi reqiescere d̄be am. & in ciuitate eius non inuenio. Tūc q̄dā in hospicio cum vxore sua & puulo filio ad prunas sedebat. qui vocem eius audiens. & quid ei ep̄us fecerit requirēs. hūc hospicio inuitauit. & sedere secū iuxta prunas fecit. Cūq; vicissim aliqua fabula fentur. puulū eius filiū isdem malignus sp̄s iuasit. & i easdē prunas picit. ibiq; mox eius animā excussit. Qui orbarus miser. vel quem ipse suscepit. vel quem ep̄iscop⁹ expulisset agnouit. Multa p̄terea vidēt bona sed nō sūt quia bono animo non sūt. Ego nāq; hūc virum qui dū quasi hospitalitatē exhibēt orbat⁹ est. non pietatis ope delectatū estimo. sed ep̄i de rogatione. nam pena s̄bsequens innotuit. q̄ p̄cedens illa suscepto sine culpa non fuit. Sūt nāq; nōnulli qui idcirco bona facere student. vt gratiam aliene opatōis obnubilet nec pascūtur bono quod faciūt. sed laud. boni q̄ ceteros p̄mūt. Qua de re existimo hūc ostentatiōi potius intendisse q̄ opi. ut meliora q̄ ep̄us fecisse videretur. Accessit idem vir factus aliquādo rogatus ad locū vbi iacebat corp⁹ exanime. ibiq; se in orationem de dit. Defūctum p̄ nomen vocauit. dicens. Frater marcelle. Ille autē ac si leuic̄ dormiens oculos apuit. atq; ad ep̄m respiciens. dixit. O quid fecisti. o quid fecisti. Quid inquit ep̄⁹. At ille ait. Duo hesternō die venerūt. qui me eiciens ex corpore in bonū locū duxerūt. hodie autē vnus missus est qui dixit. Reducite eū. quia fortunatus ep̄us in domū illius venit. Quib⁹ expletis verbis. mox ex infirmitate pualuit. & in hac vita diutius māsit. Nec tamen credēdum est. quia locū quem acceperat p̄didit. quia dubiū non est. q̄ intēcessoris sui p̄cibus potuit post mortē meli⁹ viuere. qui & ante mortem studuit domino placere.

LXVII. De virtutib⁹ s̄ctorū martirij & se

Quidā autē in valeria p̄uincia in arueri. Virius nomine. deuotus valde deo famul⁹ fuit. Qui dum quadā die fratres illi⁹ sub cimeriū panem fecisset. ei⁹q; oblitū essent signum crucis imp̄mere. vt i hac p̄uincia crudi panes ligno signari solent. affuit. ei⁹q; referentib⁹ signatum non fuisse cognouit. Cūq; iam panis p̄uinit & cimeribus esset cooptus. dixit. Quare hunc minie signastis. Hec dicens. signū crucis digito contra prunas fecit. p̄tinus inēsum crepitū panis d̄dit. Qui dū coctus fuisset ab igne subtractus ea cruce signatus inueniens est. q̄ non cōtact⁹ sed fides fecerat. Erat quidā uir vite valde admirabilis nomine seuer⁹. ecclesie beate marie virginis sacerdos. Hūc euz q̄dā p̄fāmilias ad extremū venisset diē missis cōcite nūcijs. rogauit vt ad se quātorū veniret. suisq; orationibus p̄ peccatis eius intercederet. vt acta de malis suis penitentia. solut⁹ culpa & corpore exiret. Qui scilicet sacerdos inopinate cōtigit. ut ad putādam vineā esset occupat⁹ atq; ad se venientib⁹ diceret. anteceditē. ecce ego vos subsequor. Cūq; videret sibi in eodem opere aliquid supesse. paululū morā fecit. ut opus quod minimū restabat expleret. Quo expleto. cepit ad egrū p̄gere. Eū vero in itinere. occurrentes hi qui p̄us venerāt obuiam facti sūt. dicētes. Quare tardasti pater. noli. fatigari. quia iam d̄fūctus est. Quo audito. ille p̄remuit. magnisq; uocibus se interfectorem illi⁹ clamare cepit. Flens itaq; puenit ad corp⁹ defūcti. seq; coram lecto il-

lius cū lacrimis in terrā dedit. Cūq; uehementē fletet. seq; reū mortis illius clamaret. repente d̄fūctus animam recepit. Cūq; eum requirerēt vbi fuerit. vel quomodo redisset. ait. Terri valde erāt homines qui me ducebāt. ex quoz ore & naribus ignis exibat. quem tolerare non poteram. Cūq; p̄ obscura loca me ducerent. subito pulcre visionis iuuenis cum alijs nobis eūtib⁹ obuiā factus est. qui me trahentibus dixit. Reducite illū. q̄ se uer⁹ p̄biter plāgit. eius enim lacrimis d̄ns donauit. Qui scilicet seuer⁹ p̄tin⁹ de terra surrexit. ei⁹q; penitentiam agenti opem sue intercessiōis p̄buit. Et dū p̄ dies. vij. de p̄peratis culpis penitentiam eger redeui⁹ ageret. vñ. die lect⁹ de corpore exiuit. Perpende queso hūc seuerū q̄ dilectū dominū attendit. quez cōtristari nec ad modicū prulit.

LXVIII. De s̄cto benedictō abbate & eius virtute contra demones. Adem in secundo libro.

Fuit viz vit⁹ venerabilis gratia benedict⁹ & nomine. a puericia cor gerens senile h̄ in monte cassino habitas. p̄morātem cū quaz multitudinem. p̄dicatōne cōtinua ad fidem vocabat. Sed hoc antiqu⁹ hostis tacite n̄ ferēs apta visione eiusdē patris se oculis ingerebat. & magnis clamorib⁹ vim se perpeti oquerēbat. ita vt voces illius etiā fratres audirēt. quāuis ei⁹ imāgenem minime cernerent. p̄us etem hūc vocabat. ex nomine dicens. Benedicte benedicte. Et cum eum sibi in nullo responderet cōspiceret. p̄tin⁹ ad iungebat. Maledicte non benedicte. quid mecum habes. Quid me persequeris. Quadā die duz fratres habitacula p̄struerent celle. lapis in medio iacebat. quem in edificium leuare decreuerūt. Sed ita immobilis māsit. ac si radicatus in terra teneret. ut palam daretur intelligi. q̄ super eum ip̄e p̄ se antiqu⁹ hostis sedet. Difficultate igit facta ad virū dei missum est. Qui mox uenit. orationem fatiens b̄ndictionem dedit. & tanta lapis celeritate leuatus est. ac si nullum p̄us pond⁹ habuisset. Tūc in p̄spectu viri dei placuit. ut in loco eodē terrā foderent. Quam dū fodiendo alius penetrarēt & erēt illic ydolum fratres inuenerūt. Quo ad horā casu in coquinam piccto. exire ignis repente vis⁹ est. atq; in eūctoz monachoz oculis. quia omne eiusdem coquine edificium cōsumeret ostēdit. Cūq; iacendo aquam. & ignem quasi extinguendo p̄streperent. pulsatus eodem tumule uir domini aduenit. Qui eūdem ignem in oculis frat̄ esse in suis vero non esse p̄siderans caput p̄tin⁹ in orationem flexit. & ut oculos suos signarent monuit. & sanū illud coquine edificium assiste cernerent et flamas quas antiqu⁹ hostis f̄m̄xerat non vidēt. Rursū dum fratres parietē paulo alti⁹ edificarēt uir dei orationis studio in celulle sue claustra morabat. Cui antiqu⁹ hostis insultas. apparuit. et q̄ ad laborantes fratres p̄geret indicauit. Quod etiam uir dei per nūcium frat̄ibus celerime indicauit dicens. Fratres caute vos agite. quia ad uos hac hora malign⁹ sp̄s uenit. is qui mādatum detulit. uix uerba compleuerat. et malign⁹ sp̄s eūdem parietem qui edificabat euertit. et unum puerulum monachum cuiusdam curialis filium opprimens ruina contriuit. Cōtristat omnes patri benedictō studuerunt hoc celeriter cū graui luctu nuciare. Tunc isdē pater. ad se dilaceratū puez deferri iubet. Quez portare n̄ nisi i sago potuerit

quia collapsi saxa pietatis eius non solum membra sed etiam ossa contriverat. Vir dei orationi instanti incubuit. hora eadem hinc incolumem ad eundem iterum laborem misit. **LXIX. De spiritu prophetie quo futura vel absentia nuntiabat.**

Quepit vero inter ista etiam prophetie spiritu polere. vetera predicere presentibus absentia nuntiare. Gothorum temporibus cum rex eorum tota factum virum prophetie spiritum habere audisset ad eius monasterium pergens paulo longius subsistit eique se venturum esse nuntiavit. Quidam vero eius spatarius riggo dicebatur. cui calciamenta sua prebuit eumque indui regalibus vestibus fecit. quem quasi in persona sua pergere ad dei hominem precepit. Que ille venientem conspiciens clamavit dicens. Pone filii pone hoc quod portas. non est tuum. Qui riggo perterritus in terra cecidit. et quod tanto viro illud presens ex pavore. Tunc per se ipsum tota ad dei hominem accessit. Quem cum longe sedentem cerneret non ausus accedere se in terram dedit. Quem de terra leuans suis actibus increpavit. et cuncta que illi erant ventura pronuntiavit dicens. Multa mala facis. multa mala fecisti. iam aliquando ab antiquitate conspescere. Et quidem romam ingressus es. mare transivisti. ix. annis regnabis. x. emozieris. Quibus auditis rex vehementer territus oratione petita recessit. atque ex eo tempore nimis crudelis fuit. Quodam tempore exhilaratus noster transivisti a domo suo fuerat. ut dei viro in monasterium vino plena duo lignea vascula que vulgo flascos vocantur deferret. Qui vinum detulit. alterum vero pergens in itinere abscondit. Vir autem domini que facta absentia latere non poterant vinum cum gratiarum actione suscepit. et discedentem persequi monuit dicens. Vide filii de illo flascos quem abscondisti. iam non bibas. Sed in dima illum caute. et inuenies quod incus habetur. Qui confusus valde a dei homine exiit. et reus volens adhuc probare quod audierat. cum flascos inclinasset. de eo primus serpens est egressus. Tunc exhilaratus puer per hoc quod in vino reperit. expavit malum quod fecit. Alio tempore in eadem campanie regione fames incuberat. itaque in benedicti monasterio triticum deerat. panes vero pene omnes consumpti fuerant. ut non plusquam v. ad refectiois horam fratribus inueniri potuissent. Cumque eos venerabilis pater contristatos cerneret ait. Quare de panis inopia vester animus contristatur. Hodie quidem minus est. sed die crastina abundantem habebitis. Sequenti autem die. cere farinam modicam ante fores celle in facis sunt inuenti. Quod omnipotens deus quibus deferentibus transivisset. nunc usque manet incognitum. Quod cum fratres cernerent domino gratias referentes didicerunt iam de abundantia nec in egestate dubitare. **LXX. Qualiter in sonis apparere cuidam quid agendum esset ostendit.**

Quodam fidei viro fuerat rogatum. ut in eius prelio construere monasterium debuisset. Qui et rogati consentiens. deputatis fratribus patrem constituit dicens. Ite. et die illo ego venio et ostendo vobis in quo loco oratorium. in quo etiam refectorium fratrum. in quo susceptioem hospitium. vel quecumque sunt necessaria edificare debetis. Qui benedictione precepta. ilico prexerunt. Nocte vero qua promissus illucebat dies eidem seruo dei que ibi patrem constituerat. ac eius preposito vir domini in sonis apparuit. et loca singula ubi quod edificare debuisset subtiliter designavit. Cumque ve-

que a somno surgeret. sibi inuicem quod viderat feculerunt. Non tamen visioni illi omnino fidem dantes. virum dei expectabant. Cumque constituto die non venisset. ad eum sunt reuerti dicentes. Expectauimus patrem ut venires sicut promiseras. et nobis ostenders ubi quid edificare deberemus. et non venisti. Quibus et ipse ait. Nunquid sicut promisi non veni. Nunquid verisquibus vobis dormientibus non apparui. et loca singula designaui. Ite et sicut per visionem audistis. omne habitaculum monasterii ita destruite. Vix ipsa petre comunis eius locutio a virtutis erat potestere vacua. quia cuius cor se in alta suspenderat. nequaquam verba de ore eius in cassum cadebant.

LXXI.

De ceteris eius miraculis.

Quadam autem die. dum quidam eius puerulus monachus pentes suos ultra quam debuit diligens. et ad eorum habitaculum tendens. sine benedictione de monasterio exisset. eo die mox ut ad eos peruenit. defunctus est. Cumque esset sepultus die altero pietum foras corpus eius inuentum est. Quod rursus tradere sepulture curauerunt. Sed et sequenti die. ita pietum exteri ut prius inuenerunt. Tunc corate ad benedicti vestigia curretes. cum magno fletu petierunt. ut ei suam gratiam largiri dignaretur. Quibus vir dei manu sua primus comunione domimici corporis dedit. dicens. Ite et hoc dominicum corpus super pectus eius cum magna reuerentia ponite. eumque sepulture tradite. Quod dum factum fuisset. susceptum corpus eius terra tenuit. nec ultra pietum. Quadam die vir dei. dum ad beate iohannis oratorium pergit. ei antiquum hostis in mulo medici specie obuiam venit. cornu et tripedicam ferens. Que cum requisisset dicens. ubi vadis. ille respondit. Ecce ad fratres vado. potestatem eis dare. Vnum igitur senio rem. monachum inuenit aquam haurientem in quo statim ingressus eum in terram pietum. Que cum vir dei. ab oratione rediens tam crudeliter vexari aspiceret ei alapam dedit. et ab eo malignum spiritum primus excussit. ita ut ad eum ulterius redire non auderet. Gothorum quidam galla nomine. auaricie estu succensus. in rapinam rerum inhians. dum quedam rusticum tormentis crudelibus affligeret. uictus penis rusticus. se res suas benedicto dei famulo comedasse est confessus. ut dum hoc a torquente creditur. suspensa interim crudelitate. ad uitam hore rapentem. Tunc eum idem galla loris fortibus astringens ante equum suum cepit impellere. ut quis esset benedictus qui eius susceptum demonstraret. Quem ligatis brachijs rusticus antecedens. duxit ad facti viri monasterium. eumque ante ingressum celle solum sedere cepit. et legem. Eidem autem subsequenti et seuieti galle rusticus dixit. Ecce iste est de quo dixeram benedictus pater. Que dum feruido spiritu cum per se intrans in sana fuisset inuitus. cepit uocibus clamare dicens. Surge. surge. et res istas rustici redde quas accepisti. Ad cuius uoces uir dei oculos primus leuauit a lectione. eumque inuitus. mox etiam rusticus qui ligatus tenebat attendit. Ad cuius brachia dum oculos deflexisset. miro modo tanta se sceleritate cepit alligata brachijs lora dissoluere. ut dissolutam comite nulla hominum festinatione potuissent. Ad tante potestatis uim tremefactus galla ad terram corruit. et ceruicem crudeliter rigidam ad eius vestigia inclinans. orationibus se illius commendaui.

LXXII.

De sancta scolastica sorore eius et uisionibus eius ostentis.

16°

Sozor eius scolastica. domino ab infantie tempore dedicata. ad eum semel p̄ an̄u venire cōsueuerat. Ad quā uir dei non longe extra ianuam. in possessione monasterij descendebat. Quadā vero die venit ex more. & ad eam cum discipulis descendit. Qui totū diem i dei laudibus sacrisq; colloquijs ducentes. incubentibus iam noctis tenebris simul acceperūt cibos. Cūq; adhuc ad mensaz sederēt. & inter sacra colloquia tardior se hora peraberet. eadem s̄ctimonialis soroz eius eum rogauit dicens. Queso te. ut hac nocte me non deferas. ut vsq; mane aliquid de celestis uite gaudijs loquamur. Cui ille respondit. Quid est quod loqueris soroz. Manere extra cellā nullaten? possū. Tāta uero erat celi serenitas. ut nulla in aere nubes apperet. S̄ctimonialis aut. euz uerba fratris negātis audisset. insertas digitis manus sup mensam posuit. & caput in manibz dñm rogatura declinauit. Cūq; leuaret de mensa caput tanta coruscationis & tonitruū uirtus tātaq; iun dato pluuię erupit. ut neq; benedict? neq; etiā fratres qui cū eo aderāt. extra limem pedē mouere possent. Cepitq; cōqueri cōtristatus dicens. Parcat tibi deus soroz. quid est quod fecisti. Cui illa respondit. Ecce te rogauit. & audire me nolui. Sicut rogauit dominū meum. & audiuit me. Sicq; factum est. ut totam noctem peruigilem duceret. atq; per sacra spiritalis uite colloquia sese vicaria relatione facerent. Cūq; die altero eadem femina ad cellam ppriam recessisset. uir dei ad monasterium rediit. Tū ecce post triduū in cella consistēs eleuatis in aera oculis. uidit eiusdem sorozis sue animam de eius corpe egressā in colūbe specie celi secreta penetrare. Qui tāte eius glorie gaudēs deo gratias reddidit. eiusq; obitū fratribz denūciāuit. Quos etiā p̄tinus misit. ut eius corpus ad monasteriū deferreret. & in sepulcro qd sibi ipse preparauerat ponerent. Quo audito. cōtigit ut quoz mens una semp in deo fuerat. eozū quoq; corpora nec sepultura separet. Cūq; uir dei benedict? adhuc quiescentibz fratribz istās uigilijs. nocturne orationis tempa puenisset. ad fenestraz stās & dominū deprecans. subito respiciens uidit fufaz lucem desup cūctas noctis tenebras effugasse. tan toq; splendore clarescere ut diem uinceret lux illa que iter tenebras radiasset. Mira aut res i hac speculacōe secuca est. qz sicut postea ipse narrauit omnis etiam mūdus quasi sub vno solis radio collectus āte oculos eius adductus est. qui dū intētam oculoꝝ acie in hoc splendore infingeret. uidit germani capuani epi aīam in spa ignea ab angelis in celū ferri. **LXXIII. De iudeo signato q̄ episcopi temptatōnem a demonibus didicit**

Idem in libro tercio

AD memoriā uenit quid erga adreā fūda ne ciuitatis ep̄m diuina misericordia fecerit. Hic nāq; uir cū uitam multis plenā uirtutibus duceret. seq; in arce cōtinentie custodiret. quādam s̄ctimonialē quā secū p̄sus habueat noluit ab epi sui cura repellere. sed certus de sua eiusq; cōtinentia. secū hāc p̄misit habitare. Ex q̄ re actū est ut antiqu? hostis apud eius aīam aditum temptatōnis exquireret. Nam cepit sp̄m eius oculis mentis illius imp̄mere. ut illect? nefāda cogitaret. Quadaz uero die. quidā iudeus ex cāpanie p̄tibus romā ueniēs. capueiter carpebat. Qui ad fūdanū eliuū pueniens. cū diem iā aduēspascere

cerneret. & quo declinare posset minime reperet iuxta appollinis templū fuit. ibiq; se ad manendū cōtulit. Qui ip̄m loci illius sacrilegiū p̄timefcens quāuis fidem crucis minime haberet. signo tamen crucis se munire curauit. Nocte autē media pio solitudinis pauore turbatus puigil iacebat. & repēte cōspiciens. uidit malignoz spiritū tūc ā qua si in obsequiū cuiusdā potestatis preire. euz uero qui ceteris p̄erat in eiusdem gremio loci cōsedisse. Qui cepit singuloꝝ spiritū obsequētiū sibi causari & actus discutere. quatinus unusquisq; quātū nequidie egisset inueniret. Cūq; singli spiritus ad inquisitionem eius exponerēt. quid operati cōtra bonos fuissent. unus in mediū p̄siluit qui in andree epi aīam p̄speciem s̄ctimonialis femine q̄ in epi. opio eius h̄itabat. quātā temptatōnez carnis cōm. ouisset apuit. Cum uero hoc malignus q̄ p̄erat sp̄ us inbianter audiret. & tāto sibi factum lucrū gr. inde cōderet. quāto s̄ctiois uiri animū ad lapsū i p̄dicationis iclmarer. ille sp̄s qui hec eadē fatebat at uixit. qz vsq; ad hoc quoq; die p̄terito uesp̄tima hora eius mentem traxerit. ut in terga eiusdem s̄ctimonialis femine blādiens alapa daret. Tūc malign. us sp̄s & hūani generis atiqu? uimicus. exhortati ut hūc blāde est. ut p̄ficeret quod cepat. quatinus i uime illius singularem inter ceteros palmā teneret. Cūq; iude? qui aduenerat hec uigilās cerneret & magne formidinis ārietate palpitarer. ab eodem sp̄u qui cūctis illic obsequentiū p̄erat iussum est. ut requirerent quisnā esset ille. q̄ iacere in templo eoz ē p̄sūp̄sisset. Qui maligni spiritus p̄gentes & sub. uilius intuentes. crucis misterio signatum uideri. ut mirātesq; dixerūt. Ve uas uacū & signatum. Quibz hoc renūciatibz. cūcta illa malignoz spiritū turba dispauit. Iudeus uero qui hec audiera t ilico surrexit. atq; ad epi scopū cum festinatōne p̄uenit. Quem in ecclesia sua repiens seorsum tulit. ei qua temptatōne ueretur inquisiuit. Cui cōfiteri ep̄? tēptatōnem suā uerecūdatu noluit. Cum uero ille diceret q̄ in illa tali dei famula p̄ui amoris oculos inieciisset. & ad huc ep̄s negaret adūx̄it dicens. Quare negas qd inquireris. qui ad hoc uesp̄e hesterni es p̄ductus ut posteriora ei? alapa ferires. Ad que nimirū uēba deprehensum se episcop? intuens. humiliter ē cōfessus quod p̄ p̄tinaciter negauit. Cui? ruine & uerecundie isdem iudeus p̄silens. qualiter hoc cognouisset. uel ea que in uentū malignoz spiritū de eo audisset. indicauit. Qd ille cognoscens. sese in teram p̄tinus i orationem dedit. moxq; d suo habitaculo non solum eadem dei famulā. s; & omnem quoq; feminam que in eius illic obsequio habitabat expulit. In eodem uero templo appollinis beati andree apostoli repente oratorium fecit & omni illa temptatione carnis funditus caruit. Iudeum uero cui? uisione et increpatione saluatus est ad eternam salutem traxit. **LXXIII.**

De sanctis episcopis dacio mediolanensi et sabino placentino.

Quoniam dacio mediolanensis urbis episcopus causa fidei exactus. ad constantinopolitānam urbem p̄gēt corintheū puenit. Aspexit eminus domū p̄gruentis magnitudinis. eamq; sibi preparari ad hospitandū iussit. Cūq; eiusdem loci incolę dicerent. in ea hūc manere n̄ posse quia multis iam annis hanc dyabolus inhabitaret atq; ideo uacua remansisset. dacio? respōdit dicens.

Immo ideo hospitari in domo eadem debemus. si hanc malignus spūs iuasit. & ab ea hoīm habitatio nem repulit. Itaqz nocte cū uir dei quiesceret. āti- quus hostis inmensis uocibus cepit imitari rugie? leonū. balatus pecorū rudie? afinorum. sibulos ser pētū grūit? porcorū & stridoēs soricū. Cūqz rpe te daciū tot bestiaz uocib? excitatus surzexit ue hementer iratus. & cōtra hostē cepit clamare di- cens. Bene tibi cōtigie miser. & qui imitari domi- num indigne noluit. ecce ut dign? es bestias imi- taris. Ad quā eius uocem deiectionez suā spūs ma- lignus erubuit. qui eandē domū ad exhibenda mō- stra que cōsueuerat. ulterius nō intrauit. Venera- bilis uiri uenācij epī miraculū relatōne cognoui. quod in placencia urbe phibet gestū. In ea nanqz ciuitate sabimū nomie fuisse asserūt. mire uirtutis epm. Cui dum die quadā suus dyacon? nūciaffet qd cursus sui padus alueū egressus. ecclesie agros occupasset. totaqz illic loca nutriendis hominibus pfutura teneret. respondit dicens. Vade & dic ei. Mādat tibi epus ut te cōpescas. & ad ppriū alueū redeas. Quod dyaconus eius audiēs. despexit. & irrisit. Tūc uir domini accersito notario. dictauit dicens. Sabimus domini hiesu xpī seru? pmonico- rium pado. Precipio tibi in nomine dñi hiesu. ut d aluco tuo in locis istis ulterius non exeat. nec ter- ras ecclesie ledere psumas. Atqz eidem notario sb iūxit dicens. Vade hoc scribe. & in aquam eiusdez fluminis pice. Quo facto sanct? uir pceptū sus- cipiens. statim se a terris ecclesie fluminis aq com- pescuit. & ad ppriū alueū reuersa. exire ulterius in loca eadem nō presūpsit. Qua in re petre quid ali- ud qd inobediētū. hoīm duricia cōfūdiē. quādo i- uerue hiesu etiā elemētū irratōabile facti uiri p- ceptis obediuit. LXXV De sancto ysaac.

Temporibus gothorū fait. || spoletano iuxta spoletanā urbem uir uite uenera- bilis ysaac noie. Hic cū pmo de sirie pib? ad spoletanā urbem uenisset. ingress? ecclesiam a custodibus petijt. ut sibi quātum uellet licētia cō- cederet ozandi. eūqz hoīs secretiorib? egredi nō uigerent. Qui mox ad ozādum stetit. diem quoqz terciū i oratōe pegit. Cūqz hoc vn? ex custodib? supbie spū inflatus cerneret unde pficere debuic in de ad defect? damna puenit. Nam hūc silatozē dicere. & uerbo rustico cepit in pastozē clamare. qui se tribus diebus & trib? noctibus orare ante oculos hoīm demonstraret. Qui & pimus uir dei alapa pculsit ut quasi religiose uite simulatoz de ecclesia cum otumelia exiret. Sed hūc repente ul- tor spūs inuasit. & ad uiri dei uestigia strauit. ac p os illius clamare cepit. ysaac me ei qit. ysaac me ei qit. Vir quippe pegrinus quo censereē nomie nesciebat. sed eius nomen ille spūs poidit. q se ab illo posse ei q clamauit. Mox autē super vexati corpus uir dei incubuit. et malign? spūs qui eū i uaserat abscellit. Currere uiri et femine nobiles & ignobiles piter ceperūt. certatimqz eum in suis ra- pere domibus conabatur. Egressus urbē non lō- ge desertū locuz repperit. ibiqz sibi humile habita- culum pstruxit. Ad quem dū multi pgun. exem- plo illius eterne uite accendi desiderio ceperunt. atqz sub eius magisterio in domini seruiciū se dō- runt. Cūqz ei crebro discipuli humiliter inuerēt ut p usu mōasterij possessiones que offerebantur acciper. ille sollicitus sue paupertatis custos fortem sententiā tenebat dicens. Monach? qui i terra pos-

sessionem qrit monachus nō est. Sic quippe metue- bat paupertatis sue securitatem pōere. sicut auari diuites solent pituras diuitias custodire.

LXXVI De quibusdā eius miraculis

Si itaqz pphetie spū. magnisqz miraculis cūctis longe lateqz habitantib? uita ei? inclaruit. Nam die quadā ad uesperz in or- tum monasterij fecit iactare ferramēta. que uita- to nos nomine uangas uocam? dixitqz discipulis suis. Tot uāgas in ortum piciate et citius redite. Nocte uero eadē diuz ex more cū fratrib? ad exhi- bendas laudes domino surzessit pcepit dicēs. Ite et oparijs nostris coquite pulmētum. ut mae pmo sit pacum. Facto autē mane fecit deferri pulm- tum quod pari iusserat. atqz ortum cum fratrib? ingressus quot uāgas iactari pcepit. tot i eo la- borantes oparios inuenit. Ingressi quippe fures fu- erant. sed mutata mente p spūm apprehenderunt uangas qual inuenerūt. et ab ea hora q ingressi sūt quousqz uir domini ad eos ueniret. cuncta orti il- lius spacia que inculta fuerant coluerunt. Quib? uir domini mox ut ingressus est ait. Gaudeat frēs multum laborantes. iā quiescite. Quibus ilico ali- menta que detulerat pbit. eosqz post tanti labo- ris fatigatōnem refecit. Sufficiēter autē refectis ait. Nolite malū facere. Quoties de ortu alqd vul- tis. ad orti aditum uenite. & trāquille petite. cum benedictōne picipite. & a furti prauitate cessate. Quos statim collectis olerib? onustari fecit. Actū qz est ut qui ad ortum nocituri uenerant. cū labo- ris sui premio et repleti ab eo et innocuū rēdirent. Alio quoqz tempe accesserūt ad eum pegrini qdē misericordiam postulātes scissis uestimētis. pānis qz obiti. ita ut pene nudi uiderent. Cūqz hūc ue- stimenta peterēt. eoz uerba uir domini tacit? au- diuit. Qui unum ex discipulis suis pimus silēter uocauit. ei q pceptit dicens. Vade et in illa silua in- tali loco cauam arbozem require. et uestimēta q in ea inueneris affer. Cūqz discipulus abisset. abo- rē ut fuerat iussū exquesiuit. Vestimenta repperit et latē detulit magistro. Que uir dei suscipiēs p- egrinis nudis et petētib? ostēdit et pbit dicēs. Venite. quia nudi estis. ecce tollite et uestite uos. Nec illi induentes. recognouerūt que posuerūt ma- gnoqz pudore osternati sunt. et qui fraudulentē uestimenta querebāt aliena. pfuse receperūt sua. Alio quoqz tempore quidā se eius oratōnibus cō- mendans. sportas duas plenas alimentis ei p pue- rum transmisit. quaz unam isdem puer surripuit atqz in itinere abscondit. unam uero ad dei hoīm detulit. quā uir domini benigne suscipiens. eūdez puerum admonuit dicēs. Grātiās agim? sed uide spo rtam quā in itinere posuisti ne incaute tange- re psumas. quia in eam ingressus est serpens. Esto ergo sollicitus ne si incaute tollere uolueris a spē- te feriaris. Quibus uerbis puer ualde pfusus. re- uersus ad sportam caute attendit. sed eam iā sicut uir domini pdixerat serpens tenebat.

LXXVII De sancto florentio et uiso sibi in solatium dato.

Eodem quoqz tempore in mirsine pūis pū- tia duo uiri in uita et habitu sancte puer- satōnis habitabāt quoz un? eutbici? fra- trum pibus acquiescens multis annis monasteri- um rexit. At ne oratorium in quo pūs habitauit solum remanere potuisset. illic uenerabilem uirū alterum. scz florentium reliquit. In quo dū solus

habicaret. die quadam sese in oratione prostravit. & a domino petijt. ut ei illuc ad habitandum aliquo solatiu donare dignaretur. Qui mox ut opleuit orationem: oratoriū egressus. ante fores vsu reperit stantem. Qui dū ad terrā caput declinaret. nichil: qz feritatis in suis motibus demonstraret. apte dabat icelligi. quod ad viri dei obsequiū venisset. Quod vir domini p̄tinē agnouit. Et quia in eadem cella pecudes quattuor vel quinque remaserant. q̄s omnino deerat qui pasceret & custodiret. eidē vsu p̄cepit dicens. Vade & oves ad pastū eijce. ad sextā vero horam reuertere. Cepit itaqz indefinēter hoc agere. Inuēgebat vsu cura pastoralis. & qual mandere cōsueuerat pascebat oves bestia ieiuna. Cum vir domini ieiunare voluisset. ad nonā p̄cipiebat reuerti vsu cū ouibus. cum vero voluisset ad sextam. & ita in omnibus viri dei mādatis obtemperabat vsus. Cūqz diu hoc agere. cepit in loco eodem tāte virtutis longe lateqz fama crebrescere. Quattuor autē viri ex discipulis venerabilis eubicij vehementer iuidentes. q̄ eozū magister siqz nō faceret. & is qui solus ab eo relictus fuerat. tanto miraculo clarus appareret. eūdem vsu in hodiāntes occiderūt. Quē vsqz ad vesperam expectans cepit affligi. q̄ is quē ex simplicitate multa frater vocare cōsueuerat vsus minime reuertere. Die vero altera p̄xit ad agz vsu p̄ter ouesqz que siturus. quem occisus reperit. sed solite iquirēs citius a quibus fuerat occisus inuenit. Tūc sese i lamentis dedit. fratry magis maliciā. q̄ vsu mortem deplorās. Quem venerandus vir eubicij ad se deductū solari studuit. Sed idem vir domini coram eo doloris magni stimulis accensus imprecatus est dicens. Spero in deo quia in hac vita ante oculos oim ex malicia sua v̄dictā recipient. q̄ nichil se ledentem vsu meum occiderūt. Cuius vocem p̄tinus vltio diuina secuta est. Nā quattuor monachi qui eū de vsu occiderūt. statim morbo elephātino sūt p̄cissi. ita ut mēbris putrescentibus interirent. Quod factū vir dei florentij vehementer expauit. seqz fratribus maledixisse pertimuit. Omni em vite sue tempe flebat quia exauditus fuerat. se crudelē in eozū interitū clamabat homicidam. Idem florentij uir dei egit aliud. quod fileri non debeat. Cum em magna eius opinio longe lateqz crebresceret. quidam dyacon? lōge positus ad eum pergere studuit. ut eius se orationib? commendaret. Qui ad eius cellulam veniēs. omnem locū p̄ circuitum inuenit. inumeris serpentibus plenu. Cūqz vehementer expauisset. clamauit dicens. Serue domini ora. Erat autē tunc miras renitas. Egressus vero florentij oculos ad celum & palmas tetēdit. ut illā pestē sic sciet dñs auferret. Ad cui voces subito celū intonuit. & idē tonitrus omnes illos qui eūdem locū occupauerāt serpentes interemit. Quos dū vir dei florentij interemptos aspiceret. dixit. Ecce occidisti eos dñe. quis eos hinc leuat. Moxqz ad eius vocem tante aues venerūt. quā serpentes occisi fuerūt. Que eos portantes singulos & longi? p̄icientes. locū habitatiōis illius mūdum oino a serpentib? reddiderūt. LXXVIII ¶ De sancto martino solitario.

Nuper quoqz in pte campane vir ualdē venerabilis martinus nomine. in monte marsico solitariā vitā duxit. multisqz ānis in specu angustissimo inclusus fuit. Cui? hoc mira

culū p̄mū fuit. q̄ ut mox se in p̄dicti montis foramine cōtulit ex petra eadem que in semetip̄a cōcaua angustū specū fecerat aque stilla prupit: que martino dei famulo in vsu quotidiano sufficere. & nec pl? adesset nec necessitati deesset. Sed antiqu? hostis eius viribus iuidentis. amicā sibi bestia. scilicet serpentem ingressus. hūc ab eadem habitatiōne eijcere facto terrore est conatus. Cepit etenim serpens in spelūcam venire solo. cum solo. eoqz orante se ante eū sternere. & cū cubante p̄ter cubare. Sed vir sanctus oino imperturbatus. eius oī manū vel pedem extendebat dicens. Si licentiā accepisti ut ferias. ego non prohibeo. Cūqz hoc p̄ trienniū gereret. die quadā antiquus hostis tanta ei? hac cōtinua fortitudine victus infremuit. seqz p̄ deuexu montis latus i p̄cipitiū serpens dedit. omniaqz arbusta loci illius flama ex se exeūte cremauit. Qui in eo q̄ montis latus omne cōbussit. cogente deo monstrare cōpulsus est quāte virtutis fuerat. qui victus abscedebat. Perpende queso iste vir domini in quo montis vertice stetit. qui cum serpente p̄ trienniū iacuit securus. In specu vero illi? magna desup rupis eminebat. que cum ex pte exigua monti videretur affixa. martini celle p̄minens casum suū quotidie & illius meritiū ruitura mīabatur. Itaqz dū ea que uenerat multitudine. conare. si posset sine piculo uiri dei illud igens quod vsuper incubuerat saxum leuare. cūctis uidentib? repete res admirabilis cōtingit. quia moles ipsa quā conabatur euellere. subito ab eisdem laborantibus auulsa ne spelūce martini tectū tangeret. saluū dicit. & quasi serui dei lesionem fugiens lōgius cecidit. Hic cū p̄s i eodem monte se cōtulit. necdū clauso specu habitans. cathena sibi ferrea pedem ligauit. eamqz saxo ex pte altera affixit. ne ei ultra liceret p̄gredi. q̄ cathene eiusde? quātitas tendebatur. Quod uir uite uenerabilis benedict? audiēs cuius supius memoriā feci. ei p̄ discipulum suum mādare curauit. Si es seru? dei. non te teneat cathena ferrea. sed catena xp̄i. Ad quā uocem martinus p̄tinus eandē cōpedem soluit. sed nunq̄ post modū solutū tetendit pedem. ultra locū quō hūc tendere ligatū cōsueuerat. LXXIX ¶ De factis stephano p̄bitero & mena solitario.

Air vite uenerabilis stephanus nomine. ualerie p̄uincie p̄biter fuit. Hui? nostri bonifacij dyaconi & dispensatoris ecclesie agnatiōne p̄tinus. Qui quadā die quasi de itinere domū regressus. mancipio suo negligenter loquēs p̄cepit dicens. Veni dyabole discalcia me. Ad cuius uocem mox ceperūt se caligarū corrigia i summa uelocitate soluere. ut apte constaret q̄ ei ipse q̄ noīatus fuerat ad extrahendas caligas dyabolus obedisset. Quod mox ut p̄biter uidit uehementer expauit. magnisqz uocibus cepit clamare dicens. Recede miser recede. non enim tibi sed mancipio meo sum locutus. Ad cuius uocē p̄tinus recessit & ita ut inuente sunt magna iam ex pte dissolue corrigie remaserunt. Qua in re colligi potest. antiquus hostis qui tam p̄sto est factis corporalibus q̄ nimis insidijs nostris cogitacionibus insistat. Nuper in sannie p̄uincia. quidam uenerandus uir menas nomine solitariam uitā ducebat. qui nichil aliud ad usum suum nisi pauca apum uascula possidebat. Hui? cum longobardus quidam in eiusde? apibus rapinam uoluisset ingerere. p̄s ab eodem uiro uerbo correptus est. & mox p̄ malignū spūm

ante eius uestigia uexatus. **Q**ua ex re factum est. ut sicut omnes incolae. ita etiam apud eandem barbam gentem eius celebre nomen haberet. **S**epe enim ex vicina silua venientes vrsi. apes eius comedere conabantur. quos ille de phensos ferula quam portare psueuerat cecebat. ante cuius vbera inanimissime bestie rugiebant. & fugiebant. & que gladios formidare vix poterant. ex eius manu ictus feruie ptimescebant. **M**aius studium fuit. nil in hoc mundo habere. nil querere. omnes qui ad se caritatis caueniebant ad eterne vite desideria accendere. si quoniam aut quozlibet culpas agnosceret. nunquam ab increpatione pccere. **P**ossessor quidam carterius nomine. in mundo desiderio deuictus. quadam factimoniali femina rapuit. sibi quoque illicito matrimonio coniunxit. **Q**uod mox ut vir domini cognouit. ei per quos potuit quod fuerat dignus audire mandauit. **C**uius ille sceleris sui conscius timeret. & ad virum dei accedere nequaquam presumeret. ne forte hunc aspectu delinquentes solent increparet. fecit oblationes suas. easque iter aliorum oblationes misit. ut eius munera saltem nescire de suscipere. **Q**uod ut ille per spiritum cognouit. presertim & abiecit dicens. **E**go tua oblationem non accipio. quia suam abstulisti deo. **LXXX** **D**e miraculis in quibusdam ecclesijs ostensis

Ad hoc fere quinquaginta quado apud hanc romanam urbem. alueum suum tiberis egressus. tantumque crescens. ut eius vnda super muros urbis influeret. & in ea maximas regias occuparet. apud veronensem urbem fluvius artes excrecens. ad beati zenonis martiris & pontificis ecclesiam venit. **C**uius ecclesie dum essent ianuae aperte. aqua in eam non intrauit. **Q**ue paulisper crescens. usque ad fenestras ecclesie que erant terre proxime peruenit. **S**icque stans aqua ecclesie ianua clausit. ac si illud elementum liquidum in soliditate parietis esset immutatum. **C**uius essent multi interiorum inuenti sed aquarum magnitudine ecclesia omni circumdata que possent egredi non haberent. ibique siti & fame deficere formidarent. ad ecclesie ianua veniebant. & ad bibendum hauriebant aquam. **A**d ostendendum igitur cunctis meritum martiris. & aqua erat ad adiutorium & quasi aqua non erat ad inuadendum locum. **Q**uid autem mirum. si electi quique in carne positi multa facere mirabiliter possunt. quorum ipsa ossa mortua plerumque in multis miraculis viuunt. in valerie namque puincia. res est hec gesta quam narro. **I**bi etenim quidam venerabilis sacerdos defunctus est. & ante ecclesiam sepultus. **Q**uadam autem nocte cum clericis intra ecclesiam psallentibus fur venisset. ut igrisus caulas furtum faceret. veruecem tulit & concitus exiit. **C**um vero peruenisset ad locum ubi vir domini sepultus erat. repente hesit. gressumque mouere non potuit. veruecem quidem de collo deposuit. eumque dimittere voluit sed manu laxare non valuit. factum autem mane. expletisque laudibus dei. ab ecclesia egressi sunt clerici & inuenit ignotum hominem veruecem manu tenentem. **R**es venit in dubium. ut veruecem tollerent an offerret. **S**ed culpe reus citius indicauit penam. **Q**ui se primus in orationem dederunt suis precibus vix obtinere valuerunt. ut qui res eorum venerat rapere. saltem vacare exire mereretur. **C**um ad spoletanam urbem longobardorum episcopus. scilicet arrianus venisset. & locum ubi solennia sua agere non habet. cepit ab eius ciuitatis episcopo ecclesiam petere quam suo errori dedicaret. **Q**uod dum valde episcopus negaret. isdem qui venerat arrianus. beati apostoli pau-

li illuc ecclesiam commisit. sita in se die altero violenter intratum esse professus est. **Q**uod eiusdem ecclesie custos audiens. festinus cucurrit. ecclesiam clausit. feris muniuit. factum autem vespe lampades omnes extinguere. sequens in interioribus abscondit. **I**n ipso autem subsequens noctis crepusculo. arrianus episcopus collecta multitudine aduenit. clausas ecclesie ianuas effringere paratus. **S**ed repente cuncte simul regie diuinitus concussit. abiectis longius feris aperte sunt. atque cum magno sonitu omnia ecclesie claustra pateuerunt. effulgoque desuper lumine. omnes que extincte fuerant lampades accense sunt. **A**rrianus vero episcopus qui vim facturus aduenerat. subita cecitate percussus. & alienis manibus ad suum habitaculum rediit. **Q**uod dum longobardi in eadem regione positi omnes agnoscerent. nequaquam presumpserunt ulterius catholica temerare. **LXXXI** **D**e miraculis in dedicatione cuiusdam ecclesie demonstratis

Arrianorum ecclesia in regione urbis huius que fura dicitur. cum clausa usque ad biennium remansisset. placuit ut fide catholica introductis. illic beati sebastiani & sancte agathe martirum reliquijs dedicari debuisset. **Q**uod & factum est. **N**am cum magna populi multitudine venientes. atque omnipotenti domino laudes canentes. eadem ecclesiam ingressi sumus. **C**umque in ea iam missarum solennia honeste celebrarentur. & per eiusdem loci angustia populi se compremet multitudo. quidam ex his qui extra sacrarium stabant. porcum subito intra suos pedes huc illucque discurre senserunt. **Q**uem dum vnusquisque sentiret. & iuxta se stantibus indicaret. isdem porcum ecclesie ianuas petiit. & omnes per quos transiit in admirationem commouit. sed videre non potuit quauis scire potuisset. **Q**uod idcirco diuina pietas ostendit. ut cunctis pateficeret. quia de loco eodem in unum habitator exiret. **P**er acta igitur missarum solennitate recessimus. **S**ed adhuc nocte eadem magnus in eiusdem ecclesie tectis strepitus factus est. ac si in ea aliqui errando discurrerent. **S**equenti autem nocte grauior sonitus excreuit cum subito tanto terrore insonuit. ac si illa omnis ecclesia a fundamentis fuisset eversa. **E**t primus recessit ac nulla illic ulterius antiqui hostis inquietudo apparuit. sed per terrorem sonitum quem fecit innotuit a loco quem diu tenuerat. quod coactus exibat. **P**er paucos uero dies. in magna serenitate aeris super altare eiusdem ecclesie. nubes celitus descendit. suorumque illud uelamine opuit. omnes ecclesiam tanto terrore ac suauitate odoris repleuit. ut patentibus ianuis nullus illuc presumeret intrare. **E**t sacerdos atque custodes. uel hi qui ad celebranda missarum solennia uenerant. rem uidebant. ingredi minime poterant. & suauitatem mirifici odoris traherent. **D**ie uero alio cum in ea lampades sine lumine dependerent. emissio diuinitus lumine sunt accense. **A**tque post paucos dies. iterum cum expletis missarum solennijs. extinctis lampadibus. custos ex eadem ecclesia egressus fuisset post paululum intrauit. & lampades quas extinctas repererat reperit. quas negligenter extinctas se credidit. atque eas iam sollicitius extinxit. **Q**ui exiens ecclesiam clausit. **S**ed post horarum trium spacium regressus est. et lucentes lampades quas extinctas repererat inuenit. ut uidelicet ex illo lumine aperte claresceret. quia locus ille de tenebris ad lucem uenisset.

LXXXII **D**e sancto gregorio quod sancti eleuterij precibus robore corporis accepit et de sancto maximiano

127

Quoniam ergo quodam tempore in monasterio positus. incisionem vitalium patere. crebrisque angustiis per horarum momenta ad exitum propinquarem. quam medici molestiam greco eloquio sincopin vocant. & nisi me frequenter frateres cibo reficerent. vitalis michi spiritus interdicti videretur. paschalis superuenit dies. Et cum sacratissimo sabbato in quo omnes & etiam pauli pueri ieiunant. ego ieiunare non potuissem. cepi plus merore quam infirmitate deficere. Sed tristis animus consilium citius inuenit. ut eleutherium virum dei secreto in oratorio ducerem. eumque peterem. quatinus ut michi die illo ad ieiunandum virtus daretur. suis apud dominum precibus obtineret. Quod factum est. Nam mox ut oratorium ingressi sumus a me humiliter postulatus. sese cum lacrimis in orationem dedit & post paululum completa oratione exiit. & ad vocem benedictionis illius. virtuteque tanta me stomachus accepit. ut michi fuditus a memoria tolleretur cibus & egritudo. Et cepi mirari quis essem quis fuerim. Quia & cum ad animam redibat infirmitas. nichil in me ex his que memineram recognoscebam. Cuiusque dispositione monasterium occupata mens esset. obliuiscerbar fuditus egritudinis mee. Si vero ut dixi rediret egritudo ad memoriam. cum tam fortes me esse sentirem. mirabar si non comedissem. Qui ad vesperum veniens tanta me fortitudinis inuenit. ut si voluissem ieiunium usque ad diem alterum trahere potuissem. Sicque factum est. ut in me pariter ea etiam de illo vera esse. quibus ipse minime interfuissem. Dum iussione pontificis mei in constantinopolitane urbis palatio responsis ecclesiasticis deseruirem. illuc ad me venerabilis maximianus caritate exigente cum fratribus uenit. Qui cum ad monasterium meum romam rediret. in mari adriatico nimia tempestate deprehensus. inestimabili ordine & inusitato miraculo. erga se cunctosque qui cum eo aderant omnipotentis dei & iram cognouit & gratiam. Nam cum in eorum morte uentorum nimietatibus eleuati fluctus seuirent. ex nauis clauis sunt positae. arbor abscissa est. vela in undis pieceta. totumque vas nauis quassatum nimis fluctibus ab omni fuerat epage sua dissolutum. Rimis itaque patentibus intravit mare atque usque ad superiores tabulas impleuit naues. ita ut non tam nauis inter undas. quam undam intra nauem esse uiderentur. Tunc in eadem naui residerentes non iam ex mortis vicinia. sed ex ipsa eius presentia & uisione turbati. omnes sibi met pacem dederunt corpus & sanguinem redemptoris acceperunt. deo se singuli commendantes. Sed omnipotens deus qui mentes eorum mirabiliter terruit. eorum quoque uicibus mirabiliter seruauit. Nam diebus. unius nauis usque ad superiores tabulas aquis plena propinquum iter pagem enatauit. Nono autem die in corronensis castris portum deducta est. ubi cum omnes egressi fuissent incolumes. mox in eiusdem portus profundum nauis demersa est. ac si illis egredientibus pondere subleuatione caruisset. LXXXIII. De viro dei sancto & eius transitu.

Quoniam quodam a longobardis captus quidam dyaconus tenebatur ligatus. eumque ipsi qui tenuerant interficere cogitabant. Ad uespascente autem die. vir dei sanctolus ab eisdem longobardis petiit. ut relaxari eiusque uita concedi debuisset. Quod posse se facere oino negauerunt. Cuiusque morte illius deliberasse eos cernebat. petiit ut sibi ad custodiam tradi debuisset. Cui primus responde-

runt. Tibi quidem eum damus ad custodiendum. sed ea conditione interposita. ut si ipse fugerit pro eo ipso moriaris. Quod uir domini libenter accipiens. per dictum dyaconum in sua suscepit. Non est media cum longobardos omnes somno graui depresso aspiceret. excitauit eum & ait. Surge et uade. fuge liberet te omnipotens dominus. Sed isdem dyaconus permissionis eius non timens respondit dicens. Fugere pater non possum. quia si ego fugero pro me sine dubio moriaris. Quae uir domini sanctolus ad fugiendum compulsi dicens. Surge & uade. omnipotens dominus te eripiet. nam ego in manus eius sum. tamen in me possum facere. quantum ipse permiserit. Fugit itaque dyaconus. et quasi deceptus in medio fidei uisus remansit. Facto igitur mane longobardi qui dyaconum ad custodiendum dederant uenerunt. et quem dederant petierunt. Sed hunc uenerandus presbiter fugisse respondit. Tunc omnibus qui illic aderant longobardis placuit. ut eum capite truncare debuisset. quatenus sine graui cruciatu uita eius compendiosa morte terminaret. Venerandus igitur uir inter armatos deductus. ad sua arma statim cucurrit. Nam petiit. ut si bi paululum orandi licentia daretur. Cui dum concessum fuisset. in terra se strauit et orauit. Qui dum paulo diutius oraret. hunc electus interfecto calce pulsauit ut surgeret dicens. Surge et flexu genuum tende ceruicem. Surrexit autem uir domini genuum flexit. et ceruicem tetendit. Sed res collo. eductam contra se spatam inuenit. hoc unum ferre publice dixisse. Sancte iohannes suscipe illam. Tunc electus carnifex euagmatum gladium tenens. ac nisu forti in altum brachium percussurus leuauit. sed deponere nullo modo potuit. Nam repente dirigit. et erecto in celum gladio brachium inflexibile remansit. Tunc omnis longobardorum turba que ad illud mortis spectaculum aderat. in laudis fauorem conuersa mirari cepit. uirumque dei cum timore uenerari. quia profecto claruerat cuius sanctitatis esset. qui carnificis sui brachium in aere ligasset. Itaque postulat ut surgeret. surrexit. postulatus ut brachium sui carnificis sanaret. negauit dicens. Ego pro eo nullo modo orabo. nisi michi ante iuramentum dederit. quod cum manu ista christianum hominem non occidat. Omnes igitur tante uirtutis hominem cognoscentes. boues & iumenta que depredati fuerant. certatim ei offerre iumentum uolebant. Sed uir domini tale munus suscipere renuit. munus autem bone mercedis. quod dicitur dicens. Si michi uultis aliquid concedere. omnes captiuos quos habetis michi tribuite. ut habeam unde pro uobis debeam orare. LXXXIII.

De uita anime post obitum.
Ex libro quarto.

Quoniam animales quique quia inuisibilia scire non ualent per experimentum dubitant utrum ne sit quod corporalibus oculis non uident. Que nimium dubietas primo penti nostro esse non potuit quia exclusus a paradisi gaudiis. hoc quod amiserat quoniam uiderat recolebat. Hi autem sentire uel recollere audita non possunt. qui eorum nullum sicut ille saltem de preterito experimentum tenent. Ac si enim pregnans mulier mittatur in carcerem. ibique puerum pariat. qui natus in carcere nutriatur & crescat. cui si fortasse mater que hunc genuit. solam lunam. stellas. montes. & campos uolantes aues currentes equos nominet. ille uero qui est in carcere natus et nutritus. nichil aliud quam tenebras carceris sciat. et hoc quidem esse audiat. sed quia ea per

experimentum nō nouit. veraciter esse diffidit. Ita i
 hac exiliū sui cecitate nati homines. dum esse sūma
 atq; inuisibilia audiunt. diffidūt an vera sint. quia
 sola hec infirma in quibus nati sunt visibilia noue
 runt. Vnde factū est. vt ipse inuisibilium & visibi
 lium creator spūsanctus ad corda nostra mitte
 ret. quatinus p̄ eum viuificati crederem. que ad
 huc scire p̄ experimentū non possum. Quot quō
 ergo hunc spūm hereditatis nostre pignus accepi
 mus. de vita inuisibilium non dubitam. Nam quia
 post mortem carnis uiuat aīma. patet ratio sed fi
 dei admixta. Et quidnam sancti apli & martires
 xpi presentē vitam despicerent. pro amore dei ani
 mas ponerent. nisi certiorē animarū vitam suble
 qui scirent. Et ecce hi qui aīmas in morte posuerūt
 atq; aīmarum vitam post mortem carnis esse cre
 diderunt. quorūdam miraculis coruscant. Ad ex
 empta nāq; eorū corpora uiuentes egri ueniūt. &
 sanantur. Si igitur uitā aīme manentis i corpore
 deprehēdis ex motu mēbrorū. cur non ppendis vi
 tam aīme post corpus. & iam p̄ ossa mortua i vir
 tute miraculoz. Nam & multi nostrorū mēcis oculo
 lum fide pura & uerbi oratōe mūdātes. egredien
 tes ex carne aīmas frequenter uiderunt.

LXXXV. Exēpla quedā ad hoc pbandum.

Uenerabilis pater noīe spes. mōasteria cō
 struxit. Cui cū iam āni quadragēsimi fuisset
 in cecitate temp̄ exemptū. ei domini
 lumē reddidit. uicinū suū obitū denūciauit. atq;
 ut monasterijs circūquaq; p̄structis uerbū uite p̄
 dicaret. amonuit. quatinū corpis recepto lumine.
 uisitatis in circūu fratribus cordis lumen aperi
 ret. Qui statim iussis obtempās fratry cenobia cir
 cūiuit. mandata uite que agendo didicerat p̄dica
 uit. Quicōdecimo igit die ad monasteriū suū pa
 cta p̄dicatōe reuersus est. ibiq; fratribus puoca
 tis altās in medio sacramentū dñici corpis & san
 guinis sūpsit. moxq; cū eis mysticos psalmoz cāt
 exorsus est. Qui illis psallentib; oratōni intēnt
 aīmā reddidit. Omnes uero fratres qui aderant.
 ex ore eius exisse colūbam uiderūt. que mox apto
 tecto oratorij egressa. aspicientib; fratrib; penē
 b̄ celū. In eadem puincia miris contigisse refere
 uat abbas stephā. q̄ p̄biter q̄dam cōmissam sibi
 cū magno timore domini r̄gebat ecclesiā. Qui ex
 tpe ordinis accepti. p̄biterā suam ut sororem dili
 gens. sed quasi hostem cauens. ad se p̄pius accede
 re nūq; sinebat. Anno q̄ragesimo ordinarōis sue
 inardescēte grauerē febre corrept; . ad extrema
 deuictus est. Sed cū eum p̄biterā sua cōspicēt.
 solucis iā mēbris quasi in morte distensū. si q̄ ad
 huc ei uitale spiramen inesset. naribus eius apposi
 ta curauit aure dimoscere. Quod ille sentiens cui
 tenuissim; merat flat;. quāto ualuit erupit dicēs
 Recede a me mulier adhuc ignicul; uiuit. paleaz
 tolle. Alla recedente. crescente uirtute corpis. cū
 maḡ cepit leticia clamare dicēs. Bene ueniunt dñi
 mei bñ ueniūt dñi mei. q̄ ad t̄cillū suū uelut
 estis d̄gēti cōuenire. Venio uenio. Gr̄as ago gra
 tias ago. Cūq; hec iterata crebro uoce repeteret
 quibus hoc diceret noti sui qui illū circūsteterant
 requirebant. Quibus ille admirādo r̄ndit. Nūquid
 cōuenisse hic sanctos apostolos nō uidetis. p̄t̄z
 & paulū p̄mos apostolorū nō aspicitis. Ad quos
 iterum conuersus dicebat. Ecce uenio. & ecce ue
 nio. Atq; inter hec uerba animam reddidit.

LXXXVI. De uiro dei suulo et ei; trāitu:

Sciendū est. quia sepe aīmabus exeunti
 b; electorū dulcedo sol; laudis celestis
 erupē vt dū illa libenter audiūt. disso
 lutōnem carnis ab anima sentire minime p̄mittāt.
 Vnde in omelij; quoq; euāgelij iā narasse me me
 mini. q̄ in ea porticu que eūtib; ad ecclesiā beati
 clementis est puia. fuit qui dā seruul; noīe cuius
 te quoq; non ambigo meminisse qui paup. quidez
 reb;. sed meritis diues erat. que longa egritudo
 dissoluerat. Nā ex quo illū scire potuim;. vsq; ad
 finē uite paliticus iacebat. Quid dicā quia stare n̄
 poterat. qui nunq; in lecto surgere sed ad sedēdū
 valebat. nunq; manum suam ad os ducere. nūq; se
 potuit in lacus aliud declinare. Huic ad seruicōdū
 mater cū fratre aderat. & quidquid ex elemosinis
 potuisset accipere. hoc eorū manibus pauperibus
 erogabat. Nequa p̄ literas nouerat. sed scripture
 sacre sibi met̄ codices emerat. et religiofos quos q;
 in hospitalitate suscipiens. hos coram se legere stu
 diose faciebat. Factumq; est vt iuxta modū suum
 plene sacrā scripturā disceret. cū sicut dixi literas
 funditus ignozaret. Studebat in dolore semp gra
 tias agere. hīmnis dei et laudibus diebus et nocti
 bus vacare. Sed cū iā t̄pus esset vt tanta eius pati
 entia remunerari d̄buisset. m̄brorū dolor ad uicālia
 redijt. Cūq; se mori iā p̄ximū agnouit p̄gri
 nos uiros atq; i hospitalitate susceptos admonu
 it vt surgezent. et cū eo psalmos pro expectatōne
 exitus decantarent. Cūq; cū eis et ipse moriens
 psalleret. uoces psallentiū repente cōpescuit cum
 terrore magni clamoris. dicēs. Tacete tacete. Nun
 quid non auditis. quāte resonant uoces i celo. Et
 dū ad easdem laudes quas itus audierat. aurē cor
 tis intenderet. sancta illa aīma carne soluta est.
 Quae se exeunte tāta illic fragrantia odoris aspsa ē
 ut omēs illi qui aderant inestimabili suauitate re
 plerentur. LXXXVII. De puili blasfemi i
 teritu et dura morte quorundā sanctorū.

Quoniam hūanū genus multis atq; inumeris
 uicijs sit subiectus. hierlm celestis maxi
 mā p̄tē ex puulis uel infantibus arbitroz
 posse cōpleri. Et si omēs baptizatos infantes atq;
 in eadē infantia morientes ingredi regnū celeste
 credendum est. omēs tamen puulos qui scilicet iā
 loqui possunt. regna celestia ingredi credēdū non
 est. quia non nullis puulis eiusdē regni celestis ad
 itus a parentibus clauditur si male nutriātur. Nā
 quidā uir cūctis in hac urbe notissim;. ante trien
 niam filiu; habuit ānoz sicut arbitroz q̄nq;. Quē
 nimis cānaliter diligēs. remisse nutrebat. atq; is dē
 puulus (quod dictū graue ē) mox ut eius animo
 aliquid obstiteret. maiestatē dei blasphemare cōsue
 uerat. Qui in hac ante trienniu; mortalitate p̄cus
 sus. uenit ad mortē. Cūq; euz suus pater in sinu
 tenezet. sicut hi testati sunt qui p̄sentes fuerunt.
 ad se malignos spūs uenisse t̄mentib;. oculis pu
 er aspiciens. cepit clamare. Obsta pater. obsta pa
 ter. Qui clamans declabat faciē. vt se ab eis in si
 nu patris absconderet. Quez cum ille t̄mentē re
 quirezet quid uideret. puer adiunxit dicēs. Mau
 ri homines uenerunt. qui me tollere uolunt. Qui
 cum hoc dixisset. maiestatis nomen p̄tinus blasfe
 mauit. et statim animam reddidit. Vt em̄ om̄ipo
 tēs de; ostenderet p̄ quo reatu talib; fuiss; execu
 toribus traditus. unde uiuentem pater suus nolu
 it corrigere. hoc morientem permisit iterare. quare
 n; reatū suum pater eius agnosceret. q̄ puuli fili

nam negligens. nō puulū peccatorē gehēne igni:
bus nutrisset. Longobardi seuiētes duos mona:
chos in ramis vnius arboris suspēderūt. Qui su:
spensi eodem die defuncti sunt. Facto aut vespe
vtrorūq; eorum spūs claris illic aptisq; vocibus
psallere ceperūt. vt ipi quoq; q̄ eos occiderāt euz
voces psallentiū audirēt. nimirū mirati terrentē.
Electi ergo q̄ p̄culdubio ad p̄petuā vitāz tendūt
quid eis obest. si ad modicū dure moriantē. Et est
fortasse eoz nōnunquā culpa licet mīma q̄ in ea d̄
debeat & morte refecari. Nā vir dei p̄tra samariā
missus. q̄a p̄ inobediētiā in itinere comedit. hūc
leo eodem itinere occidit. Sed statim illic scripēū
est. q̄a stetit leo iuxta asinū & nō comedit de cada
uere. Ex q̄ re ostendit̄ qd̄ peccatuz inobediētiē in
ip̄a fuerit morte laxatū. q̄a isdē leo quē viuētem
psumpsit occidere. vtigere non psumpsit occiduz.

LXXXVIII. De quozūdā obitu diuini:
tus reuelato.

In moāsterio meo q̄dam frater añ de cē:
mū gerūciū dicebat. qui cū graui mole:
stia corpis fuisset de p̄sulis. in visione no:
cturna albatos viros descendere de supioribus a:
spexit. Qui dū corā lecto iacentis assisterēt. vnus
eoz dixit. Ad hō veni? vt d̄ moāsterio gregatios
quosdā fratres in militiā miteam? atq; alteri p̄e:
cipiens adiūxit. Scribe marcellum. valētinianum.
agnellū atq; alios quoz nūc mīme recordor. Qui
bus expletis. addidit dicens. Scribe & hūc p̄sum
q̄ nos aspicit. Ex q̄ visione certū reddidit̄ p̄dictus
frater. facto mane innotuit fratribz. q̄ & q̄ essent
ex eadē cella morituri. quos se etiā denūciatū eē
secuturū. Tū die altero p̄dicti fratres mori cepe:
runt. atq; sub eodē ordine se in morte secuti sunt
quo fuerāt in descriptōe noīati. Ad extremū vō
& ip̄e obiit. In portuēsis ciuitatis moāsterio mel:
litus moāchus infirmat. felici ep̄o se consolāti re:
spondit. cursus sui t̄pa esse p̄pleta. dicēs apparuit
se sibi iuuenē. atq; epl̄as detulisse dicentē. Aperi:
& lege. Quibz aptis asseruit. q̄a se & omēs q̄ eoz
dem t̄pe a p̄dicto ep̄iscopo in pasca fuerāt bapti:
zati. scriptos in eisdē ep̄istol̄ literis aureis inuenit
Prīmū q̄dem vt dicebat nomē suū repit. ac deīde
oīm i illo t̄pe baptizatoz. Qua de re certū tenuit
& se & illos de hac vita esse sub celeritate migra:
turos. Factūq; ē vt die eadē ip̄e moreretur. atq;
post eū cūcti illi qui baptizati fuerant. ita secuti
sunt vt intra paucos dies eorū nullus in hac vita
remāceret. i ea mortalitate que patricij narsi tem:
poribz hanc vrbē vehemēter afflixit. in domo va:
leriani puer armētarius fuit. p̄cipue simplicitatis
& huilitatis. Cū vero eiusdē domus eadem clade
vastaret. idēz puer percussus est. & vsq; ad extre:
mum deductus. Qui subito sublatu a p̄sentibus
rediit. sibiq; dñm suū vocari fecit. Cui ait. Ego
i celo fui & q̄ de hac domo morituri sunt agnouit.
Ille & ille atq; ille morituri sunt. Tu vero ne ti:
meas. quia hoc t̄pe moritur? nō es. Vt vero scias
qd̄ me in celo fuisse verū fateor. Ecce accepi illic
vt linguis oībns loquar. Cui tūc grece dominus
suus locutus est. atq; ita ille in eadē lingua respō:
dit. vt cuncti qui aderant mirarent. In ea quoq;
domo p̄dicti narsi spatari? bulgar manebat. qui
festine ad egrum deduct? ei bulgarica lingua locu:
tus est. Sed ita puer ille in yralia nat? & nutritus
i eadē barbara locutōne respōdit. achi ex eadem
fuisse gēte generat? sed die terciō quo occulto

dei iudicio nescitur. man? ac brachia lacertozq;
suis dētib? lanauit. atq; ita de corpe exiuit. Quo
mortuo. omēs illi quos p̄dixerat ex hac p̄tin? lu:
ce subtracti sūt. Nullusq; i illa domo eadem tem:
pestate defunctus ē. qui voce illi? denūciat? non
esset. LXXXIX. De igne gehēnali q̄ iam
reprobos exurit.

Icut aut electos beatitudo letificat. ita
credī necesse est q̄ a die exitus sui ignis
reprobos exurit. Ignē vero gehēne cor:
porēū esse non ābigō. in quo certū est corpa cru:
diari. Gothoz tempe quidā spectabilis vir repera:
tus noīe venit ad mortē. Cūq; iam mortuū fami:
lia lugeret. subito redijt. Et ait. Citius ad ecclesiā
beati laurencij martiris que ex nomie p̄ditozis da:
masi vocatur. p̄ uerum mittite. & qd̄ de tiburto
p̄bitero agat? videat. & renūciare festinet. Qui
videlicet tunc tiburto carnalibus desiderijs sub:
iacere ferebat. Cū vero puer pergeret. narrauit
isdem repatus qui ad se reuersus fuerat. q̄ illum
vbi ductus fuerat agnouit dicens. Paratus fue:
rat roguis igēs. deductus aut tiburto p̄bitero &
in eo est superposit? atq; supposito igne concre:
matus. Alius aut pabatur roguis. cui? a terra m:
celū cacumen tendi videbat. Cui emissa voce clā:
matum est cui? esset. His igitur dictis. statim re:
paratus defunctus est. Puer vero q̄ ad tiburto
transmissus fuerat. iam eū mortuū inuenit. Qui
dam curialis sacratissimo pascale sabbato iuuenē
la m cuiusdā filiā i baptisate suscepit. Qui post
ieiunium domū reuersus. multoq; vmo inebriat?
eadem filiā suaz secū manere petijt. eamq; nocte
illa qd̄ dictū nefas est perdidit. Cūq; mane scō
surrexissz. reus cogitare cepit. vt ad balneū perge:
ret. achi aqua balneū laualet maculaz peccati. Per:
rexit igitur. lauit. cepitq; trepidare ecclesiā ingre:
di. Sed si tanto die non iret ad ecclesiā. erubescē:
bat hoies. si vero iret pertimescebat dei iudicium
Vicit itaq; humana verecūdiā. perrexit ad eccle:
siam. sed tremebundus ac pauens stare cepit. per:
singula momēta suspectus qua hora immūdo spi:
rituū traderet. & coram oīni populo vexaret. Cū
q; vehemēter timeret. ei i illa missarū celebrare
nil contigit. Qui letus exijt. & die altero ecclesiā
securus intravit. factū est vt p̄ sex cōtinuos dies
let? ac secur? p̄cederet. estimās q̄ ei? scelus dñs
aut non vidisset. aut misericorditer visum dimi:
sisset. Die aut. vij. subita morte defunct? ē. Cū
q; sepulture traditus fuisset. p̄ longū tēpus cun:
ctis videntibus de sepulcro illius flama exijt &
tamdiu ossa ei? cremauit quousq; omē septicū
psumeret. & terra q̄ in tumulo collecta fuerat de
fossa videretur. Quod videlicet omnipotēs deus
faciens ostēdit qd̄ ei? aīa in occulto p̄tulit. cuius
etiā corpus añ huānos oculos flama psupsit.

XC. Ignē illuz etiam in p̄senti mortali:
bus ad terrorem deus ostendit.

Ille vulcani in sicilia. vt solent narrare q̄
nouerunt. laxatis quotidie sinibus sic ex:
erescunt. vt mūdi termio p̄pinquāte. qn:
to certū est illuc ampli? exurendos colligi. tanto
& eadē tormētoz loca ampli? videantur appere.
Quod omnipotēs deus ad corruptōem viuētiū
in hoc mūdo voluit ostēdi. vt mentes infidelium
que inferni tormēta esse non credunt. tormēto:
rum loca videant. que audita credere recusant.
Messozes aut angeli zizania ad comburendum in

fasciculos ligant. compares paribus in tormētis
similibus sociāt. ut superbi cū superbis. luxuriosi
cū luxuriosis ardeant. Superna quoq; pietas ex
magna misericordie sue largitate disponit. ut nō
nulli etiam post exitū repente ad corpus redeāt
& tormēta inferiorū q̄ audita n̄ crediderāt. saltem
vīsa ptimescāt. Nā illustris vir stephanus quē bñ
nosti. de semetip̄o mihi narrare psueuerat. q̄a ī cō
stantinopolitana vrbe p̄ quadā causa demorat?
molestia corp̄is supueniēte defunctus ē. Cūq; me
dicus atq; pigmentari? ad apiendū eum atq; con
diendū esset q̄ situs. & die eodē mīme inuenit. sub
sequenti nocte iacuit inhumatū corp̄. Qui du
ctus ad inferni loca vidit multa que prius audita
nō credidit. Sed cū p̄sidenti illic iudici p̄sentatus
fuisse. ab eo receptus non ē. ita ut diceret. Non
hunc deduci. sed stephanū ferrariū iussi. Qui sta
tim reductus ī corp̄e ē. & stephanus ferrari? q̄ iu
xta eū habitabat eadē hora defunctus est. Sicq;
p̄batuz est vera fuisse verba q̄ audierat. tum hec
effectus mortis stephani demōstrauit.

XCI De visione cuidā militi ostensa.

Ante triēnium quoq; in hac pestilētia q̄
hanc urbē clade vehemētissima depopu
lauit. in q̄ etiā corp̄ali visu sagitte celi
tus venire & singulos quosq; ferire videbant. sic
nosti. stephanus idem defunctus est. Quidā vero
miles in hac eadē nostra vrbe p̄cussus. ad extre
ma puenit. Qui eductus ex corp̄e exanimis iacuit
sed citius rediit. & q̄ cū eo fuerat gesta narrauit.
Aiebat enī sic tunc res eadē etiā multis innotuit
q̄a p̄nt erat sub quo niger atq; caliginosus fetor
is intolerabilis nebulā exalās fluiui? decurrebat
Trāfacto autē ponte amena erāt prata atq; virētia
odōiferis herbaz florib? exornata. in q̄bus alba
torū boīm puenticula esse videbant. Tantusq; ī
loco eodē odor suauitatis inerat ut ip̄a suauitatis
fragrātia illic deambulātes habitātesq; satiare. Ibi
māsones diuersorū singule. magnitudie lucis ple
ne. Ibi quedā mire potētie edificabat domus. que
aureis videbat latercul? ostrui. sed cui? eēt nō po
tuit agnosci. Erant vero sup ripā p̄dicti flumis
nōnulla habitacula. s; alia exurgētis fetoris ne
bula tangebant. alia autē exurgēs fetor a flumine
mīme tāgebat. Hec vero erat ī p̄dicto pōte pro
batō. ut quisquis p̄ eū iniustoz velle trāsire. ī te
nebroso fetentiq; flumio laberet. Iusti vero q̄bus
culpa nō assisteret. securo p̄ eum gressu ac libero
ad loca amena puenirent. Ibi se etiā petrū ecclesia
stice familie maiorē. q̄ añ quadriēniū defunctus ē
deorsū positū ī locis teterrimis magno ferri pō
dere ligatū ac de p̄ssuz vidisse ofessus est. Qui dū
requireret cur ita esset. ea se dixit audisse q̄ nos q̄
eū ī hac ecclīastica domo nouim? sciētes ei? acta
recolim? Dicitū nāq; est. hec idcirco patit. q̄a si
quid ei p̄ faciēda vltōne videbat ad īferēdas pla
gas plus ex crudelitatis desiderio q̄ ex obediētia
seruebat. Quod sic fuisse. nullus q̄ illum nouit
ignorat. Ibi se etiā quedam pegrinū p̄sbiteruz vi
disse fatebat. qui ad p̄dictū pontē veniens tanta
p̄ eū auctoritate trāsire q̄nta & h̄ sinceritate vixit.

XCH Qualiter misericordibus elemosine
sue post mortē suffragantur.

Theodem quoq; pōte hunc quē p̄fixi stephanus
se recognouisse testat? est. Qui dū trāsire voluit
set. ei? pes lapsus ē. & ex medio corpore iā extra
pontē deiectus a quibusdā viris teterrimis ex

flumie surgentib? per coxas deorsum. atq; a qui
busdā albatis & speciosissimis viris. cepit p̄ bra
chia sursum trahi. Cūq; hoc luctamē esset. & hūc
boni sursum. mali deorsum traherēt. ip̄e q̄ hoc vi
debat ad corp? reuersus ē. & q̄ de eo pleni? ge
stū sit. mīme agnouit. Qua ī re de eiusdē stephā
vita dāe intelligi. quia in eo mala carnis cum ele
mosinaz opatōne certabant. Qui enī p̄ coxas de
orsum. p̄ brachia trahēbat sursum. patet nimiruz
quia elemosinas amauerat. & carnis vicij? p̄fecte
nō restiterat. que eū deorsum trahēbat. Sed ī illo
oculto arbitrij examie quid ī eo vicerit. & nos
& eū qui vidit & reuocat? est later. Constat tñ
quia idem stephanus. postq̄ sic supius narraui. &
inferni loca vidit. & ad corp? rediit. p̄fecte vitaz
mīme correxit. **Petrus.** Quid ē hoc q̄so te. q̄
ī amēnis locis cuiusdā dom? laterculis aureis e
dificari videbat. Ridiculū valde est. si credim?. q̄
ī illa vita adhuc metallalib? egeamus. **Gre
gorius.** Quis hoc si sanū sapit intelligat. sed ex
eo q̄d illic ostensum est. quisquis ille ē cui mansio
ista ofruitur. apte datur intelligi. quid ē q̄d hic
opatur. Nam qm̄ premiū lucis eterne elemosinaz
largitate pmerebitur. nimirū cōstat. q̄a auro edi
ficat māsonē suam. Quod enī supius memoriam
feci ut dicerem. isdē miles q̄ hoc viderat narrabat
q̄ eosdē laterculos aureos ad edificatōz domus
fenes ac iuuenes puelle & pueri ferebat. Qua ex
re colligitur. quia hi quib? hic pietas facta ē. ip̄i
illic opatores esse videbant. Sic etiā quidā iuxta
nos deus dedit nomie religiosus habitabat. qui
calciamēta solebat opari. De quo alter p̄ reuelati
onem vidit. q̄ eius domus edificabat. sed ī ea cō
structores sui solo die sabbati videbant operari.
Qui eiusdē viri postmodū subtiliter vitā req̄rēs. ī
uenit. q̄a ex hīs que diebus singul? laborabat. q̄d
quid ex victu atq; vestitu supesse potuisset. die
sabbati ad beati petri ecclesiā deferre psueuerat.
atq; indigentibus erogare.

XCH De ī
quieto theodoro qui draconi traditus penituit &
ypocrita moācho qui a dracone liberari n̄ valuit

Inquiet? valde theodor? noie puer fuit.
qui ī meū moāsteriū fratrem suū necessi
tate magis q̄ volūtate secut? est. Cui ni
miū graue erat. si quis p̄ sua aliq̄ salute loquere
tur. bona autē non solū facere. sed etiā audire n̄ po
terat. Nunq̄ se ad sancte ouerfatōis habitū vei
re iurādo. irascēdo. deridēdo testabat. In hac at
pestilētia. q̄ nup huius vr̄bis populū maḡ ex p̄e
sumpsit. p̄cussus ī īguine ē deductus ad mortem
Cūq; extremū spiritū ageret. ouenerunt fratres.
ut egressū illi? orādo p̄regerēt. Iam corp? ei? ab
extrema fuerat p̄e mortuū. ī solo tantūmodo pe
ctore vital? adhuc calor ābelabat. Cūcti autē fra
tres tanto p̄ eo ceperūt enixius orare. q̄nto eum
iam videbant sub celeritate discedere. Tñ repen
te cepit eis dē assistētib? fratrib? clamare atq; cū
magnis vocib? oratōes eoz interrūpe. dicēs. Re
cedite. recedite. Ecce draconi ad deuorandū datus
sum. qui p̄pter vestrā p̄ntiā deuorare me n̄ potest
caput meū ī suo ore iam absorbit. Date locum
ut non me amplius cruciet. sed faciat q̄d factur?
est. Si ei ad deuorandum datus sum. quare pro
pter vos moras parior. Tūc fratres ceperunt ei
dicere. Quid est quod loqueris frater. Signum
tibi sancte crucis impime. Respondebat ille euz
magnis clamorib? dicens. Volo me signare. sed

non possum. quia squamis huius draconis p̄mor
Cunq; hec fratres audirent. prostrati in terram
cum lacrimis ceperunt pro ereptione illius vehe-
mentius orare. Et ecce subito cepit eger cum ma-
gnis vocibus clamare. dicens. Gratias deo. ecce
draco qui me ad deuorandū acceperat fugit. or-
rationibus vestris expulsus stare nō potuit. Pro
peccatis meis modo intercedite. quia uereri para-
tus sum. & secularē vitam funditus relinquere.
Homo ergo qui sicut iam dictū est ab extrema
corpis fuerat p̄te p̄mortuus. reseruatus ad vitā
toto ad deū corde conuersus ē. At contra quōdam
monasteriū cōgalaton dicit. in quo quidam mona-
chus magne estimatōnis habebat. moribus atq;
in omī sua actione compositus. Sicut ex sine res-
patuit. longe aliē q̄ appebat fuit. Nam corpis su-
perueniente molestia. fratres ad se omēs cōgre-
gari fecit. At illi tali ut putabant viro moriente.
magnum quid ac delectabile se ab eo audire credi-
derunt. Quibus ip̄e afflictus & tremēs opulsus
ē p̄de. cui hosti tradit? cogebat exire. Nam dixit
Quādo me vobiscū ieiunare credebatis. occulte
comedebā. Quare nūc ecce ad deuorandū draconi
eraditus sum. qui cauda sua genua pedesq; liga-
uit. Caput vero suū intra meū os mittens. sp̄m
meū cibens abstrahit. Quibus dictis statū de
functus est. atq; ut penitendo liberari potuisset
a dracone quē viderat expectatus non est.

XCIII. De igne purgatorij & pascasio
dyacono.

Quibusdā vero leuib; culpīs esse ante
iudicium purgatorij ignis est credendus
p̄ eo qd̄ veritas dicit. quia si quis in san-
cto sp̄u blasfemiā dixerit. neq; in hoc seculo remi-
tetur ei. neq; in futuro. In qua sententiā dāc̄ intelli-
gi quāsdā culpas in hoc seculo. quāsdā vero in fu-
turo posse relaxari. Quod em̄ de vno negat. con-
sequēs intellectus patz. quia de quibusdā dcedit
Sed de paruis minimisq; peccatis fieri posse cre-
dendū est. sicut ē assiduus ociosus sermo. imode-
ratus risus. cura rei familiaris. aut in nō grauib;
rebus error ignorantiē. Hoc tñ sciendū quia illic
salim de minimis nil quisq; purgatoris obtinebit.
nisi bonis hoc actibus in hac vita adhuc positus
ut illic obtineat p̄mereat. nā cū adhuc essem iuue-
culus a maioribus atq; scientib; audiui. qd̄ pasca-
sius hui; apostolice sedis dyacon; cui; apd̄ nos
rectissimi & luculenti de s̄cto sp̄u libri extāt. mi-
re sanctitatis vir fuerit. elemosinarū maxie operi-
bus vacans. cultor pauper; & contemptor sui.
Sed hic in ea p̄tentōe que inardescēte zelo fidelium
inter simachū atq; laurentiū facta est. ad pontifi-
catus ordinē laurentiū elegit. & oim̄ post vnani-
mitate supatus. in sua tñ sententiā ad diē sui exi-
tus p̄stitit. illū amādo atq; p̄ferendo quē episco-
porū iudicio p̄esse sibi ecclesia refutauit. Hic ita-
q; cū tempibus simachi esset defunct; ei; dalma-
ticam feretro suppositam demoniac; tetigit. sta-
timq; saluatus est. Post multū vero tempis san-
cto germano capuano episcopo medici pro cor-
poris salute dictauerunt. ut in anglanis termis
lauari debuisset. Qui ingressus easdē termis pre-
dictū pascafiū dyaconū stantē & obsequentē i ca-
loribus inuenit. Quo viso vehementer extimuit.
& quid illic tantus vir faceret inquisiuit. Cui ille
respondit. Pro nulla causa alia in hoc penali loco
deputat; sum. nisi qd̄ in p̄te laurentij cōtra. sima-

chuz sensi. Sed queso te p̄ me dñm deprecare. atq;
in hoc cognosces verū exaudire? sis si huc rediens
me non inuenieris. Qua de re vir dñi german; se
in p̄cibus strinxit. & post paucos dies rediit. sed
iam p̄dictū pascafiū in loco eodez mīme inuenit.
Quia em̄ non malicia sed ignorantiē errore pecca-
uerat. purgari post mortē potuit a peccato. Qd̄
tñ credendū est. qd̄ ex illa elemosinarū suarū largi-
tate hoc obtinuit. ut tunc potuisset p̄mereri ve-
niam. cū iam nil posset opari. Hac etiā in re mag;
debet omnipotētis dispensatō. & quā sit m̄plex
agnosci. cui; iudicio actū est. ut isdem vir pasca-
sius & ip̄e vltōz ad aliquantū tempis reciperet qd̄
peccasset. & tamē ante humanos oculos mira p̄e-
corpus suū post mortē faceret qui ante mortē
eis quoq; cognoscentibus pia opa fecisset. ut ne-
q; hij qui bona ei; viderāt de elemosinarū illi; esti-
matōne fallerent neq; ip̄i sine vltōne laxare cul-
pa quā nec esse culpā credidit. & ideo hanc fleti-
bus nō extimuit.

XCIV. De pauore & consolatione sancto-
rū in obitu suo.

Plerumq; de culpīs minimis ip̄e solus pa-
uor egredientes animas iustoz purgat si-
cut narrari de quodam s̄cto viro mecū
frequentē audisti. qd̄ ad mortē discipul; in stola alba appa-
ruit. & qd̄ p̄clare sit susceptus indicauit. nōnunq;
vero omnipotens trepidantiū mētes quibusdā; re-
uelatōnibus roborat ut in morte mīme p̄mescāt
Nā quidam mecū in monasterio frater anthoni;
nomie viuebat qui multis quotidianisq; lacrimis
ad gaudia patrie celestis abelabat. Cunq; studio-
sissime & magno feruore desiderij sacra eloquia
meditare. non i eis verba sciētie sed fletū op̄cti-
onis inq̄rebat. qm̄ per hoc excitata mēs ei; iar-
desceret. & yma deferens ad regione; celestis pa-
trie p̄ p̄templatōem volaret. Huic p̄ nocturnam
visionē dictū est. Paratus esto. & qd̄ dñs iussit
migrā. Cunq; ille nō habere se sumpt; ad migrā-
dum diceret. Responsū p̄m; audiuit dicens. Si
de peccatis tuis agē. dimissa sunt. Quod cum se-
mel audisset & magno adhuc metu trepidar; no-
cte quoq; alia in eisdē verbis est amonitus. Cū
post quōz dies febre correptus cūctis fratrib;
fletibus oratibusq; defūct; est. Ali; etiā frater
in eodē monasterio merul; dicebat. vehementer la-
crimis atq; oratōi intent;. psalmodia vero ex ore
illi; pene nullo tempe cessare p̄sueuerat. excepto
aut cū alimēto corpi. aut mēbra dedisset soporū.
Huic nocturna visione apparuit. qd̄ ex albis flori-
bus corona de celo i caput illi; descēdebat. Qui
mox molestia corpis occupat; cū magna secunda-
te animi atq; hilaritate defunctus est. Ad cui; se-
pulcrum dū petrus q̄ nunc p̄est sibi sepulturā fa-
cere post ānos q̄tuordecī voluisset. tāta ut alle-
rit de eodem sepulcro illius fragrantia suauitatis
emanabat. ac si illic florum oim̄ fuissent odoramē-
ta aggregata. Ante hoc aut trienniū cum quidam
frater fuisset mortuus. atq; in eiusdem monaste-
rij cimiterio a nobis sepultus. cunctis nobis ab
eodem cimiterio exeuntibus. isdem iohannes sic
postmodum pallens & tremens indicauit illic in-
uentus ab eodem fratre qui mortuus fuerat de
sepulcro vocatus est. Quod mox etiam subsequēns
finis docuit. Nam post diē decē inuasus febrib;
carne solutus est.

227
XCVI. **Q**ui reprobis in ecclesia sepeliri non prodest. sed potius obest.

Quia graua peccata non deprimunt. hoc prodest mortuis si in ecclesijs sepeliantur. quod eorum proximi quotiens ad ea sacra loca conueniunt. suorum quoque sepulcra aspiciunt recordantur & pro eis preces domino fundunt. Nam quos peccata graua deprimunt non ad solutorem potius quam ad maiorem damnationis cumulum eorum corpora in ecclesijs ponunt. Quod melius ostendimus si ea que diebus nostris gesta sunt breuiter enarremus. Vir namque vite venerabilis felix portuensis episcopus in sabiniensi prouincia ortus atque enutritus est. Qui quandam sanctimonialem feminam in loco eodem fuisse testatur. que carnis quidem continentiam habuit. sed lingue prociuitate atque stultitia loqui non declinauit. Hec igitur defuncta atque in ecclesia sepulta est. Nocte autem eadem eiusdem ecclesie custos per reuolucionem uidit. quia deducta ante sacrum altare per medium secabat. & pars una illius igne cremabat. pars autem altera intacta remanebat. Cuius hoc surgens mane fratribus narraret & locum uellet ostendere in quo fuerat igne consumpta. ipsa flamma combustio ita ante altare in marmore apparuit. ac si illic eadem femina corpus fuisset igne concremata. Valerianus patricius usque ad etatem decrepitus leuis ac lubricus extitit. modumque suis prauitatibus ponere contempsit. Huic in ciuitate bruxa defuncto. eiusdem uerbis episcopus sepulture locum in ecclesia prebuit accepto precio. eadem uero nocte qua sepultus. beatus Faustinus maritus in cuius ecclesia corpus illius fuerat humatum. custodi suo apparuit dicens. Vade & dic episcopo. proiciat hinc has fetentes carnes quas hic posuit. quia si non fecerit die tricesimo ipse morietur. Quam uisionem custos episcopo timuit confiteri. & rursus admonitus declinauit. Die autem tricesimo eiusdem ciuitatis episcopus cum uespertina hora sanus atque incoluiss ad lectum redisset subita & inopinata morte defunctus est.

XCVII. **A**lterum exempla ad idem Valentini mediolanensis ecclesie defensor defunctus est. uir ualde lubricus & cunctis leuitatibus occupatus. cuius corpus in ecclesia beati maritini sepultum est. nocte autem media in eadem ecclesia facte sunt uoces ac si quis uolenter ex ea repellere atque trahere foras. ad quas uoces nimirum cucurrerunt custodes. & uiderunt duos quosdam teterrimos spiritus. qui eiusdem ualentini pedes quadam ligatura strinxerant & eum ab ecclesia clamantem ac nimium uociferantem foras traherent. qui uidelicet exterriti. ad suum stratum reuersi sunt. Mane autem facto aperientes sepulcrum in quo isdem ualentinus positus fuerat eius corpus non inuenerunt. Cuius extra ecclesiam quereret ubi proiecitur esset. inuenerunt hoc in sepulcro alio positum ligatis adhuc pedibus sicut de ecclesia fuerat abstractum. Ex qua re petre collige. quod hi quos peccata graua deprimunt si in sacra loca sepeliri se faciant. restat ut etiam de sua presumptione iudicent. quatinus ea sacra loca non liberent. sed etiam culpa temeritatis accusent. Nam quid quoque in hac urbe. strigerit. timetorum qui hic habitant multitudinem testatur. Quod quidam aris eorum primus cum defunctus fuisset. in ecclesia beati ianuarii maritini iuxta portam sancti laurentij a coniuge sua sepultus est. Sequenti autem nocte ex sepultura eadem audiente custode eiusdem spiritus cepit clamare.

Ad eo. ardeo. Cum uero has diu uoces emitteret custodes eius nunciavit uxori. Uxor uero illius eos qui diligenter inspicere artis eiusdem uiros transiit ad ecclesiam uolens cognoscere qualiter eius esset corpus in sepulcro de quo eius spiritus talia clamaret. Qui apientes sepulcrum uestimeta quoque intacta repperunt. quod nunc usque eadem ecclesia pro eius cause testimonio seruatur. corpus uero illius omnino non inuenerunt. ac si in sepulcro eodem positum non fuisset. Ex qua re colligendum est quod uoluntate anime eius damnata sit. cuius & caro est ab ecclesia proiecta.

XCVIII. **Q**ualiter hostie salutaris oblatio liberat animas a purgatorio.

In culpe post mortem insolubiles non sunt multum solet animas etiam post mortem sacra oblatio hostie salutaris adiuuare. ita ut hoc nonnunquam ipse defunctorum anime uideatur expetere. Presbiter quidam in loco in quo aqua calide uapores nimios faciunt. quotiens necessitas corporis exigebat lauare consueuerat. Ubi dum die quadam fuisset ingressus. inuenit quendam incognitum uirum ad suum obsequium preparatum qui sibi de pedibus calidissima abstraheret. uestimeta suscipit. & exeunte ex caloribus sabana preberet. atque omne ministerium cum magno famulatu pageret. Cuius hoc sepius fieret. isdem presbiter die quadam ad balneum iturus. intra semetipsum cogitans dixit. Uiro illi qui mihi solet tam deuotissime ad lauandum obsequium ingratus appere non debeo. sed aliquid me necesse est ei pro munere portare. Tunc duas secum oblationum coronas detulit. Qui mox ut peruenit ad locum hominem inuenit. atque ex more eius obsequium in omnibus usus est. Lauit itaque. Et cum iam uestimeta uoluisset egredi. hoc quod secum detulerat obsequium pro benedictione obtulit. petens ut benigne susciperet quod ei caritatis gratia offerret. Cui ille merens afflictusque respondit. Mihi ista quare das pater. Iste panis sanctus est ego hunc manducare non possum. Me etenim quem uides. aliquando loci huius dominus fui. sed pro culpis meis hic post mortem deputatus sum. Si autem mihi prestare uis omnipotenti deo pro me offerre hunc panem. ut pro peccatis meis interuenias. Et tunc exaudiam te esse cognosce. cum huc ad lauandum ueneris & me mihime inuenies. In quibus uerbis diu paruic. & hijs qui homo esse uidebatur euanescente innotuit. quia spiritus fuit. Isdem uero presbiter hebdomada continua se pro eo in lacrimis afflixit. salutare hostiam quotidie obtulit. & reuersus post ad balneum. eum iam mihime inuenit. Qua ex re quantum presbiter animabus immolatio sacre oblationis ostendit. quoniam hanc & ipsi mortuorum spiritus a uiuentibus petunt & signa indicant quibus per eam absoluti uideantur.

XCIX. **D**e monacho proprietario per eandem hostiam sacram liberato.

Quidam moachus iustus nomine medicinali arte fuerat imbutus qui mihi in eodem monasterio sedule obsequium atque in assiduis egritudinibus meis excubare consueuerat. Hic itaque languore corporis peruenit ad extremum deductus est. Cui in ipsa sua molestia frater germanus nomine copiosus seruebat. Sed predictus iustus cum iam se ad extremum peruenisset agnouisset. eidem copioso fratri suo quia occultos tres aureos haberet innotuit. Quod nimirum fratribus non potuit celari. sed subtiliter indagantes atque illius omnia medicamenta perscrutantes eosdem tres aureos inueniunt in medicamine abscondos

Quod mox ut mihi nunciatum est. tantum malum de fratre q̄ nobiscū cōiter vixerat eq̄nimit̄ ferre non valui. Tūc nimio. merore percussus cogitāe cepi v̄l q̄d ad purgatōez morietis facerē. vel quid in exēplum viuētibz fratribz p̄viderem. Precioso igitur eiusdem monasterij p̄posito ad me accito dixi Vade & nullz ex fratribz se ad eū morientem iungat. nec sermonē solatōnis ex cuiuslibet eoz ore p̄cipiat. sed cū in morte cōstitit. fratres quesierit. ei suus frater carnalis dicat q̄a pro solis quos occulte habuit. a cūctis fratribz aboīatus sit. ut saltem ī morte de culpa sua mentē illi? amaritudo trāsuerberet. atq; a peccato q̄d perpetravit purget. Cū vero mortuū fuerit corpz illi? cū fratrū corpibz non ponat. sed fossam in sterq̄ limio faciat. in ea corpz ei? p̄hicit. Ibi quoq; sup eum tres aureos quos reliquit iactate. simul oēs clamātes. Pecunia tua tecum sit in p̄ditōez. Et sic eū terra operite. In quibus vtriq; rebus vnam morientem. alteram vero volui viuētibz p̄desse. ut & illū amaritudo mortis a culpa solubilem faceret. & istos auaricie tanta damnatō misceri in culpam prohiberet. Quod ita factū est. Nam cū isdem moāchus puenisset ad mortē. atq; anxie se quereret fratribz cōmendare. nullusq; ex fratribz ei applicare & loqui dignaret. ei carnalis frater cur ab omnibus eēt aboīatus indicauit. qui p̄tinus de reatu suo vehemēter ingemuit. atq; in ip̄a tristitia de corpe exiuit. Qui ita est sepultus ut dixeram. sed fratres omēs eadem sententia p̄curbati ceperunt singuli extrema queq; & vilia & q̄ eis habere regulariter semp licuerat ad mediū p̄ferre. vehemēter formidare. ne quid apud se esset vnde dephendi potuissent. Cū vero post mortez eius. xxx. iam essent dies euoluti. cepit aīn? me? defuncto fratri opati. eiusq; cū dolore graui supplicia pensare. & si q̄d esset ereptōis remediū q̄ rere. Tunc euocato moāsterij nostri p̄posito tristis dixi. Diu est q̄ frater ille qui defunct? est in igne cruciat. debem? ei aliq̄d caritatis impēdere. & eum q̄ntū possum? ut eripiat adiuuare. Vade itaq; & ab hodierna die diebz. xxx. otinuis offerre p̄ eo sacrificiū stude. Qui protim? abcessit & paruit. Nobis autē alia curantibus atq; euolutos dies non numerantibz. isdem frater q̄ defunctus fuerat. nocte quadā fratri suo germano copioso per visionē apparuit. Quē ille cū vidisset. inquisiuit dicens. Quid est frater. Quomodo es. Cui ip̄e respondit. Nunc vsq; male fui. sed iam modo bñ sum. qz hodie omunionē recepi. Quod isdem copiosus p̄gens. protinus indicauit in monasterio fratribz. Fratres vero solicite oputauerunt dies & ip̄e dies extiterat quo pro eo tricesima oblatō fuerat impleta. **C.** Qualiter eadem hostia p̄sint etiam viuis & liberet eos a periculis.

Qassianus naruiensis episcopus qui quotidianū deo sacrificiū offerre osueuerat se q; in lacrimis inter ip̄a sacrificioz archana mactabat. mandatū dñi p̄ cuiusdā sui visionem p̄sbiteri suscepit dicens. Age q̄d agis. opera re q̄d oparis. Natali apostolorū venies ad me & retribuā tibi mercedem tuam. Qui post ānos septem in ip̄o natalicō ap̄loz die cū missarum solēnia p̄gisset. & misteria sacre omunionis accepisset ex corpe exiuit. Hoc quoq; audiui? quēdā apud hostes in captiuitate positū. & in vinculis religatum fuisse. pro quo sua cōiunx diebus certis sacri-

ficiū offerre osueuerat. qui longo post tempore ad piugem reuersus. quibus diebz ei? vincula soluerent innotuit. eiusq; cōiunx illos fuisse dies q̄bus pro eo offerebat sacrificiū recognouit. Agato etiam panormitan? episcopus sicut fideles mibi ac religiosi viri multi testati sūt atq; testant. cū beate memorie decessoris mei tēpe iussus esset. ut romā veniret. vim nimie tempestatis pertulit ita ut se ex tanto vndarū periculo euadere posse dīfideret. Nauta vero illi? varaca noie qui nūc eiusdem ecclesie clericat? officio fuigit. post nauē eam rabum regebat. rupto fune cū eodem karabo in vndarū cumulos repēte disparuit. Nautis autē cui ep̄s perat. tandē post multa picula ad hostiam insulam fluctibz quassata puenit. Cūq; die tercio ep̄s nauā q̄ ab eo abreptus in carabo fuerat. in nulla maris pte viderz apere. vehementer afflictus mortuū credidit. Sed p̄ obsequiū caritatis vnū q̄d mortuo debebat impēdit. ut omnipotenti deo pro absolutōne ei? aime offerri sacrificiū victime salutaris iuberet. Quo oblato restaurata nauē p̄xit ad ytaliam. Cūq; ad romanū portū venisset. illic nauā reppit quē mortuum putabat tunc inopinata exultatōne gauisus ē. eūq; qualicet diebz i illo tāto maris piculo viuē potuisset iquisiuit. q̄ videlicet indicauit. quotiens in illis tempestatis fluctibz cū eodem quem regebat carabo versat? qualiter cū illo vndis pleno natauerat & quoties eo a supiori parte deorsum versō. ip̄e carine ei? supederat. adiūgens etiam cū diebus ac noctibus hoc incessanter facerz. iamq; ei? virtus fundit? ex fame simul & labore cecidisset. quo euz ordīne misericordia diuina seruauerat indicauit. etenim hoc etiam nūc vsq; testat dicens. Laborā in fluctibz ac deficiens. subito mētis pondē sum grauat? ita ut neq; dephsus somno essem neq; vigilare me crederē. Cū ecce i eodē medio mari meposito q̄dā apparuit qui mibi panē ad refectōem detulit. quē mox ut comedi. vires recepi. nec longe post nauis transiēs affuit. que me ab illo vndarum piculo suscepit atq; ad terram duxit. Qd̄ scz ep̄s audiens. req̄siuit diem. atq; illum fuisse diem reppit. quo pro eo p̄sbiter i hostia insula omīpotei dño hostiā sacre oblatōis imolauit. Idcirco credo q̄a hoc tam apte eū viuētibz ac nesciētibz agitur. ut cunctis hec agentibz atq; nesciētibz ostendat. quia si insolubiles culpe non fuerint ad absolutōem prodesse etiā mortuis victima sacre oblatōnis possit. **CI.** Qualiter debeāt viuerē q̄ eandē hostiā sibi volūt p̄desse.

Sed sciendū est q̄ illis sacra victima mortuus p̄sit. q̄ hic viuendo obtinuerūt. ut eos etiā post mortē bona adiuuēt. q̄ hic p̄ ip̄is ab alijs fiūt. Inter hec autē pensandum est q̄ timor via sit ut bonuz q̄ quisq; post mortem suā sperat agi p̄ alios. agat dū viuūt ip̄e p̄ se. beatus est q̄pe liberū exire q̄ post vincula libertatē q̄rere. Pensem? q̄le sit p̄ nobis sacrificiū q̄ pro absolutōne nostra passionē vngenti filij semper imitatur. Quis em̄ fidelīū habere dubiū possit. in ip̄a imolatōis hora ad sacerdotis vocē celos ap̄iri. i illo hiesu christi misterio āgeloz choros adē sūmis yma sociari. terrā celestibz iūgi. vnū q̄dem ex visibilibz atq; inuisibilibz fieri. S; necē ē ut cum hec agim? nosmetip̄os deo i cordis p̄ritōne mactem? qz q̄ passiois dñice misteria celebram? debem? imitari q̄d agimus. Tūc ergo vera p̄ nobis

deo hostia erit cum nos ipsos hostia fecerim? Sed studendum nobis est. ut etiam post orationis tempora in quantum deo largiente possumus. in ipso animo suo pondere & vigore seruemus. ne cogitatio fluxa dissoluatur. nec vana mentis leticia surrepat. & lucrum compunctio animae per incuriam fluxe cogitationis perdat. Munus etiam non accipit. nisi ante discordia ab animo pellat. dicere veritate si offers munus tuum ad altare etc. Quia in re repensandum est. cum omnis culpa munere solvatur quod grauis est culpa discordie pro qua nec munus accipit. Debemus itaque ad proximum quauis longe positum longeque dissociatum mente ire. eique animi subdere. humilitate illum ac beniuolentia placare. Et sic doctor noster dum tale placitum nostris mentis aspexerit. a peccato nos soluit. quia munus pro culpa sumit. Igitur dum per indulgentiam tepis spaciū licet dum iudex sustinet. conflemus in lacrimis duriciam mentis formemus in proximis gratiam benignitatis. Et fidenter dico. quia hostia salutaris post mortem non indigebimus. si ante mortem deo hostia ipsi fuerimus. **CH.** De conceptu mundi.

Idem in omelia euangelica.

Relictis retibus & piscibus sunt et audistis fratres karissimi. quod ad unius iussione vocem petrus & andreas relictis retibus secuti sunt redemptorem. At fortasse quis dicat. ad vocem dominicam uterque iste piscator quod aut quantum dimisit qui pene nihil habuit. Sed hac in re fratres karissimi. affectum debemus potius pensare quam sensum. Multum reliquit qui nihil sibi retinuit. quod autem libere paruum totum deseruit. Certe nos & habitum cum amore possidemus. & ea que minime habemus ex desiderio querimus. Multum ergo petrus & andreas dimisit. quando uterque etiam desideria habendi dereliquit. A sequentibus ergo tanta dimissa sunt quanta a non sequentibus concupiscentia potuerunt. Multa fratres reliquitis si desideria renuntiatis. Exteriora enim vestra domino quauislibet praua sufficiunt. Cor namque & non substantiam pensat. nec perpendit quantum in eius sacrificio. sed ex quanto proferatur. Estimatioem quippe precij non habet. sed tamen regnum dei tantum valet quantum habes. Valuit namque zacheo dimidio substantie. petro & andree retibus & nauis. Valuit vidue duobus minutis. Valet alteri calice aque frigide. Pensate igitur fratres quid vilius cum emitur. quid carius dum possidetur. Si fortasse nec calix aque frigide suppetit qui indigentibus prebeat etiam tunc securitate nobis promittit sermo diuinus. In terra inquit pax hominibus bone voluntatis ante dei namque oculos nuncquid est vacua manus a munere. si arca cordis repleta fuerit bona voluntate. Hinc etenim psalmista dicit. In me sunt deus vota tua etc. Nihil quippe offeret deo dicitur voluntate bona. Voluntas autem bona est sic aduersa alteri sicut nobis primescere. sic de prosperitate proximi sicut de nostro profectu gratulari. aliena damna nostra credere. aliena lucra nostra deputare. amicorum non propter mundum sed propter deum diligere. inimicum etiam amando tolerare. Nulli quod patitur non vis facere. nulli quod tibi iniuste impenditur desideras denegare. Necessitati proximi iuxta vires occurre. Sed hoc bone voluntatis sacrificium nunquam plene persoluitur. nisi mundi huius cupiditas perfecte deserat. nam quidquid in eo concupiscimus. hoc proculdubio proximis inuidemus. Videtur etenim quia nobis desit quod alter assequitur. Et quia semper inuidia a bona voluntate discordat. mox ut mentem ceperit

illa discedit. unde predicatorum sancti ut possent proximos perfecte diligere. studuerunt in seculo nihil amare. nihil unquam appetere.

CH. De bono hospitalitatis & elemosine. Idem in omelia. xxiiij.

Quidam paterfamilias cum tota domo sua magno hospitalitatis studio seruebat. Cuiusque quotidie ad mensam suam peregrinos suscipere. quadam die peregrinus quidam inter alios venit & ad mensam ductus est. Quis paterfamilias ex humilitatis consuetudine aquam vellet in eius manibus fundere. conuersus uiceu accepit. sed repente eum in cuius manibus aquam fundere uoluerat non inuenit. Cuiusque hoc factum secum ipse miraretur. eadem nocte ei dominus per uisionem dixit. Ceteris diebus me in membris meis. hesternum autem die me in memetipso suscepisti. **Idem in. xl.** Homo quidam erat diues etc. Hic considerandum est quod pena multata sit qui aliena diripit. si inferni damnatione percucitur qui propria non largitur. Nemo itaque securum se estimet dicens. Ecce aliena non rapio sed concessis licite rebus fruor. quia diues iste non idcirco punitus est. quonia aliena abstulit. sed quia acceptis rebus semetipsum male dereliquit. hocque fuit quod hunc inferno tradidit. quia in sua felicitate timidus non fuit. quia percepta dona ad usum arrogantie inflexit. quia viscera pietatis ignorauit. quia peccata sua redimere etiam cum sibi abundaret precium noluit. Et sunt nonnulli qui cultum subtilium preciosarumque uentium non putant esse peccatum. Quod si culpa non esset. nequaquam sermo dei tam uigilanter exprimeret. quod diues qui torquetur apud inferos bisso & purpura indutus fuisset. Nam quia pro sola inani gloria uentium preciosius querit. res ipsa testatur quod nemo uult sibi preciosis uentibus inuolui. ubi ab alijs non possit uideri. quia culpam possumus melius etiam ex diuerso colligere. quod si abiectio uilis indumentum uirtus non esset. euangelista uigilanter de iohanne non diceret quod erat indutus pilis camelorum. **CH.** De initio imperij foce & strage belli senonesis. Actor.

Hec de beati gregorii scriptis quibusdam ad prius excerptis nunc ad ordinem historie redeamus. **H**ugo ubi super. Focas igitur propria temeritate romanum inuadens imperium imperauerit annis. viij. Hic ut factus est imperator. leoncia uxorem suam coronauit augustam. **S**igibertus. Superius autem imperium anno domini. dccc. mudi uero quinquagesimo. d. lx. viij. Huius anno primo gregorius dyalagus obiit. Cognita autem morte mauricii grassane per romanos punitas hic per se. & inde huni. lotharius & theodoricus inter se prelio colliduntur. in quo plusquam. xxx. milia cesa referunt. theodoricus tamen uictoria potitur. **H**istoria francoz. Hic itaque theodoricus rex burgundie erat pulcher & strenuus atque callidus nimis. quod pro filium auie sue brunichildis exercitum maximum ex burgundia congregans contra lotharium patruum suum uenit. Quod ille audies. amoto francoz exercitu contra eum festinus prexit. Conuenientesque sibi in pago senonico super flumen aroantia bella commiserunt in inuicem. Tanta cedes ibidem fuit de utroque populo. ut ipse alius de hominum cadaveribus impletus aqua ipsa periret. curre non ualens rubescere pro multitudie sanguis effusus. Ibi igitur primo certamine uisus fuit angelus domini. euaginato gladio super populum ipsum. Lotharius autem rex esset cernens exercitum suum in fugam delapsus secus flumen uisum secum inuicem castri ingressus. exim de pisis

reit. Theodozic? quoq; regione illa de uastis. re uersus e cu spolijs mltis. lothari? ac a pisi? egres sus vsq; arelano silua pperauit

CV. De nece theodeberti & theodozic regum.

Brunichildis vo sepi? peioza osilia theo dorico nepoti suo sumistrabat dicens. Cur negligis & n reqr̄is thesaur̄ patris tui ac regnū ei? d̄ maū theodeberti. cū certissime scias eū nō eē fratrē tuū. qz fili? ē meretricis ocu bīne patris tui & i adulterio fuit nat? Cū audis set ac h? theoderic? rex acerb? ut erat mozius exercitū plimū omouit cont̄ theodebertū fratrem suū germanū & ad culpiacū castellū ouenerunt Illi igit̄ mē se ofligētib? theodobert? lesū cernēs exercitiū suū in fugā dilabit̄ & coloniā ciuitatē in gressus est. Theodozic? ac totā terrā ribuaricēsz succēdit atq; vastauit. ppls itaq; regiois illius ei? sedicōibus subdūt. dicētes. Parce nobis pijsime rex. iā ei subdici sum? tibi. noli nos āpli? o p̄rimē At ille ait. Aut adducite mihi uiuū theodobertuz aut caput ei? āputātes afferre si ualeis ut uobis parā. Illi ac hec audientes ipam ciuitatē ingressi ei alia p alijs mentiētes dixerūt. Sic mādat frater tuus. Redde thesaurū patris tui quē apd te reci nea. & post hoc cū exercitū suo reuertē. Cūq; ei mēcientes hoc dicerēt. ille cū eis in palatiū the sauri sui igressus ē. Cūq; i arca thesauroz orna mēta reqr̄erz. vn? euagiato gladio a retro euz in ceruice pcussit & āputauit caput e? sustulerūtq; illō p muz ciuitatis coloniē. Theodozic? vo hoc uidēs. ipaz ciuitatē sphēdit cū thesauris multis. Cūq; sacramēta ab ipis frācoz sublimib? acce pssz. i basilica sacti gereonis mariris. uisuz fuit ei qz pcussus fuissz i latere dolose. At ille ait. Ob seruare hostia. nescio q̄s de hīs piuratis ribuarijs me pcussit. Cūq; reuoluissent uestimta ei? nihil aliud repperūt nisi signū puulū purpureū. Inde reuersus ē rex theodozic? cū spolijs mltis & cuz filia theodeberti fratris sui. silq; cū duobus filijs ei? puul. Quos metis ciuitatē adueniēs interficit ubi & brunichildis regina tūc aderat. Vidēs aut̄ theodozic? rex filiā theodeberti neptē suā qz eēt pulē. uoluit sibi eā copulare ad diuziū. cui brunichildis ait. Quō accipe potes filiā fratris tui. At ille ait. Nū tu dixisti mihi qz eēt frater me? Cū inimica dei fuētrix maloz & auctor mortis. cur i dixisti sup me hoc peccatū ut fratrē & parētes i certiferē. & euaginato cultro uoluit eā ensuerberare. Ala uero a circūstantib? erepta euasit. Post hoc odio nimio infecta. potionē uenenatā p ma nus mīstroz crudeliū ei direxit. Qui nesciēs hūc dolum ueneni. ebibit illud. ac deide deficiēs in quū efflauit spiritū. Alo quoq; mortuo. puulos fi lios eius pfata regina nequiter iugulauit. Sed & minorem filiū ei? i albis eliso cerebro ad petra in terfecit. His regib? mortuis. burgūdiones & au stralij cū francis pace facta. lothariū filiū hilpicī regem in totis tribus regnis in monarchiā sup se stabilierūt

CVI. De nece brunichildis regie

Rex igit̄ lotharius omoto exercitū i buz gundiā abiit. fingēs se dolose q̄si brunichildē uellet sibi ad diuziū copulaē. Et data fide. uēire illa accelerat ornata cultu regali. Qui cū illam uidissz. ait. inimica dei cur tāta ma la ppetraē pualuisti ut tā nobilē regū sobolē ma

leficijs tuis mētimere nō formidare. tantū qz ne fas agē n dubitasti. tūc adunato agmie francoruz & burdionū. cūct? ppls clamabat uoce maḡ bru nichildē dignam esse morte turpissima. Tūc iubē te lothario rege i camelū leuata & p totū exerci tum deducta ē. ac deinde equoz pedib? idomito ruz alligata. dissipatis mēbris obiit. ad postremū igni combusta sepulcro caruit. Rex uero pace per circūcum scā. reuersus est. Sigibertus. Hec brunichildis cum filio suo childeberto uel childeberti filijs regnū gubernās ppter insolentiā moz adeo intolerabilis erat frācis. ut merito credereē sibillam de ea uaticinatā esse. Veniet aut̄ bruma d̄ p̄ib? hispanie. ante cui? aspectū gentes uel gen tiū reges pibunt. ipa uero calcibus equoz diru pta peribit. que quāuis ita esset insolēs. tū dei ee desias honorabat. plura etiā sanctoruz cenobia fundauit. & edificia admirādi o peris ostruxit. ut miraculo fuerit tāta ab ea fieri potuisse.

CVII. De quibusdam incidentib? post obi tum beati gregozij pape.

Anno impij focē secūdo fabinian? roma ne ecclesie. lxxij. p̄sudet. Hoc quoq; tpe paup̄ qdam cum a nauis elemosinā pe teret nec acciperet. dicēte nauero desiste elemosi nam petere a nobis. q̄ nihil hic p̄ter lapides habe m? cū subiecissz paup̄. ergo oīa uertē i lapides quidq̄ māducabile i nauē erat i lapides uersum est colore & forma rerū earūde pmanēte. Fama romam aggrauāte romani gregozij pape iam de fūcto derogātes. qz thesauros ecclesie sua nimia liberalitate dissipasset. cū n eēt psona in quā exar descerēt. meōriā nois illi? i libris ei? delere uole bant. ac p hoc libros gregozij pape romanis exi rere uolētibus obstitit petrus dyacon? p̄dens se spiritū sanctū i colūbe specie sup caput gregozij tractātis sedentē uidisse sepi? Idq; cōfirmās iu risiurandi sacramēto. mox moriēs ex uoicto fecit fidem suo testimonio Anno sequēti fabinian? pa pa cū & ipē liberalitati gregozij p̄decessoris sui derogarz. & sub hoc p̄centu manū egenis subtra heret. gregozius eū p uisum ter p culpa tenacē. & hui? derogatōnis i crepatum qz n̄ respiceret. etiā q̄rto horribiliter i crepās & omimās i capite pcussit. Quo ille doloē uexat? n̄ m̄to post obiit Post quē bonifaci? romane eccie. lxxij. p̄sudet hic obinuit apd focā impatorē. ut eccia roma na caput essz oīm ecclesiaz. qz eccia cōstātinopoli tana scribebat se esse p̄mā oīm ecciaz Sic i scilio lxxij. epoz decreuit sub anathemate. ut null? vi uēte epō ciuitatis sue de altero eligēdo audeat lo qui. uol p̄tes sibi facē. Sed. n̄. die depositōis eius fiat licēter a clero & p̄plo electio sacerdotis. An no sequēti corp? sancti uictoris thebei apd salo doz cū sacto uiso passi inueniē. Secūdo? famulus dei i yralia clarz. Desiderius uienneis ep̄s a theo dozico exiliat. Anno sequēti augustin? p̄m? aglo rum ep̄s moriē. ei qz larentius substituit. Bonifa cius romane eccie. lxxv. p̄sudet. hic pantheon rome a foca ipatoze ipetratū. uertit i ecciam sacte ma rie & oīm martiz. & in xl. nouēbris sibi iſtituit so lennitatē oīm martiz. q̄ postera crescēte religioē chriſtiana decreta ē fieri in honore oīm sanctoruz Anno sequenti perse romanorum prouincijs gra uitez incubant. Anno sequenti alexandrie iohan nes episcopus clauit. qui ob eximiam in chriſtū liberalitatem nouē elemosinarij habere meruit.

CVIII De sancto iohane elemosinario & eius misericordia. Ex gestis eius:

Hic patriarcha factus ut ipse retulit cum esset cyprio adhuc iuuenis annoz xv. vidit vna nocte in somnis puellam sup solem splendidam & ornatam que stetit ante lectum suum. & cum in latere pulsauit. Qui expgefactus cum vere videt eam stantem. & putaret esse mulierem: que etiam sup caput habebat coronam ex ramis oliuarum si gno crucis signus dixit. Que es tu. & quomodo ausa es intrare super me dum dormio. Illa hilari vultu labijsque subridendo dicit ei. Ego sum prima filiarum regis. Si me amica possederis ego te ducam in aspectum patris. Nemo enim habet potestatem apud eum si cui ego que feci eum hominem fieri in terris. & homines saluare. Et hec dicens disparauit. Ille igitur in se reuersus intellexit visionem & ait. Credo elemosina & compassio est que veraciter deum carne vestiri fecit. Sciam ergo se vestiuit. & nullum excitans in ecclesiam abiit. Eratque iam auroza. Et dum iret obuiauit cuidam fratri frigore vexato. expoliatusque se indumento caprimo. & dedit ei. Nondum autem ecclesiam apprehenderat. & subito obuiauit ei quidam in albis vestibus indutus. deditque ei ligaturam centum numismatum dicens. Accipe hec frater. & dispensa ut vis. At ille pro gaudio statim hec suscipiens reuersus est. volens ei reddere ligaturam illam quasi nichil inuigens. & amplius non vidit aliquem. Intellegens ergo visionem non esse fantasiam sed veritatem. sepe fratribus que poterat erogabat. Quidam diues cuius domum fures fuerant ingressi spoliaueruntque usque ad stramentum. deprecatur est illum cum magna reuerentia dicens ei calamitatem suam. Qui misericors eius iussit ei dari. xv. libras auri. At ille cui creditum erat aurum apprehendit consilium economi. & dyaboli operante inuidentes non dederunt ei nisi quatuordecim libras. Cum ergo de collecta rediret archiepiscopus mulier uidua dedit ei in scriptis noticiam exenij. v. centenariorum auri. Quam cum suscepisset conuocauit dispensatores. & ait illis. Quot libras dedistis ei qui ad me accessit. Qui dixerunt Domine. xv. ut scilicet vestra iussit. Cuius pro inhabitantem in se gentiam cognouisset et illos esse mentitos. adduxit eum qui accipat & interrogauit quid accepisset. Illo dicente quatuordecim libras. proferens ille picturam quod ei traditum fuerat. ait eis. A vobis exquiret deus et alia. x. centenaria quia si dedissetis. xv. libras ut dixit humilitas mea. que attulit. v. centenaria. xv. daret. Et ut certos vos faciam. mittam & adducam eam. Cuius pro nuncios accersisset feminam illam statim surgens cum quantitate auri uenit. & vestigia sancti apprehendit. Qui eius suscepisset oblationes & orasset super eam. Dixit ad eam. Obsecro te nonne hoc tantum voluisti offerre deo. an aliud aliquid. At illa cum sensisset desiderum illum cognouisse quod fecerat. tremore concussa dicit. Per sanctum memiam. ego ancilla tua manu propria scripseram centenaria. xv. in picturam ut darem tibi domino meo. & inueni. x. deleta a scripto. Tunc stupefacta intra se dixit. Vt eius voluntas dei non est ut dem nisi. v. Tunc patriarcha eam dimittente. ceciderunt ad pedes eius dispensatores indulgentiam petentes. & nichil tale ulterius se acturos affirmantes. **CIX**

Da facta eius conuersatione et humilitate.

Habebat autem hic sanctus scientiam scripturarum. non in sapientia sermonis ad inanem gloriam sed pro operum actionem. Et in secreto

quotidiani consilij sui nullus sermo otiosus audiebatur. nisi forte ordinatio rei civilis exigeret. sed aut sanctorum patrum religiones. aut scripturarum traditiones. aut dogmatica problemata propter multitudine hereticorum regionem circumdatam. Si quis alicui detrabere incipiebat hunc pro alteram simoniam rationem ut sapiens ingeniose remouebat. Et si iteque permanebat. hunc aduocans hebdomadario precipiebat ne ulterius eum intrare sineret ut pro eum ceteros temptaret et erudiret. Cuius in infimo stratu recumberet et vilibus operimentis in cella sua uteretur quidam possessorum ciuitatis ascendens ad eum et videns quod optorio scisso et laneo tegeteretur. transmisit ei conoptorium numismatum. xxxvj. rogans eum multum ut eo cooperiretur ad memoriam ipsius. Quod ille propter instantiam viri suscipiens. vna nocte eo cooperitus. pro totam fere noctem dicebat ad seipsum ut cubicularij eius recitabat. Quis dicit quod humilis iohannes pallio. xxxvj. numismatum tegatur. et fratres christi frigore necantur. Quamti desiderant saturari de iorta olerum que de coquina mea precipiantur. quanti vel odorare vinum quod in cellario meo fundit. Quamti putas fame et frigore et miseris. affliguntur. Tu vero expectans etiam eternam iocunditatem assequi. et vinum bibis et pisces imanes duoras. et in cubiculis demoraris. Nunc autem cum omnibus malis tuis et in conprorio. xxxvj. numismatum te calefacis. Vere ita uiuens et in tali laxamento contentans. non expectabis illic preparatis gaudijs frui. Sed et audies utique quod ille diues audiuit. recepisti bona in uita tua et la. si. ma. zc. Benedictus deus humilis iohannes alia nocte te non cooperietur. Iustum est enim ut tegantur. cxl. fratres et domini tui. quod tu infelix. Mox ergo misit. ut eum in crastinum ut ueniret daret. Is autem qui hoc obtulerat emit illud et rursus patriarche obtulit ut eo tegeteretur. Cuius id tercio fecisset. sanctus uir gratulabundus dicit ei. Videbimus quis deficiat. ego an tu. Erat enim ille opulentus ualde. Quem suauiter uir sanctus quasi uindemiabat. paulatim ab eo multa auferens ut pauperibus daret. Valde quoque diligens eloqui de actibus sanctorum qui elemosinarii fuerunt una die eum cum recitaret de uita sancti serapionis qui uocabatur sindonius. inuenit eum ut fere amictum suum egeno dedisset. et iterum paululum illud processisset. et frigus patienti obuiaisset ei. quod tunicam prebuisse. Et quia nudus sedebat tenens euangelium. interrogatus a quodam quis te expoliavit alba. demonstrans euangelium. ait. Iste. Alio quoque tempe hocipsius euangelium uendidisset. et elemosinam dedisset. Discipulo autem dicente. alba ubi est euangelium ait. Fili. hoc quod dixit michi uende que habes et da pauperibus. ipsum uendidi. et eis dedi. ut habeam fiduciam in die iudicij. Et cum quedam uidua petisset a liquando ab eo elemosinam. quia filij eius esuriebant. eo non habente omnino aliquid. seipsum ei tradidit ut eum uenderet ad dominos grecos. quos & in paucis diebus fecit christianos. Hec legens de sancto serapione. uir sanctus stupefactus et totus lacrimis infectus ait. Credite michi. quia usque hodie pauperum quod uel aliquid facerem dans quas haberem pecunias. nesciens quod et scriptos uenderent quidam compassione supati. **CX** Adhuc de doctrina et actibus eiusdem.

Recipiebat autem collationes pro defunctis impigre facere. dicens. Quia an pauperum cum tempus. quidam captiuus a pisce ductus

& in carcerem trusus est. Quidam ergo fugientes
 illinc et venientes in cypriū. interrogati a parenti-
 bus illius si forte vidissent eum. responderunt se
 propriis manibus eum sepelisse. Non autem erat ipse.
 sed quidam ei similis. Illi ergo tanquam pro mortuo fa-
 ciebat ei tres collectas per singulos annos. Per .mij.
 autem annos ille fuga lapsus a patris. uenit in cypriū
 Cuius audisset a suis quod memoriam eius quasi mor-
 tui fecisset ter in anno scilicet in theophania. & in
 dominica sancta. & in penthecoste respondit His-
 tribus temporibus anni ueniebat quidam candidatus
 ut sol. & dissoluebat inuisibiliter me a vinculis fer-
 reis & a custodia. & mouebat tota die decubulan-
 do nemoque me recognoscebat. & in crastinum inue-
 niebar vincula ferrea portans. Ex hoc igitur ait sa-
 ctus iohannes dormientes quietem habere discit.
 quando per eis collectas facimus. Huic quidam totum
 aurum quod habebat scilicet .vij. libras & dimidiam
 obtulit. rogans eum flexis genibus. ut oraret. pro sa-
 lute unius filii eius. & ut deus nauem eius que in
 africam abierat cum bono reduceret. Quod cum ille
 fecisset. mortuus est puer. & nauis illa in qua fra-
 ter illius hominis erat naufragium protulit. totumque
 quo plena erat perierit. preter animas & scapham va-
 cuam. Cuius vir ille ultra modum tristis esset. uic-
 dit per noctem in somnis quendam quasi in habitu sa-
 cti patriarche dicentem sibi. Ut quid turbaris fra-
 ter. Nonne rogasti me ut peterem a deo quatenus
 filium tuum saluaret. Ecce saluus factus est. Crede mi-
 chi. quia si uiueret. purus & mundus homo fieret.
 Et de nauis tua scito. quia nisi deus pro bono quod
 fecisti placatus esset. sententia data erat ut tota
 cum animabus in profundum pergeret. & fratrem tuum
 perdidisses. Sed surge. et glorifica deum qui donauit
 tibi eum. et ab hoc seculo uano saluauit filium tuum.
 Euigilans ergo uir. inuenit corpus suum consolatum. et cur-
 rens ad factum patriarcham iactauit se ad pedes eius.
 et gratias egit narrans uisionem quam uiderat. et il-
 le glorificauit deum. Quodam monacho girate in ciui-
 tate cum una puella iuuenula et petente elemosina
 quidam hos uidentes scandalizati nunciauerunt patri-
 arche quod ille monachice uite mulierem habens deroga-
 ret. Tunc uero sanctus uolens prohibere peccatum
 iussit mulierem flagellari. monachum uero uerberari
 et in carcere retinere. Quo facto apparuit ei per
 uisum nocte monachus. ostendens ei dorsum suum
 ex flagellis putrefactum. et dicens ei. Ita placet ti-
 bi domine patriarcha. Crede michi. hac uice ut ho-
 mo errasti. Et hec dicens recessit. Mane autem uir
 sanctus memor uisionis. sedit super lectum suum me-
 stus. et mittens pro monacho qui erat in carcere fe-
 cit eum despoliari coram se. ut dorsum eius uideret.
 si ita esset ut in somnis uiderat. Quo facto dei vo-
 luntate solutus est. etiam amictum quo erat innotus
 cecidit. Omnesque uiderunt eum eunuchum. Tunc uir sa-
 ctus ait. ignoranter se peccasse in deum & in eum.
 monens tamen eum non ita optere monachum circum-
 ducere mulierem ad scandalum uidentium. At ille hu-
 militer rotem reddidit dicens. Nunc cum esse gaze. exe-
 unci me de urbe hec mulier occurrit. dicens se esse
 hebream. et uelle fieri christianam. testas etiam me u-
 bis horribilibus ne dimitterem eam pite. Timens
 ergo iudicium dei. super eam et baptisauit. Et giraba-
 cum ea simplici corde modicum exposcens sumptum.
 quatenus introducerem eam in monasterium. Tunc san-
 ctus narrata uisione his qui presento erant. protulit. e-
 numismata daturus ei. At ille nichil accipere uoluit.

sed ait. Monachus si fide habet. horum non indiget.
 & si horum eget fidem non habet. Hoc maxime om-
 nibus qui audierunt fide fecit. quod seruus dei esset.

Continentia. xxm. libri.

Uicesimus quartus liber continet hy-
 storiā. clxxxix. annorum per successi-
 onem. xij. imperatorum. scilicet heradij
 constantini. heraclone. constantis
 qui etiam et constantis. constantini ter-
 cij. iustiniani secundi. leonis patri-
 cij. tiberij terci. et itez iustiniani. philippici. anasta-
 sij. theodosij terci. leonis terci. constantini quar-
 ti. leonis quarti. hyrene et constantini quinti. Inter
 hec autem continet multa de gestis ac lege machome-
 ti. Habet autem capitula. clxxvj.

De impio heraclij & quodam miraculo sa- ceti iohannis baptiste.	i.
De sancto deicolobate et eius peregrina- tione.	ij.
De iniqua sententia in eum lata et interitu uerfa- rii.	ij.
De birro sancti deicoli in radio solis suspenso.	mj.
De apro per eum a uenatoribus liberato et ceteris eius gestis.	v.
De sancto bauone recluso.	vj.
De artissima eius penitencia et transitu eiusdem.	vij.
De quibusdam regibus angolorum et actibus eorum.	vij.
De sancto lupo senonensi et eius exilio et miracu- lis.	ix.
Adhuc de miraculis et obitu eiusdem.	x.
De ingressu heraclij contra persas et eius uictoria.	xj.
De superbia et interitu eozoro et sancte crucis ex- altatione.	xii.
De bonefatio papa.	xm.
De passione sancti anastasi monachi cum sociis suis.	xm.
De sancta uirgine phara et fratribus eius.	xv.
De fuga eius et carcere quem tulit pro uirginita- tis amore.	xvi.
De sancto pharone fratre eius qualiter factus est meldensis episcopus.	xvii.
De miraculis eius et temptacione carnali.	xviii.
Adhuc de miraculis eius et obitu.	xix.
De sanctis abbatibus eustasio et attalo.	xx.
De sancto walarico et bonis eius in uicibus.	xxi.
De peregrinatione eius et spiritu prophetico.	xxii.
De uindicta dei in contemptores eloquiorum eius.	xxiii.
De sanctitate conversationis eiusdem.	xxiiii.
De sancto hildeuoto meldensi episcopo.	xxv.
De sancto austregisilo bituricensi archiepiscopo.	xxvi.
De sancto sulphicio eiusdem successore.	xxvii.
De miraculis eiusdem sancti sulphicii.	xxviii.
De septembris demonum ab eo superatis.	xxix.
De sancta salaberga abbatisa.	xxx.
De sancto ysidoro hispalensi archiepiscopo et scriptis eius.	xxxi.
De eiusdem de temptacione ad idem carnis.	xxxii.
De humilitate et patientia.	xxxiii.
De bona et honesta eius uersatione.	xxxiiii.
De dagoberto rege francoz.	xxxv.
De miraculo dedicationis ecclesie beati dyonisi.	xxxvi.
De palatione eiusdem miraculi.	xxxvii.
De sancto magnobodo adegauensi episcopo.	xxxviii.
De heresi heraclij et principatu ac lege machome-	